



ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

Назив на министерство:	Министерство за животна средина и просторно планирање (во натамошниот текст:МЖСПП)
Назив на предлогот на закон:	Предлог на Закон за изменување и дополнување на Законот за водите
Одговорно лице и контакт информации:	Илбер Мирга, Раководител на Сектор за води, Управа за животна средина, МЖСПП
Вид на Извештај:	<input checked="" type="checkbox"/> Нацрт <input type="checkbox"/> Предлог
Обврската за подготовка на предлогот на закон произлегува од:	<input type="checkbox"/> Годишна програма за работа на Владата на Република Северна Македонија <input checked="" type="checkbox"/> НПAA <input type="checkbox"/> Заклучок на Владата на Република Северна Македонија <input type="checkbox"/> Друго _____
Поврзаност со Директивите на ЕУ:	Рамковна Директива за води 2000/60/ЕС (CELEX 32000L0060) и
Дали нацрт извештајот содржи информации согласно прописите кои се однесуваат на класифицираните информации:	<input type="checkbox"/> Да <input checked="" type="checkbox"/> Не
Датум на објавување на нацрт Извештајот на ЕНЕР:	14 Февруари 2022 година
Датум на доставување на нацрт Извештајот до Министерството за информатичко општество и администрација:	__._. 2023 година
Датум на добивање на мислењето од Министерството за	__._.2023 година



информатичко општество и администрација:	
Рок за доставување на предлогот на закон до Генералниот секретаријат	Мај 2023 година



1. Опис на состојбите во областа и дефинирање на проблемот

1.1 Опис на состојбите

Законодавната рамка за управување со водите во Македонија е комплексна и истата е уредена во Законот за водите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15, 52/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.151/21).

Законот за водите, вовеле интегриран пристап за управувањето со водите и ги опфаќа аспектите на: употреба и алокација на ресурси, заштита од и контрола на загадувањето и заштита од штетните последици преку планирање и одржливо управување со водите.

Законот за водите директно ги транспонира барањата на следните директиви на ЕУ во областа на управување со водните ресурси:

- Рамковната директива за води,
- Директива за вода за пиење,
- Директива за вода за капење,
- Директивата за пречистување на урбани отпадни води и
- Директива за заштита на водите од загадување со нитрати.

Законот регулира прашања кои се однесуваат на површинските и на подземните води, на земјиштето и на крајбрежните појаси, објекти и услуги за управување со водите, организациската структура и финансирање на управувањето со води, услови, начин и постапка со која водите може да се користат или може да се испушта во нив, како и прашања поврзани со меѓународната соработка при управување со водите.

Законот предвидува одржувањето и подобрувањето на водниот режим да се врши со донесување на планови за управување со речни сливови. Овие планови треба да ги содржат целите за животната средина за површинските водни тела (добра квантитативна и хемиска состојба, како и добар еколошки потенцијал) и за подземните водни тела (добра квантитативна и хемиската состојба).

Плановите за управување со речен слив ќе се спроведуваат преку систем за издавање дозволи (предвидувајќи ги условите и начините за употреба и користење на водите и нивната алокација, заштитата од штетно дејство на водите, како и стандардите и вредностите за квалитет на отпадните води и контрола на загадувањето, водејќи сметка за интегрирање на мерките и активностите со цел за заштита на водите во сите развојни, стратешки и програмски документи).

1.2 Причини за проблемите кои се предмет на разгледување

Спроведувањето на Законот за водите покажа одредени недостатоци и проблеми кои се поврзани со спроведување на законот. Недостатоците во однос на спроведување на Законот за водите се констатирани во ревизорските извештаите на Државниот ревизор, каде се дадени укажувања за дополнување и допрецизирање на одредени постапки во законот.

Идентификувани се неколку главни проблеми и согласно тоа направени се одредени измени и дополнувања.

Имено, непостоењето на одредени дефиниции и недореченостите во истите доведува до неправилна примена. Со споредба на националното законодавство со правото на ЕУ од областа на водите се утврди дека постојат одредени недоречености во дефинициите во Законот, како и недостасуваат одредени дефиниции со цел појасно и полесно применување на Законот. Одредени недоречености во Законот за водите се однесуваат и на потребата од дефинирање на еколошки проток за кој не постои дефиниција во законот, а чие постоење е особено значајно за одржување на квалитетот и квантитетот на површинските и подземните води на ниво кое е потребно за одржување на функциите и процесите на зависните екосистеми, од кои зависат и луѓето.



Од досегашното спроведување на законот забележани се недостатоци и во делот на заштита од штетното дејство на водите односно заштита и подобрување на режимот на водите. Постојното решение во Законот и начинот на кој е уредена заштитата и подобрување на режимот на водите да се вади песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела покажа одредени недостатоци и прекумерно искористување на материјалот од коритата и бреговите на површинските водни тела. Ваквиот концепт доведува до поголеми црпења на песок, чакал и камен и со тоа се доведува до деградација на бреговите и коритата на површинските водни тела.

Исто така, врз основа на искуството од доделените концесии за хидроцентрали и нивната оправданост како од аспект на производство на електрична енергија наспроти деградацијата на животната средина ја наметнува потребата за допрецизирање на постапката за доделување на концесија за производство на електрична енергија, како и на постапката за водно право за правните и физичките лица кои се баратели на дозволи за користење на вода за производство на електрична енергија.

Дополнително, потребно е преиспитување на начинот и условите за пресметка на надоместокот за користење на вода за производство на електрична енергија, надоместоците за производство на риба и надоместокот за испуштање на отпадни води.

2. Цели на предлог регулативата

Предложените измени и дополнувања на Законот за водите имаат за цел да обезбедат:

- допрецизирање на дефинициите во законот и доусогласување на одредени одредби од Законот со Рамковната Директива за води 2000/60/ЕС и Директива 2006/118/ЕС за заштита на подземните води од загадување и влошување на нивната состојба
- заштита од штетното дејство на водите односно заштита и подобрување на режимот на водите преку јасно дефинирана услови и постапка за издавање на дозволи за уредување на коритата и бреговите на површинските водни тела,
- доуредување на постапките за издавање на концесии за користење на вода согласно одредбите на Законот,
- подобрување на инспекцискиот надзор преку проширување на надлежностите за надзор на овластените инспектори за животна средина и давање надлежности на инспектори за природа.
- Дигитализација на актите кои се издаваат и можност за нивно издавање согласно прописите за дигитализација.

3. Можни решенија (опции)

3.1 Опис на решението „не прави ништо“

Можноста „не прави ништо“ – Прифаќањето на оваа опција односно не донесување на Закон за изменување и дополнување на Законот за водите ќе значи дека и покрај одредени идентификувани недостатоци, законот и понатаму ќе остане да се примени на ист начин. Недостатокот на одредени дефиниции во Законот за водите особено недефинираноста на еколошкиот проток кој е особено значаен во обезбедувањето на потребните нивоа на водното тело.

Постојното законско решение за заштита и подобрување на режимот на водите преку издавање на дозволи за користење на песок, чакал и камен доколку продолжи да се применува на начин како досега без преземање на одредени мерки во насока на подобро спроведување не ја обезбедува потребната заштита и подобрување на режимот на водите. Исто така, потребата за оправданоста на постапката за доделување на концесии за користење на вода особено заради производство на електрична енергија и понатаму ќе



остане главен проблем од аспект на оправданоста на истите наспроти влијанието кое истото го имаат врз животната средина.

3.2 **Опис на можните решенија (опции) за решавање на проблемот**

Опис на можните решенија (опции) за решавање на проблемот

При подготовката на предлог законот беа разгледани две опции и тоа следните:

ОПЦИЈА 1 – Донесување на Законот за измени и дополнување на Законот за водите.

Донесувањето на Законот за изменување и дополнувањата на Законот за водите ќе овозможи појасно и полесно спроведување на законот. Со донесувањето на измените и дополнувањата на Законот за водите ќе се допрецизираат постапките за издавање на водно право, како и додефинирање на постапката за издавање на концесии за користење на вода.

Со овие измени и дополнувања на законот се врши допрецизирање на постапката за концесии за користење на вода. Имено, МЖСПП има обврска покрај образложениот предлог да приложи и физибилити студија за оправданоста на доделување на концесија за користење на вода изработена согласно прописите кои се однесуваат на доделување на концесија и јавно приватно партнерство. Во постапката се воведува обврска за задолжителна јавна расправа во однос на физибилити студијата, како и се овозможува учество на јавноста во постапката за доделување на концесија за користење на вода. Физибилити студијата е јавно достапна на веб страницата на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и на веб страницата на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје на чие што подрачје се доделува концесијата како и за истата се организира јавна расправа.

Најголеми измени во законот се направени во делот на заштита и подобрување на режимот на водите, каде досегашната дозвола за вадење на песок, камен и чакал се заменува со Дозвола за уредување заради заштита и подобрување на режимот на површинските водни тела. Со измените се прават измени во начинот, условите и постапката за издавање на дозволите за уредување како и во начинот на искористување на материјалот од коритата и бреговите од површинските водни тела. Законот како надлежни органи за заштита и подобрување на режимот на водите ги определува АД Водостопанство на Република Северна Македонија на подрачјето на своето дејствување, правните лица кои управуваат со водостопанските објекти и единиците на локална самоуправа во урбаните средини. Новина е начинот на кој се предлага како да се постапува со извадениот материјал од бреговите и коритата на површинските водни тела при што се предлага извадениот материјал да може се користи за:

- ✓ поставување/ распоредување во истото водно тело без извлекување на бреговите,
- ✓ за заштита на водостопански објекти или за редовна или вонредна заштита од поплави, со или без претходно извлекување на бреговите,
- ✓ да се користи за изградба на објекти и изведување работи од значење за Република Северна Македонија, при што на носителот на дозволата ќе му се надоместат трошоците за вадење, превоз, одлагање и чување на материјалот.

Доколку извадениот материјал не се искористи, може да се продаде на слободен пазар, преку јавно наддавање, при што продажната цена на материјалот не може да биде помала од пазарната продажна цена на материјалот определена во согласност со прописите од областа на минералните сировини. Ова претставува новина и обезбедува еднаквост на пазарот со минерални сировини.

Направена е корекција и во делот на висината и начинот на плаќање на надоместокот за вода и тоа кај висината на надоместокот за користење на вода за производство на електрична енергија, вода за



флаширање за комерцијални потреби и вода за одгледување на риби, во рибници и во кафези и водни птици.

ОПЦИЈА 2 – Подготовка на упатства/прирачници за конкретно спроведување на одредбите од законот и организирање на тематски обуки за примена на одредбите од законот со цел подигнување на свеста за важноста од доследно спроведување на законот.

Оваа опција се однесува на преземање на нерегулаторни мерки со кои ќе се овозможи подобро спроведување на Законот преку подготовка на упатства односно прирачничкој ќе треба обезбедат подобро спроведување на законот согласно постојните законски решенија, како и спроведување на тематски обуки за зајакнување на капацитетите на засегнатата страна за примена на Законот, како и подигање на свесноста за важноста од доследно спроведување на законот.

Оваа нерегулаторна опција би значело подготовка на одредени упатства/одржување на обуки со кои ќе се обезбеди доследна примена на Законот за водите без притоа да се пристапи кон негова измена и дополнување. **Поценка на влијанијата на регулативата**

Можни позитивни и негативни влијанија од секоја од опциите:

Опција „не прави ништо“

4.1 Економски влијанија

Позитивно влијание – Постојното решение овозможува користењето на ресурсите(песок, чакал и камен од речните корита) за обезбедување на економска добивка на операторите на сметка на користењето на истото за општо добро.

4.2 Фискални влијанија

Позитивно влијание – нема промени во однос на сегашната состојба.

4.3 Социјални влијанија

Оваа опција има негативно социјално влијание затоа што одредени постојни решенија кои придонесуваат за деградација на животната средина и природата како и до загадувањето на водите, имаат индиректно влијание врз здравјето, благосостојбата и безбедноста на луѓето. Сите овие влијание негативно се одразуваат врз секојдневниот живот на луѓето кое резултира со нарушено здравје и и загрозна безбедност на граѓаните од поплави поради деградација на природата. Сето ова негативно се одразува врз домашниот буџет, но и буџетот на државата.

4.4 Влијанија врз животната средина

Оваа опција има негативно влијанија врз животната средина со што придонесува кон влошување на состојбата со водостојот на реките поради отсуство на дефиниран еколошки проток, прекумерно искористување на материјалот изваден од коритата и бреговите на водотеците за економски цели кое ќе придонесе кон влошување на заштитното дејство на водите и нарушување на режимот на заштита на водите.

4.5 Административни влијанија и трошоци

а) трошоци за спроведување



Нема влијание

б) трошоци за почитување на регулативата

Нема влијание

Опција 1 – Закон за изменување и дополнување на Законот за водите

Можни позитивни и негативни влијанија од секоја од опциите:

4.1 Економски влијанија

Нема влијание

4.2 Фискални влијанија

Негативни влијанија - Со промена на режимот за издавање на дозволи за вадење на песок, камен и чакал со јасно дефинирани критериуми и услови ќе се допринесе до помали приходи во буџетот на државата од оваа дејност.

4.3 Социјални влијанија

Позитивно влијание – Оваа опција има позитивно социјално влијание затоа што промената на одредени постојни решенија ќе придонесат за спречување на деградацијата на животната средина и природата како и до подобрување на квалитетот на водите, со што придонесува кон позитивно индиректно влијание врз подобрување на здравјето и благосостојбата, како и безбедноста на луѓето.

4.4 Влијанија врз животната средина

Позитивни влијанија – Јасни и прецизно дефинирани постапки за издавање на дозволи и концесии ќе придонесе кон дефинирање на условите во постапката за издавање на дозволи кои не се во насока на заштита и користењето на водните ресурси во државата. Со измените во постапката за издавање на дозвола за уредување и регулација на коритата и бреговите на површинските водните тела, која е замена за дозволата за вадење на песок, чакал и камен ќе се овозможи заштита и подобрување на режимот на водите. Дефинирањето на критериумите кој може да добие дозвола како и во кои случаи ќе придонесе кон намалување на искористување на материјалот кој се вади од бреговите и коритата на водните тела, кое е секако во насока на заштита на водните тела. Дефинирањето на еколошкиот проток ќе овозможи одржување на минимумот кој е потребен за квалитетот и квантитетот на водните тела и за одржување на екосистемот во водните тела.

4.5 Административни влијанија и трошоци

а) трошоци за спроведување

Нема влијание

б) трошоци за почитување на регулативата

Негативни влијанија во делот на концесиите поради потребата од подготовка на физибилити студија за оправданоста на издавањето на концесијата.

ОПЦИЈА 2 - Подготовка на упатства односно насоки преку кои ќе се обезбеди подобро спроведување на законот согласно постојните законски решенија, како и спроведување на обуки за подигање на свесноста за важноста од доследно спроведување на законот.



4.1 Економски влијанија

Негативни влијанија – Постои ризик субјектите кои се занимаваат со користење на чакал, камен и песок и понатаму да продолаат да ги вршат активностите на начин кој што не е баш соодвете за заштита на животната средина. Друг ризик е повторно фаворизирање на економскиот интерес над интересот за заштита на животната средина со што се бираат решенија кои се неодржливи на долг рок за заштита на животната средина.

4.2 Фискални влијанија

Позитивно влијание – нема промени во однос на сегашната состојба.

4.3 Социјални влијанија

Позитивно влијание – Оваа опција влијае има позитивно социјално влијание затоа што донесените упатства ќе придонесат кон појаснување на целата постапка и поголема свесност за потребата за почитување на законот и особено последиците од несоодветна примена на законот.

4.4 Влијанија врз животната средина

Позитивно влијание доколку се обезбеди соодветна примена на упатствата и континуирана едукација на сите засегнати страни и свесност за потребите за заштита на животната средина од одредени активности кои се преземаат спротивно на закон.

Негативни влијанија - оваа опција не ветува дека ќе се престане со неправилното искористување на ресурсите на соодветен начин со кој се обезбедува заштита на животната средина.

4.5 Административни влијанија и трошоци

а) трошоци за спроведување

Нема влијание

б) трошоци за почитување на регулативата

Нема влијание

5. Консултации

5.1 Засегнати страни и начин на вклучување

Предлог на законот е објавен на веб страната на Министерството за животна средина и просторно планирање и ЕНЕР.

Доставен е на мислење до:

- Министерство за економија;
- Министерство за здравство;
- Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство;
- Министерство за транспорт и врски;
- Министерство за финансии;
- Министерство за информатичко општество и администрација;
- Министерство за локална самоуправа;
- Државен инспекторат за животна средина;
- Заменик претседател на Владата на Република Северна Македонија задолжен за економски прашања;
- Секретаријат за европски прашања;



- Институт за јавно здравје;
- Управа за хидрометеоролошки работи;
- Регулаторна Комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија;
- АД Водостопанство на Република Северна Македонија;
- Електрани на Северна Македонија;
- ЗЕЛС (Заедница на единици на локална самоуправа);
- Стопанска Комора на Северна Македонија;
- Сојуз на Стопански комори;
- Стопанска Комора на Северозападна Македонија;
- Стопанска Комора за енергетика на Македонија;
- Здружение на рибопроизводители;
- Здружение на даватели на комунални услуги (АДКОМ);

5.2. Преглед на добиените и вградените мислења

Добиените забелешки се разгледани и оние кои се прифатени се соодветно вградени во текстот на законот. Во прилог на овој извештај е даден табеларен преглед на добиени мислења.

5.3 Мислењата кои не биле земени предвид и зошто

За мислењата кои не се земени во предвид е дадено збирно образложение во табеларниот приказ даден во Прилогот на овој извештај.

6. Заклучоци и препорачано решение

6.1 Споредбен преглед на позитивните и негативните влијанија на можните решенија (опции)

ОПЦИЈА „Не прави ништо“

Позитивни влијанија - има

Негативни влијанија - има

Опцијата “Не прави ништо” – Оваа опција нема да се придонесе кон подобрување и заштита на режимот на водите доколку се продолжи со сегашниот концепт на издавање на дозволи за вадење на песок, чакал и камен. Прецизирањето на одредени дефиниции во законот се значајни од аспект на соодветно и правилна примена на законот.

ОПЦИЈА 1 – Да се донесе Закон за изменување и дополнување на Законот за водите.

Позитивни влијанија - Донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Законот за водите ќе овозможи заштита на водните ресурси од прекумерно нивно искористување преку јасно и дефинирани постапки за уредување на коритата и бреговите на водните тела. Дефинирањето на одредени поими во законот ќе ја олесни неговата примена. Допрецизирањето на постапките за издавање на дозволи и доделување на концесии за користење на вода е во насока на подобро спроведување на законот, а тоа секако придонесува за заштита и зачувување на водните ресурси.

Негативни влијанија – Ќе има одредени негативни економски влијанија врз субјектите кои вршат дејности и активности поврзани со вадење на песок, чакал и камен пред се од фискален аспект.



ОПЦИЈА 2 – Подготовка на упатства/прирачници за конкретно спроведување на одредбите од законот и организирање на тематски обуки за примена на одредбите од законот со цел подигнување на свеста за важноста од доследно спроведување на законот

Позитивни влијанија – Оваа опција може да доведе до подобрување на состојбата доколку се изработат и се одржат одредени тематски работилници преку кои ќе се овозможи засегнатите страни и пошироката јавност да се запознаат со обврските кои произлегуваат од Законот.

Негативни влијанија – Се работи за нерегулаторна мерка која може да доведе до подобрување на состојбата, но ќе биде потребно подолго време и сериозни акции за подигање на јавната свест и особено свеста кај економските субјекти за потребата од доследна примена на законот во насока на заштита на животната средина.

6.2 Ризици во спроведувањето и примената на секое од можните решенија

(опции)

Опција 1 – нема ризици

Опција 2 – Ризик е недоследна примена на законот и потребата од засилени инспекциски контроли имајќи ги во предвид недоволните капацитети на инспекциските тела. Промената на начинот за уредување на коритата и бреговите на водните тела ќе го намали интересот за легално вршење на овие активности но може да го зголеми бројот на нелегални активности кои доведуваат до црпење на песок, чакал и камен.

Опција 3 – има ризик во поглед на тоа што се работи за нерегулаторна мерка чие спроведување најмногу зависи од посветеноста на економските субјекти соодветно да го применуваат законот.

6.3 Препорачано решение со образложение

Да се прифати Опцијата 1 и да се донесе Закон за изменување и дополнувања на Законот за водите.

Ова решение е најсоодветно затоа што истото е и во насока на примена на наодите од Државниот завод за ревизија, како и истото е најбезбедна опција дека ќе се обезбеди соодветна заштита на водните ресурси во државата. Ова решение и во однос на надзорот нуди зајакнување на инспекцискиот надзор со проширување на надлежноста на овластените инспектори и вклучување на инспекторите за природа во заштита на водните ресурси во заштитени подрачја.

Измените во издавањето на концесиите ќе придонесат за поголем надзор од страна на јавноста во начинот на издавање на концесии и како истите влијаат врз заштита на јавниот интерес наспроти економскиот интерес и носење на балансиран одлуки во насока на економски развој но и заштита на животната средина.

Измените во постапката за издавање на дозволи за уредување на коритата и бреговите на водните тела ќе ги намали активностите во делот на прекумерно црпење на песок, камен и чакал. Начинот на кој е пропишата оваа постапка ќе го намали интересот за овие активности.

7. Спроведување на препорачаното решение

7.1 Потребност од менување на закони и подзаконска регулатива во областа или други сродни области

Нема потреба

7.2 Потребни подзаконски акти



Подзаконски акти кои се треба да се донесат и произлегуваат од овој закон се:

- Уредба за случаите, како и условите и постапката за отстапување од целите за животната средина (член 95);
- Правилник за формата и содржината на регистарот ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 96);
- Правилник за формата и содржината на образецот на барањето и на дозволата (член 142 – а);
- Правилник за формата и содржината на образецот и начинот на водење на дневникот (член 142-в);
- Правилник за формата и содржината на испратниците, формата и содржината на регистарот на издадени и заверени испратници ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на управувањето со водите (член 142-г);
- Правилник за формата и содржината на елаборатот од ставот (2) на овој член ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работата од областа на животната средина (член 198).

Рокот за донесување на подзаконските акти е една година од влегување во сила на овој закон.

7.3 Органи на државната управа, државни органи и други органи надлежни за спроведување

Надлежни органи за спроведување на законодавството се:

- Министерството за животната средина и просторно планирање,
- Управа за животна средина,
- Државниот инспекторат за животна средина,
- Управа за хидрометеоролошки работи,
- АД Водостопанство и
- Единици на локална самоуправа.

7.4 Активности за обезбедување на ефикасно спроведување на предлогот на Закон

Заради спроведување на Законот потребно е да се преземат низа активности со цел негово ефикасно спроведување и тоа:

1. Донесување на подзаконски акти кои произлегуваат од законот во рокот предвиден во законот;
2. Донесување на стратешките и планските документи од законот во рокот предвиден во законот;
3. Издавање на дозволи и доделување на концесии согласно одредбите на законот;
4. Наплата на надоместокот и негово искористување согласно намената пропишана во законот и
5. Зајакнување на инспекциските служби за спроведување на инспекциски надзор во областа на водите.

8. Следење и евалуација

8.1 Начин на следење на спроведувањето

Спроведувањето на законот се врши преку подготовка и реализација на:

- донесени подзаконски акти кои произлегуваат од законот,
- издадени дозволи согласно одредбите на овој закон,



- издадени концесии,
- спроведени инспекциски надзори.

Надлежни органи кои ќе го следат спроведувањето на Законот се:

- Министерството за животна средина и просторно планирање, Управа за животна средина;
- Државниот инспекторат за животна средина и овластени инспектори за животна средина;
- Управа за хидрометеоролошки работи и
- АД Водостопанство.

8.2 Евалуација на ефектите од предлогот на закон и рокови

Евалуацијата на ефектите од предлог законот ќе се следат врз основа на издадени дозволи, спроведени постапки за доделување на концесии за користење на вода, наплатени надоместоци за користење на вода како и нивно искористување.

Евалуацијата на ефектите ќе се процени по две години од донесувањето на Законот.

Во зависност од степенот на нивната реализација во законски предвидениот рок ќе се преземаат соодветни дополнителни мерки.

Изјава од државниот секретар

Нацрт Извештајот за проценка на влијанието на регулативата е изготвен во согласност со Методологијата за проценка на влијанието на регулативата. Тој дава реална проценка на можните влијанија и очекуваните ефекти, како и трошоците кои се однесуваат на секоја од утврдените можни решенија (опции) за решавање на проблемот.

Датум _____

.....
Потпис на Државен Секретар,
Неби Реџеџи

Изјава од министерот

Врз основа на резултатите од анализите прикажани во Извештајот за проценка на влијанието на регулативата сметам дека препорачаното решение (опција) претставува најдобар начин за решавање на проблемот и постигнување на очекуваните ефекти на најекономичен начин.

Датум: _____

.....
Потпис на министер,
Каја Шукова



РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Предлог на Закон за изменување и дополнување на Законот за водите (*)

Доставен коментар/мислење	Одговор на поднесеното мислење/коментар
АЛИЈАНСА „РАЗБИСТРИ СЕ“	
1. Во членот 21 по ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи: „(3) Подземните води кои врз основа на дозвола за користење на вода се користат за загревање преку апсорпција на топлинска енергија, треба да се вратат во истото тело од каде се зафаќаат,	Коментари не се прифаќаат поради следното: - Одредбите за дозвола за користење за определена намена го оптоваруваат текстот на законот, а генерална одредба од ваков вид го нарушува концептот за “цели на животна средина” . Дали и под кои услови водата се враќа во подземното тело е опфатено со одредбите од глава IV, на



на начин и под услови утврдени во дозволата согласно хидрогеолошки истраги во проектната документација“.

2. Во членот 213, став (19)

Се менува за висина на надоместокот да се изрази процентуално во однос на цената на термална вода која ќе се утврди од страна на регулаторна комисија за енергетика.

3. Во насловот и во членот 65 зборовите „Водостопанската основа на Република Северна Македонија“ се заменуваат со зборовите „Водостопанска основа“. - Интегрирано управување со води да се врши преку агенција за води со што би се усогласиле со европско законодавство.

4. Во членот 90 во ставот (7) - Новата точка 7) се менува и гласи:
„7) обезбедување на еколошкиот проток во водните тела согласно условите на хидролошки режим на водно тело .

5. Во член 126 се менува водостопанството од членот 191 на овој закон и гласи „правните лица кои управуваат со водостопански објекти и постројки од член 163 став (1) точка 1) на овој закон, донесуваат оперативни планови за заштита и одбрана од поплави за загрозените подрачја (во натамошниот текст: оперативен план).

6. Во чл. 142 Во став 2 се менува алинеја 1 и гласи: Акционерско друштво, Водостопанство на Република Северна Македонија преку подружниците на подрачјето на своето дејствување.

7. Во чл 142 а После став 1, се додава нов став 2, кој гласи:

законот посебно одредбите за цели на подземни води. Со член 111 од Законот, забрането е директно испуштање во подземно водно тело. Понатаму, дозволата за користење на вода се издава врз основа на проектна документација меѓукоја и хидрегеолошките истраги. Дали, на каков начин, кога и на кое место ќе се испушта вода е утврдено со дозволата врз основа на критериумите определени во подзаконските акти, без оглед на намената.

- Не постои анализа за социјалните ефектите од воведување на процентуален израз на надоместокот. Упатувањето на Регулаторна комисија за енергетика и водни услуги да ја определува цената на водната услуга, и не е надлежна да ја утврдува висината на цената на термалната вода, а надоместокот е утврден со закон.
- Агенција за води согласно постојното законодавство не постои. Во Законот за водите ниту во друг закон не постојат одредби со кој се формира Агенција за води за да истата се наведе како таква. Управувањето со водите е во надлежност на Министерството за животна средина и просторно планирање и истото се врши по подрачја на речните сливови, како што и е предвидено во европското законодавство,
- Вметнување на „обезбедување на еколошкиот проток во водните тела согласно условите на хидролошки режим на водно тело“ е веќе вградено во точката 5) во која е наведено враќање во природната состојба на водното тело, каде при тоа се земаат во предвид елементите и параметрите кои ја дефинираат неговата природна состојба. Врз основа на карактеристиките, во планот за управување со речниот слив, за секое водно тело во сливот се определуваат цели на



(2) Дозволата за уредување на коритата и бреговите на површинските водни тела се издава врз основа на поднесен оперативен план за заштита од поплави каде што се определени финансиски импликации за имплементација на оперативниот план каде што се наведени критичните места на излевање па според тоа се врши и уредување на речни корита.

Во став 3 се додава алинеја на крајот, која гласи:

-програма за заштита од штетно дејство на водите и оперативен план за заштита од поплавен бран

8. Во чл.57 став 3 и гласи:

(3) Носителите на дозволата за уредување на коритата и бреговите на водотеците имаат обврска да достават геодетски елаборат за завршени активности, и геодетски елаборат на измерени количини на вишок ископан речен материјал на одлагалиште кое се одредува во проектна документација изработен од правно лице кое поседува лиценца од областа на геодезија до органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина во рок од три месеци од денот на завршување на активностите.

9. Чл.58 став (2) гласи:

(2) Извадениот материјал кој нема да се искористи согласно ставот (1) од овој член, може да се продаде на слободен пазар, преку јавно наддавање, при што продажната цена на материјалот не може да биде помала од пазарната продажна цена на материјалот определена во согласност со прописите од областа на минералните суровини. По завршување на работите

животна средина за тоа водно тело и рокот за постигнување на добра состојба и програма на мерките за тоа водно тело.

- Оперативен план се носи на годишно ниво и уредува прашања кои се однесуваат на целото подрачје на делување.
- Годишни елаборати за завршени активности опфаќаат и други активности кои се однесуваат на измерени количини на вишок ископан речен материјал, дополнително, носителот на дозволата има обврска да води дневник во кој е должен да евидентира и утврди количини на изваден материјал по стационажи и локација на негово одлагање.
- Во член 57 се објаснети сите документи кои носителот на дозволата треба да ги достави по завршување на активности и нема потреба од повторување.
- Уредувањето е опфатено со основниот проект во кој се наведени сите елементи со премер и пресметка, а кои се однесуваат на делот на уредувањето.
- Кривичното дело е пропишано со кривичниот законик, но тоа не претставува пречка и да биде пропишан прекршок за истото.



предвидени во проектна документација за која е издадена дозвола за уредување за да може да има мерливост на изведената регулација се доставува освен елаборат на изведена работа и елаборат на измерени количини на одлагалиште.

После став 2 се додава нов став кој ќе предвидува делници на уредување да се реално предвидени во должина и ширина во согласност со јавниот повик да се определи механизација која е потребна да го изврши уредувањето, а по извршено уредување вишокот на материјал да се намени на слободен пазар.

11. Во член 58 се додава став 9:

(9) Член 245 став (1) точка 25 и 26 се брише и се применува закон за кривична постапка затоа што каменот чакалот и песокот во река е исто така природен ресурс со кој располага државата како и минералните суровини а претежно е со ист петрографски состав со мин суровини чакал песок и камен од ископите кои се непосредно до речни корита.

МАКЕДОНСКО ЗДРУЖЕНИЕ НА МЛАДИ ПРАВНИЦИ

1. Коментар на чл.1 МЗМП предлага во членот 1 став 1, по точката 68 да се додаде нова точка 69 со која ќе се дефинира поимот „јавен интерес“. Предлог за дефиниција:

Јавен интерес претставуваат одржливиот развој и одржливото управување со сите медиуми на животната средина, заштитата и унапредувањето на животната средина и природата,

Доставените коментари не се прифаќаат поради следното:

-вака предложената дефиниција за јавен интерес не треба да биде во овој закон затоа што истата се однесува на одржливо управување со медиумите на животната средина, а не само со водите и од тие причини сметаме дека оваа дефиниција не е предмет на уредување на овој закон. Вака предложената



унапредувањето на човековите права при што предност има заедницата, а не поединецот.

2. Коментар на член 15:

МЗМП предлага со членот 15 да се измени и ставот (1) од членот 45 на начин што ќе и се даде право на засегнатата јавност да поднесе барање за измена на дозволата за водно право, доколку има релевантни податоци за некоја од околностите поради кои може да се побара изменување или дополнување на дозволата (квантитетот и/или квалитетот на водата што се користи, квантитетот и/или квалитетот на водното тело од коешто се користи водата или технолошкиот процес на работа).

3. Коментар на членот 15 став 2:

МЗМП предлага да се додаде нов став (4) со кој ќе се уреди документацијата која треба да ја достави засегнатата јавност кон барањето за изменување или дополнување на дозволата за водно право.

4. Коментар на член 22:

МЗМП предлага во ставот (2) од членот 54-а, јавната расправа да не биде ограничена исклучиво на претставници на здруженија на граѓани од подрачјето на кое се спроведува проектот.

5. Коментар на членот 95 став (2):

дефиниција за Законот за води е контрадикторен на целите на законот, приоритетите за користење на водите и може да доведе до дискреција во одлучување на органите и фаворизирање на интересите на заедницата за економски развој на сметка на одржливото управување со водите (на пример користење на хидропотенцијалот како одржливо производство на енергија без да се води сметка за заштита на водите). Јавниот интерес во контекст на водите е дефиниран во член 3 од Законот. Од друга страна, повисок/поголем јавен интерес е дефиниран во поединечни членови за поединечни случаи со што е ограничена дискрецијата во одлучување на органите (член 52, член 89). Понатаму, законот во член 164 став 1 ги дефинира и дејностите и услугите од јавен интерес.

Во постапката за издавање на дозволата јавноста е вклучена на транспарентен начин. Органот има обврска да го следи спроведувањето на дозволата по службена должност. Јавноста може во секое време да се обрати до надлежниот орган или да достави информации за неспроведување на дозволата. Органот и надлежните инспекциски служби ценат дали доставените податоци претставуваат причини за измена и дополнување или одземање на дозволата.

- Во дозволата јасно е наведено во кои случаи може да дојде до одземање на дозволата доколку се променат условите односно состојбата на водното тело и тоа квантитетот и/или квалитетот на водното тело од коешто се користи водата или технолошкиот процес на работа.



МЗМП предлага ограничување на отстапувањата од целите на животната средина да бидат ограничени на најмногу 2 ажурирања на планот за управување со конкретниот речен слив, освен во случаи кога природните услови не дозволуваат целите да бидат остварени во овој временски период.

6. МЗМП предлага да се избрише ставот (2) од членот 36 од Законот за водите.

Образложение: Законот за водите го следи Законот за општата управна постапка и Законот за животната средина каде е наведено дека недоставувањето на мислење во законскиот рок, се смета дека субјектот кој бил должен да го достави мислењето, се согласил со барањето. Имајќи го предвид принципот *lex specialis derogat legi generali*, а со цел активно вклучување на градоначалниците во постапките за издавање на дозволите за водно право, сметаме дека Законот за води, кој претставува специјален закон во однос на управувањето со водите, може да направи отстапување од ваквиот принцип. Отстапувањето би се однесувало само за постапките за издавање на дозвола за водно право.

-Јавноста има право во секое време да се обрати до органот и нема потреба од ограничување на ова право со пропишување на потребната документација која треба да ја достави засегнатата јавност кон барањето за изменување или дополнување на дозволата за водно право., затоа што на тој начин се ограничува ова право на јавноста. Органот секогаш по службена должност ги проверува сите доставени информации и постапува согласно закон.

- Јавната расправа не се ограничува само на претставници на здруженија на граѓани од подрачјето на кое се спроведува проектот, туку напротив се воведува обврска за задолжително да се поканат претставниците на здруженија кои делуваат на подрачјето на кое се спроведува проектот. На јавната расправа може секој да присуствува и објавата за јавна расправа се објавува на транспарентен начин.

- Дадениот коментар за ограничување на отстапувањата од целите на животната средина не е во согласност со Рамковната директива за води во која не е ограничено отстапувањето од целите за животна средина. Предложеното отстапување во одредени случаи може да доведе до сосема спротивен негативен ефект. Односно постојат ситуации каде што органот мора да донесе дозвола за да се спречат одредени негативни ефекти врз животната средина и врз здравјето на луѓето и сметаме дека сегашното законско решение треба да остане.



	<p>- Органот секогаш се обидува да добие мислење од градоначалникот и нема потреба од дополнително пропишување на исклучоци.</p>
ЕКО СВЕСТ	
<p>1. Во чл. 57 Да се смени став 1, точка 1, кој ќе гласи:</p> <p>(1) Времетраењето на концесијата се утврдува со концесискиот договор при што најдолгиот период изнесува: 1) за производство на електрична енергија во хидроелектрични централи:</p> <ul style="list-style-type: none">- со моќност до 500 kW до 20 години;- со моќност од 500 kW до 10 MW до 30 години, и- со моќност над 10 MW до 50 години. <p>2. Во чл.3 Во Дефиниции да се дефинираат Еколошки проток и Рибни патеки:</p> <p>Еколошкиот проток (според Рамковната директива за води) е дефиниран како хидролошки режим во функција на постигнувањето на целите за заштита на животната средина во природните површински водни тела.</p> <p>Дефиницијата е врз основ на член 4 од Директивата кој гласи:</p> <p>Земајќи го предвид членот 4 став (1) од Рамковната директива за води, целите на животната средина се однесуваат на:</p> <ul style="list-style-type: none">- не влошување на постојниот статус	<p>Доставените коментари делумно се прифаќаат поради следното:</p> <ul style="list-style-type: none">- Дефиницијата за еколошки проток се прифаќа, и е преземена од Упатството на Рамковната Директива за води. Истата дефиниција е прифатена и во земјите од соседството, поради што сметаме дека како таква треба да остане. Еколошкиот проток е покриен со дефиницијата за еколошка состојба, која гласи: „Еколошката состојба е израз за квалитетот на структурата и на функционирањето на водните екосистеми поврзани со површинските води и класифицирани согласно со методологијата за процена од членот 71 на овој закон“ и дефиницијата за режим на води член 12 кој ги содржи наведените забрани. <p>Целите за секое водно тело се утврдуваат со планот на секои 6 години во кој се наведени барањата.</p> <ul style="list-style-type: none">-Предложената дефиниција за рибни патеки ќе се провери согласно документите на ЕУ и доколку е соодветна истата ќе се прифати.-Во рамките на Управата за животна средина при Министерството за животна средина и просторно планирање



- постигнување на добар еколошки статус во природните површински водни тела,
- усогласеност со стандардите и целите за заштитените подрачја, вклучително и оние назначени за заштита на живеалиштата и видовите (Емералд мрежа и Натура 2000) каде што одржувањето или подобрувањето на статусот на водата е важен фактор за нивната заштита.

Рибни патеки/премини

Секоја форма на цевковод, канал, лифт, или друга структура со намена да го овозможи слободниот премин на миграторните риби низ, преку или околу која било природна или вештачка брана или друга препрека во низводна или возводна насока.

3. Во чл.28 Коментар:

Да се додаде нов став (9) За проектите коишто се наоѓаат на територијата на заштитени подрачја, дозволата се прибавува под услови и на начин утврдени со Законот за (заштита на) природа Ова е поради тоа што во Новиот Закон за природа ќе има вакви одредби

4. Во чл.30 став 3 да се дополни:

вклучувајќи и анализа на кумулативното влијание на планираните активности на цел речен слив.

Образложение:

постојат различни сектори надлежни за различни области и медиуми на животната средина. Во постапката на издавање на дозволата во зависност кои сектори се засегнати се земаат во предвид мислењето и условите од надлежните сектори. Водното право е уредено во Законот за водите, а при издавање на дозволата секако задолжително се почитуваат и релевантните одредби од другите закони.

- Кумулативното влијание треба да биде земено во предвид во подготовката на потребните документи за издавање на дозвола. Кумулативното влијание го цени органот во постапката пред да ја издаде дозволата. Кумулативното влијание на ниво на слив е утврдено со планот за управување со сливот. Планот ги содржи сте притисоци врз водното тело (точкасти и дифузни), а сите дозволи се издаваат согласно Планот и целите и мерките предвидени во него.

- Во многу случаи органите од член 33 став (4) точка (2) и (3) може да дадат негативно мислење, или да имаат став кој е нецелосен, неоправдан и не е во согласност со основното начело за пристап на вода до секого, бараната промена може да доведе до злоупотреба во одредени ситуации.

- Во водната книга делови од дозволата се јавно достапни.

Согласно Законот за животната средина сите податоци со кои располага органот се достапни до јавноста. Податоците од Националниот информативниот систем за животна средина во кој се содржани и водите се исто така достапни до јавноста.



Ставот е дека треба да се бара влијание на ниво на цел речен слив бидејќи може да има голем број на барања за ист слив и поединечно да се утврди дека нема влијание, но ако се голем број тогаш и влијанието на слив е поизразено. Исто така, кумулативното влијание подразбира да се земат во вид и постоечките влијанија (не само идни планови), како на пр. испуштање на отпадни индустриски води, загадување на водите, но и почвата од земјоделието, состојбата со системот за отпадни води итн.

Што значи, проценката на влијанијата на новите проекти треба да се гледаат од аспект на сегашна состојба, но и идна перспектива.

5. Во чл.35 ст. 3 да се дополни:

- вклучувајќи и анализа на кумулативното влијание на планираните активности на цел речен слив.

Образложение:

Ставот е дека треба да се бара влијание на ниво на цел речен слив бидејќи може да има голем број на барања за ист слив и поединечно да се утврди дека нема влијание, но ако се голем број тогаш и влијанието на слив е поизразено. Исто така, кумулативното влијание подразбира да се земат во вид и постоечките влијанија (не само идни планови), како на пр. испуштање на отпадни индустриски води, загадување на водите, но и почвата од земјоделието, состојбата со системот за отпадни води итн.

- Објавата на студиите за оцена на влијанието и елаборатите се достапни до јавноста согласно Законот за животната средина.

- Дозволата која е спротивно на плановите за управување со заштитени подрачја и е во спротивност со плановите за заштитени подрачја не смее ни да се издаде. Плановите за управување со речен слив треба да се усогласени со Плановите за управување со заштитени подрачја.

Со Дозволата која се издава за производство на електрична енергија од хидроелектрани, Инвеститорот се задолжува да го мери зафатеното количество на вода, како и протокот односно нивото на водното тело од кое се зафаќа вода пред зафатната градба. Еколошки статус не се мери туку се пресметува врз основа на сет на параметри. Истиот може да го утврди надлежниот орган кој го спроведува мониторингот согласно законот.

-Управувањето со водите е дејност од јавен интерес кој што се врши во согласност со Законот за водите и прописите кои произлегуваат од него. Сите предложени мерки во законот се во таа насока и нивната примена не смее, директно или индиректно, да доведе до загадувањето на медиумите и областите на животната средина или до намалување на постојниот квалитет на водите.

- Информациите од инспекциски надзор се регулирани со прописите за инспекциски надзор.



Што значи, проценката на влијанијата на новите проекти треба да се гледаат од аспект на сегашна состојба, но и идна перспектива.

6. Во член 39 став (1) се менува и гласи:

Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, со решение го одбива барањето од членот 30 став (1) на овој закон, доколку утврди дека издавањето на дозволата не е во согласност со Планот за управување со речен слив, се загрозува јавниот интерес, се повредуваат одредбите на меѓународен договор ратификуван од Република Македонија или доколку некој од органите од член 33 став (4) точка (2) и (3) не издаде согласност во врска со барањето за дозвола.

7.член 40 став (1) се додава нова реченица „Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да ја објави издадената дозвола во Информативниот систем за води на својата веб страна, заедно со одобрената студија за оцена на влијанието врз животната средина односно одобриениот елаборатот за заштита на животната средина и елаборат за извршени хидро - геолошки истражувања, каде тоа се бара.“

8. Во чл.47 , т.7 да се додаде: ...и плановите за управување со заштитеното подрачје

9. Во чл. 96 по став (5) да се додаде нов став (6), кој ќе гласи:
„Органот на државната управа надлежен за вршење на

- Водостопанските услуги не се преставени по хиерархија. Никаде во законот не е наведено дека производство на електрична енергија е од повисок јавен интерес од заштита на водните екосистеми.



работите од областа на животната средина е должен Регистарот на заштитни зони да го објави на својата интернет страница и постојано да го ажурира“. Да се додаде:

Водни тела во карстен предел кои се непостојани, односно понираат во земјата во одреден период во годината.

10. Во член 144, став (3) се дополнува и гласи:

„Информациите обезбедени преку мониторингот на состојбата на квантитетот и квалитетот на сите водни тела во Република Македонија и на водите наменети за користење, се достапни до јавноста и до надлежните органи, организации и институции преку веб-страницата на органот кој врши стручни работи од областа на животната средина, особено заради спроведување и оцена на реализацијата на мерките за зачувување, заштита и постојано подобрување на сите водни тела

11. Во чл.153 ст. 1 а се смени: Корисниците на системи за производство на електрична енергија се должни да го мерат количеството на водата и еколошкиот статус на водното тело кое се користи за производство на електрична енергија на местата на зафаќање. Податоците за измерените количества и еколошкиот статус се доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, а во случај на заштитени подрачја и до управителот со заштитеното подрачје.

12. Во член 153 да се додаде нов, став (3) кој гласи: „Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа



на животната средина годишно ги објавува извештаите за количеството на водата и еколошкиот статус на водното тело кое се користи за производство на електрична енергија, а податоците се објавуваат континуирано, на Информативниот систем за води, на веб-страница и на официјалните профили/страници на социјални мрежи.“

13. Во чл. 164 Водостопанските услуги треба да бидат претставени според хиерархија. Не може производство на електрична енергија да е од повисок јавен интерес од заштита на водните екосистеми.

14. Чл.229 Да се дополни со став (4) кој гласи: „Информациите за извршени инспекциски надзори се ажурираат редовно на веб-страниците и на официјалните профили/страници на социјалните мрежи на надлежните инспекторати.“

ФРОНТ 21/42



1. Коментар во однос на користењето на водите врз основа на Елаборат за животна средина

Во актуелниот Закон за водите и во Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите се дава можност да дозволата за користење на вода; за испуштање во вода; за уредување на коритата и бреговите на површинските водни тела и водостопанската согласност се засноваат на елаборати за заштита на животната средина.

Елаборатите по својот обем и содржина се многу поедноставни документи кои бараат многу помалку истражувања и податоци, за разлика од студиите за оценка на влијание врз животната средина.

За илустрација:

- Потребни информации кои треба да ги содржи Елаборатот за дејности или активности кои се вршат во поголем обем:
 1. Општи податоци
 2. Вид на елаборат
 3. Орган надлежен за одобрување на елаборатот за заштита на животната средина
 4. Опис на проектот во кој се врши дејноста или активноста
 5. Опис на животната средина околу локацијата на проектот
 6. Влијание на проектот врз животната средина
 7. Програма за заштита на животната средина
 8. Заклучок
 9. Попис на прилози и
 10. Изјава
- Потребни информации кои треба да ги содржи Студијата за оценка на влијание врз животната средина:
 1. Да содржи опис на проектот заедно со информации за локацијата, карактерот и големината на проектот и на потребната земјишна површина;
 2. Да содржи опис на животната средина и на нејзините медиуми на локацијата;
 3. Да содржи опис на природното, културното и историското

Доставените коментари не се прифаќаат поради следното:

- Дел од предложените коментари не се предмет на уредување на овој закон.
- Постапката за оценка на влијанието врз животната средина и елаборатот за заштита на животната средина е предмет на уредување на Законот за животната средина.
- Забраната за изградба на хидроцентрали во заштитени подрачја е предмет на уредување на Законот за заштита на природата и истото прашање ќе биде разгледано при донесување на новиот Закон за природа.
- Нема потреба од воведување на нова законска обврска за воспоставување на посебен катастар за локации за изградба на мали хидроцентрали, затоа што локациите може да се идентификуваат или се идентификувани во рамките на постојните законски решенија и плански документи (Стратегија за енергетика, Просторен план). Оваа мерка се спроведува преку донесување на други плански документи.
- При изработката на плановите се применува Законот за водите во целост како и сите други релевантни закони.
- Законот не препознава Планови за подсливови тие се секако дел од Планот за управување со речен слив.



6. Да содржи опис на влијанијата на проектот врз животната средина имајќи го предвид нивото на развој на науката и прифатените методи за евалуација;
7. Да содржи опис на карактеристиките на технологијата која се користи;
8. Да содржи опис на алтернативните решенија за реализација на проектот што инвеститорот ги имал предвид и главните причини за избирање на предложената алтернатива; секогаш се вклучува и нултата алтернатива;
9. Да содржи резиме на доставената студија без технички детали;
10. Да содржи анализа на потешкотиите (технички недостатоци или недостиг на знаења) со кои инвеститорот или експертот биле соочени за време на подготовката на студијата; и
11. Да содржи предлог за големината и карактеристиките на промената поради која е потребно да се ажурира студијата за оценката на влијанието врз животната средина.

Дополнително, разликата помеѓу постапката за изготвување на овие два документи е што при изработувањето и донесувањето на Студијата за оценка на влијание врз животната средина се вклучува засегнатата јавност, што не е случај со постапката на донесување на Елаборатот.

Ова е особено важно, доколку имаме предвид дека голем дел проекти во државава се реализирани или се во одредена фаза да бидат реализирани без никаква консултација со локално население како најзасегнатата јавност. На пример, проектот за изградба на МХЕЦ Жировница 5 и 6 во рамки на Националниот Парк Маврово се заснова на Елаборат за заштита на животната средина, во кој процес на ниту еден начин локалното население не било запознаено со овој проект. Доколку истиот се реализира ќе предизвика непоправлива штета по природата во заштитено подрачје и истовремено, локалното население ќе го остави без вода за пиење, кое што е основно човеково право.

Имајќи ги предвид погоре наведените наводи, а особено фактот за намалување на водниот ресурс како резултат на климатските



Потсетуваме дека уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата е една од темелните уставни вредности.

Посочуваме дека заштитата на животната средина и природата добива уште една поголема димензија и со потпишување на Договорот за Зелена Агенда со ЕУ, а кој налага не само применување, туку приоритизирање на заштитата на природата и биолошката разновидност во сите политики на државата.

2. Предлог за обезбедување доследна заштита и унапредување на животната средина и природата во заштитените подрачја

Негативното влијание кое го имаат хидроцентралите врз природата и животната средина е повеќе од очигледно. Истото е потврдено и посочено во бројни како национални, така и меѓународни документи:

- Извештај за стратегиска проценка на влијание врз животната средина за Стратегијата за развој на енергетиката во Република Северна Македонија до 2040 година:
- Стр. 79: „Природата, биодиверзитетот и пределот може да бидат засегнати речиси со целиот енергетски сектор, почнувајќи од експлоатација на фосилни горива, производство на електрична енергија од различни видови енергија (фосилни горива, хидро, ветерна и соларна енергија), како и пренос на електрична енергија и енергенси“.

27 „Искористувањето на хидропотенцијалот се случува најчесто во ридски или планински средини, каде влијанијата може да бидат изразени како нарушувања на минимумот на води после зафатот со што се влијае на екосистемот во реките, потоа



- хидроенергијата низ регионот за четири пати помеѓу 2015 и 2017 година, што има значителни влијанија врз животната средина и социјалните аспекти, како во земјата, така и на пошироко регионално ниво“.

Заради доследна заштита и унапредување на животната средина и природата, сметаме дека е неопходно да се воспостави забрана за изградба на хидроцентрали во заштитените подрачја. Токму ова е посочено и во:

- Препорака бр. 211 од 2021 година н Постојниот Комитет на Бернската Конвенција: „Суспендирајте и откажете ги одобрените концесии и оние планирани за изградба и спроведете забрана за хидроцентрали (големи, средни и мали) и во а) националните паркови, заштитените подрачја, подрачјата на светско наследство и други подрачја Емералд кандидати (потенцијални идни локации на Натура 2000) со оглед да нивната имплементација ќе предизвика проблеми со усогласеноста со Бернската конвенција и б) ќе влијае на овие локации доколку се градат надвор од нивните граници“
- Во Извештајот за стратегиска проценка на влијание врз животната средина за Стратегијата за развој на енергетиката во Република Северна Македонија до 2040 година на стр. 114 се предвидува: „Мерките за намалување на негативните влијанија врз површинските и подземните води од искористувањето на обновливиот хидропотенцијал предвидуваат: - При избор на конкретни хидро-проекти во имплементационите програми на оваа Стратегија да се изостават националните заштитени подрачја, како и подрачјата предложени за заштита (национална мрежа на заштитени подрачја, Емералд, Натура 2000)“.
- Потсетуваме на Програмата за работа на Владата во периодот 2020-2024 година, каде се предвидува забрана за изградба на нови мали хидроелектрани во заштитени подрачја и национални паркови, заложба која е наведена и во Програмата на Владата во периодот 2022-2024 година.



додаде нов член 7 со кој ќе се предвиди дека во член 23 од актуелниот закон се додава став (7), кој ќе гласи: „Се забранува доделување на дозвола за користење на води за производство на електрична енергија во хидроелектрични центри во заштитените подрачја и подрачјата во постапка на прогласување за заштитени“.

Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите да се дополни со нов член 21, со кој ќе се предвиди дека во член 53 од актуелниот закон се додава став (3), кој ќе гласи: „Се забранува склучување на договори за концесија и/или јавно-приватно партнерство за користење на води за производство на електрична енергија во хидроелектрични центри во заштитените подрачја и подрачјата во постапка на прогласување за заштитени.“

3. Предлог за предвидување на подзаконски акт – Катастар на локации за изградба на мали хидроцентрали

Потсетуваме дека во Националната Стратегија за водите 2012 – 2042 една од потребните мерки за користење на различните типови вода е и „Развивање на катастарски локации за изградба на мали хидроцентрали, која ќе содржи конечна листа на локации каде да се изгради мала хидроелектрана водејќи сметка за животната средина, пределот и другите критериуми“. Според нас, мали хидроелектрани може конкретно да се планираат откако ќе бидат развиени овие катастарски локации и со оглед да до сега не е спроведена оваа мерка од Стратегијата, сметаме дека истата треба да биде предвидена во Законот за водите.



законодавство на Заедницата за заштита на нивните површински и подземни води или за зачувување на живеалиштата и видовите директно зависни од водата“.

Предлагаме член 29 од Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите да се дополни и да предвиди став (11) во член 66 од актуелниот Закон за водите кој ќе гласи: „Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина изготвува Регистар на заштитени подрачја кои се наоѓаат во секое подрачје на речен слив од член 7 од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон“.



ЗЕЛЕН ИНСТИТУТ

- Да се направи поефективен механизам со кој правните субјекти со дозволи за уредување на речни корита, ќе бидат стимулирани да го вршат токму тоа, а не масовно и речиси без исклучок, да прибегнуваат кон можноста за продавање на песокот и чакалот на слободен пазар (веројатно треба да бидат стимулативни цените за уредување на речно корито и да имаат и некои други погодности ако вршат активност што е за заштита на животната средина, можеби да се воведат регулаторно тело?) (чл.58/стар чл.142-г, став 2,3,4; чл.82/стар чл.208, став 2);
- Да се внесе нова дефиниција на јавниот интерес за повисок третман и заштита на водите;
- Да се внесе забрана за градење објекти во зони за висока заштита на природата;
- Да се внесе обврската за стратедиска оценка на влијанието;
- Да се подигне висината на надоместокот за флаширање вода, кој беше незначителни 0,5%, а сега е 2% од цената на водата, што е повторно ниско (чл.83 / стар чл. 213, став 16);
- Да не се намалува надоместокот за одгледување риби од 3% на 1% (чл.83 / стар чл.213, став 18);
- Да се внесат еколошки ограничувања за издавање дозволи за мали хидроцентрали и да не смеат да се градат било каде, каде што вршат негативно влијание врз населението (за водоснабдување и наводнување), животната средина и биодиверзитетот;
- Да се внесе можноста, при измена на дозволата за испуштање вода, да може да учествува како иницијатор и засегнатата јавност (чл.36 / стар чл.84, нов став 5);
- Да се преформулираат и појаснат ограничувањата за остварување на целите на животната средина поради „техничка неизводливост“, „несразмени трошоци и економска неисплатливост“, или „остварување повисок јавен интерес, каде придобивките за животната средина и општеството се помали од животот, здравјето

Доставените забелешки не се прифаќаат поради следното:

- Дел од дадените забелешки веќе постојат во прописите за животната средина и истите се уредени. Друг дел од забелешките наметнуваат обврска за менување на закони кои не се во надлежност на МЖСПП.
- Во однос на висината на надоместокот причините за нивна измена се наведени во образложените на предлог на Законот за изменување и дополнување на Законот за водите.
- Иницијативата за измена на одредена дозвола секогаш може да се достави до МЖСПП или Управата за животна средина, врз основа на која МЖСПП/УЖС може да постапи по службена должност доколку истата е оправдана.



<p>на човекот, безбедноста или одржливиот развој“ (чл.41 / стар чл.95, став 1);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се внесе забрана за објекти во речно корито; • Да се внесе обврска за повеќе инспектори за следење на водите, да не остане со 2 во ДИЖС; • Да се зајакне дополнително мониторингот на водите, да се овозможи постоење и на други акредитирани лаборатории да го вршат, поради недоволен капацитет на УХМР, како и доопремување на Централната лабораторија при Министерството за животна средина за таа намена • Да се подигнат казните за прекршоци, за да одвраќаат. 	
<p>ГРАЃАНСКАТА ИНИЦИЈАТИВА „ОХРИД SOS“ И ЗДРУЖЕНИЕТО ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНИТЕ И ЖИВОТНАТА СРЕДИНА „Е.Д.Е.Н.“</p>	
<p>Двете активистички групи беа дел од работна група преку Алијансата „Разбистри сè“ и поднесоа свои коментари со предлози за унапредување и зајакнување на Законот кој е моментално во сила. Со оглед дека огромен дел од нашите коментари (над 90%) поднесени на тој начин не беа прифатени, во продолжение ги поднесуваме повторно и тие се однесуваат на Законот кој е моментално во сила. Онаму каде што имаме коментари на Предлогот на законот, тоа е назначено</p> <p>Најнапред, остро се спротивставуваме на намалувањето на надоместоците за користење на вода за комерцијални потреби:</p> <p>- за флаширање надоместокот е намален за најмалку 45 пати во споредба со важечкиот закон</p>	<p>Доставените забелешки не се прифаќаат поради следното:</p> <p>Членот 131 се однесува на уредување и одржување на водотеци и определување на крајбрежен појас, додека членот 105 се однесува на заштита на крајбрежното земјиште.</p> <p>Членот 102 и термините се усогласени со Нитратната директива и Рамковната директива за води. Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува правила за добра земјоделска пракса каде сите овие предлози треба бидат уредени. Имено, согласно барањата на Директивата за нитрати потребно е да се дефинираат мерки и активности за намалување на користењето на нитрати од земјоделски активности. За секое водно тело во кое ќе биде утврден</p>



- за одгледување риби и водни птици за продажба надоместокот е намален трикратно во споредба со важечкиот закон.

На овој начин да се дозволува контрола на крупниот капитал врз драгоцен ресурс е дијаметрално спротивно на улогата што МЖСПП би требало да ја има при носењето на законски решенија со кои има должност да ги заштити водите.

Понатаму, во предлогот за измена и дополнување на актуелниот Закон за водите изработен од МЖСПП нема никаква експлицитна дефиниција за јавен интерес со која се утврдува како приоритет одржливото користење на водите иако во низа ситуации се докажало дека е огромен пропуст што таквите дефиниции и начела недостасуваат во законите со кои се третираат одделни домени од животната средина.

Напротив, во чл. 41 од Предлогот за измена и дополнување е наведена одредба

Членот 95 се менува и гласи:

„(1) По исклучок, од целите на животната средина може да се отстапи привремено и под услов да не дојде до натамошно влошување на целите за квалитет на водното тело заради:

- поради јавен или општ интерес што подразбира отстапување од целите на животна средина заради остварување на повисок јавен и/или општ интерес и/или затоа што придобивките за животната средина и за општеството во постигнувањето на целите утврдени со овој закон се помали за животот и здравјето на човекот, безбедноста или за

притисок од земјоделските активности, согласно неговиот статус и целите кои треба да бидат постигнати, ќе се утврдат конкретни мерки и забрани за употреба на материи и опасни и штетни супстанции поединечно.

Дел од активностите кои се предлагаат се веќе обврска и начин на спроведување на Програмата за мониторинг која е дел од Плановите за управување со речен слив во кои се утврдува статусот и мерките за дадена временска рамка.

Катастар на бунари и катастар на извори е дел од целиот систем на водни тела кои треба да се следат во рамките на Националниот Информативен систем за животна средина воспоставен согласно Законот за животната средина, во кој се опфатени сите водни тела и тоа: површински (реки, езера, извори), подземни (бунари, аквифери) и вештачки (акумулации и др). МЖСПП веќе воспостави катастар на подземни води кој претставува интегриран систем во чие управување се вклучени повеќе институции и засегнати страни преку кој ќе можат да се разменуваат податоци, како и да се внесуваат нови мерења и информации во насока на обезбедување на кохерентен и единствен систем на податоци во државата.

Заштитата на блатата е предмет на уредување на Законот за заштита на природата.

Во постапка на донесување е нов Кривичен законик во кој се пропишани кривичните дела, истиот беше објавен на ЕНЕР порталот и овластен предлагач е Министерството за правда.



оддржливиот развој. Не е јасно како со привременото отстапување од целите на животната средина нема да дојде до натамошно влошување на целите за квалитетот на водното тело.

Начелото на јавен интерес мора да биде експлицитно вклучено во законот за да може лесно да се поврзе со одредбата од чл. 30 ст. (3) од Уставот во која е наведено дека Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон. Сведоци на сме на секаков тип на долгогодишни, несанкционирани, па и законски овозможени злоупотреби, на водите, а се соочуваме со климатска криза чии последици веќе ги чувствуваме, поради што не смее да се чека на засебен закон во кој би се дефинирал јавниот интерес. Процесот за засебен закон се води засебно и тој не е во колизија со вметнувањето одредби за јавен интерес во законите што третираат поединечни домени од животната средина.

1. Баравме измена на членот 105 став (2) од актуелниот Закон за води каде што се ставени 10 метри како минимум и по ова растојание е дозволено да се користат вештачки ѓубрива и биоцидни производи. Овој став е контрадикторен на член 131 став (1) алинеја 5 каде што се вели дека во појасот од 50 м е забрането да се сечат дрвја и да се уништува друга вегетација во речните корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите. Бараме растојанието од 10 м да се замени со

Во однос на прекршоците во Законот за водите истите се неколку пати пати поголеми од минимумот даден во Законот за прекршоци.

Дефинирањето на урбаните отпадни води во Законот за водите е уредено согласно Директивата за урбани отпадни води. Законот содржи јасни одредби за отпадни води кои потекнуваат од домаќинствата, индустриските отпадни води и отпадни води кои настануваат од истекување, врнежи и сл. Третманот на индустриските отпадни води е уреден преку издавање на интегрирани еколошки дозволи согласно Законот за животната средина, со кој се дефинирани најдобрите достапни техники за секој индустриски сектор поединечно. Постојната дефиниција сметаме дека е сосема доволна, со оглед на тоа што недостасува конкретен предлог за предложениот поим „отпадни води“.

Еколошките параметри се опфатени. Зборот „еколошки“ не е внесен затоа што еколошките параметри ги опфаќаат веќе наведените параметри (физички, хемиски, хидробиолошки и други параметри).

Не постои јасна евиденција за користење на вода за домаќинства кои поседуваат бавчи или не, и за истото не е наведено на кој начин ќе се врши надзор. Дополнително, укажуваме дека границата до 10м³ е согласно барањата од Директивата за вода за пиење.



минимум 50 м за да биде усогласено со дефиницијата за крајбрежен појас, а и за да се даде простор во неурбанизираните средини тоа растојание да се зголеми. Мора да има гарантирана заштита на крајбрежјата во урбаните средни (не смее да се гради подалеку од линијата на постоечки објект, не смее поголем габарит, не смее ако сега е неурбанизирано, да се одредува крајбрежната линија униформно 50 м секаде туку 50 м да биде минимумот).

2. Предлагаме Поглавје 3.4. член 102 да се дополни и да гласи: „Зони чувствителни на нитрати и фосфати.“

Алтернативно може да се измени во Зони чувствителни на нутриенти

Основните загадувачи поврзани со земјоделското производство се и нитратите и фосфатите, така што во Законот не смее да се остави простор надвор од регулативата со занемарување на фосфатите. Да го земеме за пример Охридското сливно подрачје. Според Нацрт-планот за управување со сливот на Охридското Езеро (2020), како резултат на прекумерна употреба на вештачки ѓубрива (органиско ѓубриво не е мерено) и пестициди, годишно почвата се сатуира со вишок од 135.96 t нитрати и 118.45 t фосфор, при што најголем дел отпаѓа на долниот тек на р. Сатеска и р. Коселска, што е алармантно. Од сите притоки, само реката Сатеска учествува со 39% од вкупниот внес на фосфати. Целта е да се реализира мониторинг на екологијата на водните живеалишта, (пр. акумулација на фосфор во екосистемот воопшто, посебно растенија, кај рибите

Во Законот за водите многу јасно е пропишано во кои случаи се издава дозвола за користење на вода од подземно водно тело.

Промената на прописите за јавно приватно партнерство е во надлежност на Министерството за економија и предлогот ќе треба да се достави до нив.

Дозволите за користење на води и испуштање во води се еден од механизмите за следење на корисниците на води, како и следење на квалитетот на испуштените води во реципиентите. Со Дозволите за испуштање во води се утврдуваат мерки и критериуми за заштита од загадување.

Употребата на природноста на вода по типот на намена се анализира и утврдува во постапката за издавање на дозвола. Доколку се стави ваква одредба во некои случаи каде нема никаква пристап до било каква вода оваа ќе биде контрадикторно со начелото да секој да има пристап до вода.

Целите се дефинирани во поглавјето за Заштита на водите под поглавје 2.Цели на животната средина за водите.

За дадени подрачја кои се под специфичен систем на заштита се донесуваат специфични/конкретни планови согласно законите со што се обезбедуваат услови на поголема и специфична заштита. Се работи за одредби кои се однесуваат



е на пр. кадмиум), бидејќи доколку не се реализира се креира лажна слика за состојбата на водното тело.

3. Катастар на бунари и извори (со јасно утврден рок за изработка и санкции за неисполнување)

Потребно е да се креираат Катастар на извори и Катастар на бунари кои е задолжително да се подготват во рок од една година. Истите да бидат јавно достапни на веб-страницата на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

Во Македонија сè уште се користи катастар стар 60 години што значи се нема егзактен увид во тоа со колкава (потенцијална) количина на изворска вода се располага, не се мониторира состојбата, а со тоа не може ни да се креираат соодветни политики. Од друга страна, без никаква контрола и план за одржливост, државата ги препушта водните ресурси за изградба на мали хидроцентрали кои, веќе потврдено, резултираат со еколошка и финансиска штета.

Исто така, не постојат податоци за тоа колку подземна вода се црпи преку бунарите, со каков квалитет и за какви намени се користи. Во услови на надоаѓачка криза со слатководните ресурси, драстичен пад на водата на езерата, неопходно е што поскоро да се подготват и двете бази на податоци.

4. Особено загрижува фактот што во Предлог-измените не е усвоена забраната која ја предлагаме во чл. 77 правни лица кои користат питка вода како техничка. Веќе со години правното

во исклучителни состојби и претставуваат исклучок за постигнување на целите. Како држава која ќе преговара со ЕУ доколку немаме ваква заштитна одредба во законот ќе ни се случи да плаќаме големи казни и пенали и тоа за ситуации кои сме биле во можност да ги предвидиме или каде спроведувањето на мерките се дотолку неоправдани да не ги исполнуваат условите за заштита и постигнување на целите

Концептот на примена на добра земјоделска пракса е на доброволна основа согласно ЕУ земјоделската политика. На оваа политика се заснова и концептот на субвенционирање на земјоделските активности спроведување на ЕУ мерките за земјоделство на ЕУ. Како држава која тежнее да стапи во ЕУ мора ди ги почитуваме овие начела и концепти на земјоделска политика

Во законот и правилникот кој е донесен точно е дефинирано начинот на утврдување на зони чувствителни на испуштање на урбани отпадни води.

За подрачјата кои се под специфичен тип на заштита со утврдени заштитни зони, во плановите кои се носат за тие подрачја точно и конкретно е дефинирано кој мерки и забрани треба да се применуваат.

Да започнат со работа се мисли на веќе изградени објекти кои имаат доказ/документ за градба, но неговата работа односно активност ќе може да започне со работа само доколку се обезбеди предходно ИСКЗ дозвола.



лице РЖ Услуги користи близу 30% од водата за пиење во Скопје како техничка вода. Во сите години од своето постоење или воопшто не плаќало за потрошената вода или плаќало некоја незначителна сума од само неколку денари за кубик. Иако со одлука на Советот на Град Скопје од 2018 г., во последните неколку години, сумата која ја плаќа се зголеми, сепак РЖ Услуги продолжува да плаќа (повеќе од) двојно помалку од едно скопско домаќинство и плаќа петкратно помалку од останатите правни лица. Без оглед на приходите кои се влеваат во државниот буџет од ваквите компании, штетата којашто се создава во ера на климатска криза е ненадоместлива. Во време кога сè повеќе станува очигледен недостигот на слатка вода, јавниот интерес мора да се заштити и да се спречи ваквата (зло)употреба на вода за пиење како техничка.

5. Блатата, како засебен тип на воден екосистем, не се на ниеден начин опфатени во законот иако нивната заштита и ревитализација е клучна за опстанокот на нашите природни езера. Познато е дека екосистемските услуги на водните живеалишта се пропорционални на нивната големина. Оцената на ИУЦН за Охридскиот Регион како светско наследство (IUCN, 2017), како и Извештајот од советодавната мисија на ИУЦН и ИКОМОС (IUCN, ICOMOS, 2019), јасно упатуваат дека треба да се подобри состојбата на блатата, да се обноват старите и да се создадат нови блатни екосистеми во насока на спречување на деградацијата на природните вредности на Охридскиот Регион.

Начинот односно методологијата за утврдување на мерните места ќе бидат во ПУРС. Одредбата не го уредува делот за тоа дали тие мерни места ќе бидат дел од планот односно мониторинг програмата. Имено, тоа е кажано во делот за мониторинг на водните тела.

Еколошки баланс е нејасна формулација, и како таква не постои. Во конкретниот случај може да се размисли за влошување односно нарушување на статусот на дадено водно тело и тоа за колку степени.

Концептот на следење на меѓуграничните води е доста комплексен и е возможно само при точно утврдени договори меѓу државите, со заеднички интегриран мониторинг со унифицирани методи и фреквенција. Во спротивно утврдување на состојбата на меѓуграничните води само врз основа на сопствен мониторинг е недоволен и нереален.

Во однос на изградбата на дадени објекти во крајбрежен појас, истите може да бидат во прилог односно во корист на подобрување на режимот.

Ова е дела од НИСЖС, кој се воспоставува согласно ЗЖС и се однесува на сите медиуми.

Во правилникот за содржина на Водната книга точно се утврдаат уписниците каде се и овие податоци. Така да посебна одредба во законот не е потребна заради заштита на лични податоци не можат да бидат во целост достапни сите податоци



Општи забелешки и препораки

Со законските измени е задолжително да се обезбеди целосно транспонирање на законодавството во согласност со директивите на ЕУ, што не е задоволено со предложените измени.

Според последниот извештај на Европската комисија за Македонија, во областа на водите се заклучува дека „државата мора да направи значајни напори за да го имплементира законодавството на ЕУ во оваа област“.

Од друга страна, дури и во сегментите каде што ЕУ регулативата е транспонирана во Законот за водите, и тоа Рамковната директива за води и делумно Директивата 2007/60/ЕС, „практичната имплементација и на двете директиви значително заостанува“ (UNECE, 2019), така што, при креирањето на законските измени, задолжително е предлагачот тоа да го има во вид.

Предлагачот на измените на законот не ги зема во вид забелешките наведени во „Третиот извештај за напредок на Македонија во област животна средина“ подготвен од Економската комисија за Европа во рамки на Обединетите нации (UNECE, 2019) со цел надминување на недостатоците и

Начинот на чување, архивирање и сл на дигиталните податоци е предмет на уредување на друг законски пропис. .

Во одредени случаи потребно е да се превземат дејствија кои се во корист на подобрување на режимот и состојбата на водното тело. Заштита од спроведување на градежни активности за дадени подрачја кои се под специфичен систем на заштита е утврдено преку донесување на планови каде точно е кажано во која зона и подрачје што е дозволено

Предлогот за забрана за користење на питка вода за технички потреби е прифатлив, но не е спроведлив во овој момент затоа што истиот не содржи конкретни предлози во која насока да се смени. Притоа треба да се има во предвид дека Законот за води содржи ваква забрана во член 181, каде водите наменети за консумирање од страна на човекот првенствено да се користат за: водоснабдување на населението, за здравствените установи и правни лица од областа на ветеринарството, за потребите на одбраната, за индустријата за производство и преработка на прехранбени производи и за напојување на добитокот за кои е потребна вода со квалитет за пиење, и истите не смеат да се користат за други намени и на начин спротивно на одредбите од закон. Истото во член 15 е утврден приоритетот за користење на води. Истотака, со општа забрана ќе се повреди основната цел на Законот, да се обезбеди достапност до доволно количество квалитетна вода за сите корисници.



исполнување на целите за одржлив развој на кои државата се има обврзано.

Законските одредби, особено кога се даваат квантитативни одредници, не може да важат општо за сите водни тела. Прво, неопходно е да се изврши определување на водните тела, крајбрежните земјишта и водните живеалишта. Потоа, да се утврдат целите на животната средина и да се усвои програма на мерки за постигнување на целите за сите води/водни тела. Откако ќе се утврдат критериумите за квалитет на водите/водните тела и согласно со тоа, ќе се оцени квалитетот на истите, како и откако ќе се утврдат целите на животната средина за секое водно тело, да се издаваат и дозволите.

Предложените измени на законот се недоволни бидејќи не ги адаптираат на сегашноста и идните промени на водните тела под влијание на: климатската криза, долги и јаки суши, енормното загадување на водните тела, намалувањето на слатката вода во светски рамки итн. Ова особено се однесува на дозволените количини на црпење вода и испуштање на отпадни води, за што бројот на дозволите за црпење на подземните води во последните десетина години бележи драстично наголемување (UNEP, 2019). Измените на овој закон мора да водат кон намалување на загадувањето кое системот на дозволи за загадување го допушта, како и намалување на искористувањето на водните ресурси.

Предложените измени не одговараат на бројните проблеми со кои се соочуваат водните тела (нерационално искористување

Воведување на општа забрана за користење на питка вода за други намени е нереална од причини што истата не може да се воведо без соодветна анализа подготвена од сите надлежни институции, во која ќе бидат посочени и соодветни алтернативи за користење на вода.



на чистите води, неконтролирано искористување на подземните води, загадување на подземните води и реките од индустријата, недостиг на мониторирање на истите, како и еколошките промени на водните екосистеми, комплетно отсуство на инвентари на водните тела по категории, економски лоши практики итн.) во насока на преземање појдовни чекори за промена на постоечките неодржливи практики на управување со водните ресурси. Критично е да се искористи приликата на законски измени за унапредување на правната рамка, особено кога проблемите се веќе јасно утврдени, а Македонија и понатаму заостанува на ова поле и во услови кога нејзините преостанати чисти води се соочуваат со сè поголема деградација.

Најмалку 2,7 милијарди луѓе ширум светот се соочуваат со недостиг на вода, проблем што се интензивира и има потенцијал да биде причина за конфликт меѓу земјите бидејќи тие се натпреваруваат за сè пооскуден ресурс (Jarimi, Powell, Riffat, 2020). Затоа, предлагаме во Законот за водите МЖСПП да предложи решение на државно финансиран систем за собирање атмосферски води. Во прво време, таквите системи мора задолжително да бидат пасивни (со цел да не придонесуваат за зголемување на употребата на електрична енергија која во Македонија доминантно (близу 70-80%) е нечиста / произведена од јаглен), т.е. да се потпираат исклучиво на температурните варијации. Вака акумулираната вода може да се користи како техничка (за миење, перење, капење, наводнување). Со државно финансиран систем за



собирање атмосферски води едновремено би се придонело за намалување на јаглеродниот отпечаток и за намалување на искористувањето на ограничените водни ресурси.

На Универзитетот во Тел Авив е направена студија со која е утврдено дека „производството на вода со употреба на генератор на вода од атмосферска вода (AWG) во големо урбано подрачје може да обезбеди безбедна вода за пиење, преку ден и во текот на ноќта, во текот на целата година. Затоа, идните истражувачки напори е неопходно да се насочат на утврдување на влијанието од антропогеното загадување на воздухот, метеоролошките услови и атмосферските процеси врз хемиските карактеристики на произведената вода“ (Inbar, Gozlan, Ratner, Aviv, Sirota, Avisar, 2020).

Што се однесува до подзаконските акти, тие не само што задолжително мора да се донесат во законски утврдениот рок, туку мора и да надоместат за утврдените недостатоци до сега, како и да се изврши ревизија на постоечките. Така на пример, потребно е да се унапредат индикаторите за мониторинг, да се стави акцент на биолошкиот квалитет на екосистемите, особено за природните езера и заштитените подрачја, со тоа што ќе се мониторираат и видовите за евентуални промени кои се должат на изменети услови на екосистемот, кои не нужно се детектираат со следење на индикаторите на средината.

Во таа насока, мора да се предложат ефективни законски измени кои ќе го адресираат овој проблем со најголема итност



(јасно дефинирани рокови, надлежности на инспекциите, санкции итн.).

Неопходно е целосна интеграција на системите и базата на податоци, транспарентност, ефективност и отворени врати за граѓанска вклученост. Водната книга мора да биде целосно дигитализирана, со комплетни и ажурирани податоци за дозволи, загадувачи, прекршувања итн. и достапност на информациите за јавност, напишани на едноставен, лесно разбирлив јазик.

Со законските измени не се адресираат заштитените подрачја на природните езера, особено на трите најголеми кои го уживаат статусот на заштита во ИУЦН категоријата III - Споменик на природата, а сепак се соочуваат со континуирана деградација. Неопходно е во законот да се одвои посебен сегмент кој ќе ја регулира правната рамка за водите на природните езера. Само за илустрација, незамисливо е во денешни услови, некој да може да ископа бунар на 1 км од Преспанско Езеро и да црпи 10 м³ вода на ден за потребите на своето домаќинство, што Законот за води каков што е, го допушта. Напоменуваме дека законите за Преспанско и Дојранско Езеро во оваа насока се недоволни и проблематиката е нужно да се покрие со Законот за води.

Законските измени не нудат ништо во насока на заштитата, обновата и креирање на блатни екосистеми кои имаат свои специфики и играат клучна улога во подобрување на квалитетот на водите, може да се користат и за прочистување



на отпадните води (како замена на традиционалните пречистителни станици), а се исклучително важни за намалување на ефектите од климатската криза преку секвестрацијата (т.н. заробување/отстранување) на јаглеродот.

Со оглед на забрзаната деградација на природните езера во Македонија, особено во комбинација со ефектите од климатската криза, неопходно е измените на Законот за води да се направат посеопфатно, со тоа што ќе се креира попрецизна рамка за водите и екосистемите на природните езера и за блатните екосистеми. Во тој поглед, пристапот мора да се насочи од аспект на екосистемските услуги кои овие водни тела ги обезбедуваат.

Упатуваме дека е неопходно да се адресира овој проблем во секоја прилика (измени на закон или нови законски решенија), особено во недостиг на национална политика и стратегија за нивна (не само декларативна) заштита, и многу поважно, ревитализација и креирање на нови блатни екосистеми. Во светски рамки, проблемот се актуализира веќе со години, а препораките во насока на планирано искористување на екосистемските услуги на блатата за Охридскиот Регион се експлицитни. Во последниот извештај на ИУЦН за Охридскиот Регион (World Heritage Outlook, IUCN, 2020) се алармира за загубата на блатата и се акцентира неопходноста од нивна заштита. Исто така, за ублажување на влијанието на магистралата А2 Требеништа – Струга - албанска граница, во извештајот на советодавната мисија на ИКОМОС и ИУЦН од



2019 г. се предлага создавање нови блата. Генерално, во овој извештај се потенцира дека „сите функционални блатни екосистеми (природни, обновени и вештачки) во сливот на Охридското Езеро ќе функционираат како скапоцени и економични надополнувања на канализацискиот систем, особено во време на екстремни временски појави (поплави, поројни дождови)“ (ICOMOS, IUCN, 2019).

Во тој контекст, Законот за води е задолжително да се надопolni на начин што ќе овозможи соодветно имплементирање на обврските кои Македонија ги презела со потпишување на Рамсарската конвенција, на тој начин ќе се обезбеди неопходна правна рамка за реализација на целите за управување на Рамсарските подрачја. Ова е забележано и во извештајот на Македонскиот рамсарски комитет до Рамсарскиот секретаријат од 2018 г.

Законот мора да се зајакне во доменот на регулација на искористување на водните ресурси во малите хидроелектрани во услови на утврдена штетност на истите и заканите кои се евидентни кај нас, но и пошироко на Балканот. Во изменети услови, едновремено, задолжително е да се преиспитаат и нормативите за големите хидроелектрични централи, наместо да се чуваат оние определени пред 15 години. Паралелно со климатската акција која ентузијастички се промовира и преориентирањето кон зелени извори на енергија, водните ресурси мора да се заштитат на целата територија на земјата.



Законот мора да се зајакне во доменот на санкционирање на прекршителите и да се прошири во доменот на мониторирањето, со тоа што еколошките параметри ќе се мониторираат сеопфатно. Тука задолжително да се воведи и мерењето на еутрофикацијата при што се подразбира и мерење на еколошките промени на водните екосистеми. Имено, нивото на фосфор во водата може да биде релативно стабилно, но не поради контролираниот прилив на фосфор, туку поради тоа што истиот се апсорбира во живиот свет што води до негативни промени во екосистемот (Schneider et al., 2014; Schneider et al. 2020). Така, биолошките промени на екосистемот на Охридското Езеро се видливи преку забележани промени на мрестилиштата на пастрмката и промена на живеалиштата на макрофитите (Kostoski et al., 2010; GIZ, 2017), но тие не се мониторираат. Оценката на Европската комисија во последниот извештај е дека систем за мониторирање на водите практично не постои. А, без мониторинг, не може да се донесат квалитетни планови за управување со речните сливови.

Следствено, од изнесеното во т. 12, бараме МЖСПП задолжително да иницира измени на Кривичниот законик (КЗ) во однос на делата против животната средина и природата каде што сторители се правни лица. Примарно, да побара измена на членот 96-а, а потоа и на сите членови кои се однесуваат на дела против животната средина и природата каде што сторители се правни лица.



Предлагаме МЖСПП да ја иницира следната измена на чл. 96-а:

Во член 96-а ст. (1) се менува и гласи: За кривични дела на правни лица како главна казна се изрекува казна затвор за одговорното лице во правното лице и, под условите од членот 38-б од КЗ, се изрекува задолжителна забрана за вршење професија, дејност или должност.

По став (1) се додава нов став (2) кој гласи: За делата што се класифицирани во согласност со чл. 8 ст. (1) од КЗ се изрекува парична казна.

Ставовите (2) и (3) стануваат ставови (3) и (4).

Глава шеста-а

КАЗНУВАЊЕ НА ПРАВНО ЛИЦЕ

Главна казна

Член 96-а

(1) За кривични дела на правни лица како главна казна се изрекува парична казна.

(2) Паричната казна се изрекува во износ кој не може да биде помал од 100.000 денари, ниту поголем од 30 милиони денари.



(3) За кривични дела сторени од користољубие, како и за кривични дела со кои се остварува корист или се предизвикува штета од големи размери, може да се изрече парична казна до двојниот износ од максимумот на оваа казна или во сразмер со висината на предизвиканата штета, односно остварената корист, но најмногу до нивниот десеткратен износ.

Во минатото се покажа дека правните лица (загадување/обојување на води), вклучително органите на државата (хидроцентрали во заштитени подрачја, рудниците на смртта), нанеле огромни штети на животната средина и на природата и недозволиво е за штети од тие размери тие да добијат само парична казна. За корпорациите тие казни најчесто се апсурдно мали и само поттикнуваат, наместо да спречат злоупотреби. Во ситуација кога на еден приватник му е поевтино да ја плати казната (ако воопшто ја добие!), отколку да го почитува законот со соодветно одведување и прочистување на отпадните води и правилно одлагање на останатите штетни продукти од процесот кој го спроведува – тогаш тој нема да инвестира во заштита на животната средина и природата. Дополнително, приватните правни лица, особено поголемите инсталации, најчесто добиваат дојави за доаѓањето на инспекциските служби, што секако им дава време да интервенираат онаму каде што можат.



Понатаму, членот 230 од Кривичниот законик не ни може да се применува додека не помине рокот утврден во чл. 255 од Законот за водите, а тој рок истекува во 2023 г.

**ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
КРИВИЧНИОТ ЗАКОНИК**

Сл. в. 160/2014

Член 3

Во Законот за изменување и дополнување на Кривичниот законик (Службен весник на Република Македонија број 27/14), членот 89 се менува и гласи:

Член 89

Членот 230 во делот на предизвикување или можност од предизвикување значително оштетување на квалитетот на почвата или водата од испуштање на урбани отпадни води ќе отпочне да се применува по истекот на рокот за воспоставување на системи за одведување, собирање и третман на урбани отпадни води утврден во член 255 од Законот за водите (Службен весник на Република Македонија број 87/2008, 6/2009, 161/2009, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13 и 163/13) .



Загрозување на животната средина и природата со отпад

Член 230

(1) Тој што со оставање, фрлање, собирање, со непрописно транспортирање на една или повеќе поврзани пратки, со преработка или отстранување на отпадот, со создавање на депонии спротивно на прописите за заштита на животната средина, пропуштање на вршење надзор над собирањето, со транспортот и преработката, со непрописно управување со отпадот, или на друг начин ќе предизвика или може да предизвика значително оштетување на квалитетот на почвата, воздухот или водата или опасност за животот или здравјето на луѓето или уништување на растителен или животински свет во поголеми размери, или на ретки видови на растенија или животни, ќе се казни со затвор од една до пет години.

(2) Ако делото од ставот (1) на овој член е сторено со опасен отпад што содржи супстанции кои имаат својство на експлозивност, реактивност, запаливост, надразливост, токсичност, инфективност, канцерогеност, мутагеност, тератогеност, екотоксичност или својство на испуштање отровни гасови преку хемиска реакција и биолошко разложување, сторителот ќе се казни со затвор од најмалку четири години.



(3) Тој што неовластено тргува со отпад, ќе се казни со затвор од една до пет години.

(4) Ако делото е сторено од организирана група составена од три или повеќе лица сторителот ќе се казни за делото од ставовите (1) и (3) на овој член со затвор најмалку четири години, а делото за ставот (2) на овој член најмалку осум години.

(5) Ако делото од овој член го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.

Во однос на управувањето со водните тела, а особено во однос на управувањето со водни тела во заштитени подрачја и нивна експлоатација за производство на хидроенергија, изречно бараме МЖСПП задолжително да иницира измени на Кривичниот законик (КЗ) со цел да спречи неограничено злоупотребување на водите. Во ситуациите кога правното лице кое управува со ХЕ или ХЕС ќе ја експлоатира (испушта) водата до крајни граници со што ќе произведе последици по флората и фауната, задолжително е да се предвиди казна затвор, односно, да се постапи според препораките од т. 14. Образложението за последиците од прекумерното



експлоатирање на водните тела е дадено во коментарите на законот.

Глобите предвидени во Законот за водите се смешно ниски и се покана за прекршување на законот. Делата против животната средина и природата во услови на климатска криза е задолжително да се третираат како најтешки престапи и согласно со тоа и да се утврдат и глобите (за прекршоци) и казнените одредби (за кривични дела) во КЗ.

Во чл. 19 од Законот за водите се уредува користењето на водите за пловидба. Предлагаме МЖСПП да предложи измени на Законот за внатрешна пловидба со кои ќе може да се воведат систем на вињети за пловните објекти т.е. систем со кој би можело најпрецизно да се следи во кои води пловат пловните објекти, а одредбата потоа да се поврзе и во Законот за води. Во моментот Капетанијата нема можност да води евиденција кои пловни објекти пловат во кое водно тело со што се нема механизам да се утврди колкаво е нивното влијание, на пример, во секое од природните езера посебно. Пловните објекти имаат низа негативни влијанија врз екосистемите (Kostoski et al. 2010) и токму затоа е клучно, особено во заштитените подрачја да се има најпрецизни информации за нивната бројност и вид.

1. Во Чл.4 Да се дефинира поимот „отпадни води“ при што ќе се разграничи



- отпадни води од индустријата
- отпадни води од домаќинствата
- отпадни води од врнежит

Исто така, при формулирањето на дефиницијата е потребно да се земе во вид фактот што не сите отпадни води од индустријата се подложни на третман.

Образложение: „Отпадна вода“ е дефинирана во член 3 од „Правилник за условите, начинот и граничните вредности на емисија за испуштањето на отпадните води по нивното прочистување, начинот на нивно пресметување, имајќи ги во предвид посебните барања за заштита на заштитните зони“ (81/2011) и „отпадна вода“ е индустриската отпадна вода и водата што се испушта од станици за прочистување на урбани отпадни води или канализационен систем, освен отпадната вода од домаќинствата и водата од врнежите. Но, оваа дефиниција е ограничена бидејќи не ги опфаќа сите видови отпадни води.

Само прецизна дефиниција може да осигура соодветен мониторинг и превенција на штетни влијанија врз животната средина и екосистемите.

Законот за води мора задолжително да има прецизна дефиниција за отпадни води.

2. Во чл. 5 по став (4) се додава нов став (5) кој гласи



Начело на јавен интерес - при управувањето со водите јавен интерес претставуваат посветеноста на одржливиот развој и одржливото управување со сите медиуми на животната средина; заштитата и унапредувањето на животната средина и природата; заштитата и унапредувањето на фундаменталните човекови права при што предност има заедницата, а не поединецот; заштита и грижа за животните Актуелниот став (5) станува став (6) итн

Образожение: Задолжително во законот да се дефинира јавен интерес и начело на јавен интерес.

Во однос на иницијативите пред Уставен суд за мораториумите во Општ. Центар во кои се аргументира дека инвеститорите биле дискриминирани, во Повелбата за фундаменталните права на Европската унија се предвидува дека правото на сопственост, вклучително и интелектуалната, и користењето, располагањето со и оставање во наследство на законски стекнатите имоти може да биде ограничено, односно лицата може да бидат лишени од правата на имот кога тоа е во јавен интерес, но под услов тоа лишување да биде надоместено во догледно време. Истото е дефинирано и во членот 30 став (3) од македонскиот Устав

3. Член 12 став (1) се дополнува и гласи Режимот на водите е збир од параметри кои што ја дефинираат квантитативната и квалитативната состојба на водите на определено место и во определено време, како што се: водостојот, протекот, насоката



на текот, брзината на водата, пронос на наносот, физичките, хемиските, еколошките и радиоактивните особини, хидробиолошкиот состав на водите и други параметри. Образложение Целта е да се допрецизира одредбата

4. Во чл.17 тав (2) да се измени на начин што ќе разграничи употреба за домаќинствата и за домаќинствата со наводнување на бавчи. Горната граница за првите да се ревидира на барем 3 метри кубни, а за вторите да се утврди согласно потребите, но не повеќе од 10 метри кубни.

Согласно измените на став (2) од Предлог-законот, потребно е да се коригира и текстот на член 29 став (1).

Во црта три од став (3) од Предлог-законот „позитивно мислење“ се заменува со „дозвола“ и гласи:

- пред копање на бунарот да обезбеди дозвола од органот на државната управа надлежен за вршење на стручни работи од областа на управувањето со водите.

Во предложениот став (4) од Предлог-законот „мислењето“ се заменува со „дозволата“ и гласи:

(4) Дозволата од ставот (3) алинеја 3 од овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на стручни работи од



областа на управувањето со водите го издава врз основа на: ...

Во став (2) и (3) да се воведат обврска за мерење на количината и рапортирање до надлежниот орган.

Во член 17 да се дополнат одредби за намалување на дозволената количина на вода во случај кога со исцрпувањето се предизвикуваат негативни последици по подземното водно тело, по соседното подземно водно тело или површинското водно тело во заштитените подрачја.

Образложение- Во член 17 ставовите (2) и (3) е неопходно да се ревидираат бидејќи се застарени и не се темелат на одржливо користење на водните ресурси. Во услови на климатска криза, во време кога ќе има сè помалку питка вода, како и во услови на алармантно низок водостој на површинските водни тела, не може да продолжи да се дозволува неконтролирано црпење води.

Утврдениот допуштен волумен од 10 м³ во став (2) не е оправдан. СЗО посочува дека на еден човек му треба не повеќе од 100 л вода на ден. Дури и да се допушти двојно повеќе, тоа би значело дека четиричлено семејство троши 800 литри, а не 10,000 литри вода на ден.



- Секое црпење поземни води мора да биде регулирано со дозвола и согласно со тоа со обврска за мерење и рапортирање од страна на корисникот и тоа најмалку со цел да се знае колкава количина подземни води се користат. Згора на тоа, согласно променливите климатски услови и состојбата на водите, количината на дозволено исцрпување ќе подлежи на промени, а тоа може да се контролира само со воведување потреба од обезбедување дозвола.

- Максималниот волумен на црпење не може да биде уреден на ниво на држава, поради гореспоменатите причини, а и поради тоа што не сите подрачја располагаат со иста количина водни ресурси. Дополнително, мора итно (што ќе биде временски утврдено со овој закон) да се изготви инвентарот на подземни води и бунари, да се направи мапирање и да се утврди реалната состојбата на подземните води, согласно со што дозволите ќе се издаваат.

- Многу важно, во услови на загажувачка состојба со Преспанското Езеро што веројатно во догледно време ќе има реперкусии и врз Охридското Езеро, како и сознанијата со Дојранското Езеро во минатото, неопходно е да се обрне посебно внимание на дозволите за исцрпување за сопствени потреби (кои неретко се и комерцијални, но нерегулирани) во близината на природните езера и заштитените подрачја имајќи



ја во вид и близината на водните тела и сливното подрачје.

5. Во чл.19 Став (3) се дополнува и гласи:

Забраната од ставот (2) на овој член и режимот на активности во заштитните зони и подрачја ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските, освен за подрачја каде што тоа е регулирано со зонирање на водното тело во согласност со план за управување.

6. Во чл. 23 Ставовите (4) и (5) се менуваат и гласат:

(4) Водното право се стекнува и за користење на водите заради вршење на дејност по пат на концесија или вршење на потфати за јавно-граѓанско партнерство

(5) Концесијата, односно јавното-граѓанско партнерство од



ставот (4) на овој член, не може да се додели без претходно стекнато водно право под услови и на начин утврдени со овој закон.

Образложение: Формулацијата „јавно приватно партнерство“ се брише од законот и секаде се заменува со „јавно-граѓанско партнерство“.

Јавно-приватните партнерства претставуваат приватизација на јавното на мала врата и како такви се особено штетни за природните ресурси.

Природните ресурси, посебно имајќи ја предвид климатската криза, не смее да се распродаваат.

Од друга страна јавно-граѓанското партнерство е метод со кој по принципот на децентрализација природните ресурси може да бидат доделени на времено управување на задруги/кооперативи со цел локалните заедници, а не корпорации, да имаат контрола врз нив.

Предлагаме МЖСПП да поднесе иницијатива за измена на Законот за концесии и јавно-приватно партнерство. Заменувањето на „јавно-приватно“ со „јавно-граѓанско партнерство“ во македонското законодавство е од суштинска



важност за почитување на начелата на одржлив развој и праведна транзиција. Природните ресурси мора да останат во владение на локалните заедници, а државата има обврска да го спречи секој обид за гентрификација и монополизација

7. Во чл. 28 Став (1), алинеја 3) се дополнува и гласи:

3) испуштање во води и испуштање и фрлање на материи и супстанции во површинските води, во близина на изворите и бунарите и во септичките јами во близина на површинските води.

Близината да се утврди и да се дефинира во метри.

Во член 28, став (1) се додава нова алинеја која гласи:

4) Еднократно насипување земја, песок, чакал, камен итн. во крајбрежниот појас на водите и водните живеалишта.

Во согласност со оваа додавка, да се направат последователни измени во текстот на законот.



Образложение: Септичките јами се јавуваат како загадувач на подземните води, а во случајот со Охридско Езеро, отпадната вода од нив директно продира во Охридско Езеро (како на пример во с. Радожда, Трпејца, итн.)

Во водите и водните живеалишта на Македонија застапени се ендемски видови и со цел нивна заштита, односно минимизирање на ризикот од внесување алохтони и инвазивни видови, потеклото на материјалот кој се насипува мора да биде регулирано и согласно со тоа подложно на одобрение

Оваа измена е со цел да се избегнат ситуации кога некои документи се прават само привремено достапни, на што наидуваме кај Општина Охрид

8. Во чл.57- кај времетраење на концесијата
Концесиите да се скратат за барем 50% од времетраењето утврдено со актуелниот закон

Образложение- Во предлог-законот измените се направени само за две ставки во врска со хидроелектраните, но не и за другите 4 ставки.

Во време на климатски промени и светска криза за слатките води, ова се предолги периоди. Предлагаме сите бројки да се намалат за најмалку 50% и доколку е потребно, да се направат соодветни измени во Законот за концесии



9. Во чл.58 Нејасна е измената на став (2) алинеја 2 во Предлог-измените.

Актуелната формулација од Законот кој е во сила гласи годишен надоместок кој се плаќа секоја година за времетраењето на концесискиот договор.

Формулацијата од Предлог-законот за измена гласи годишен надоместок кој се плаќа секоја година во согласност со концесискиот договор.

Која е разликата и што се постигнува со предложената измена?

Ставот (3) се менува и гласи: Надоместокот за концесија за користење на вода за производство на електрична енергија од електрани со инсталирана моќност над 10 MW се состои од два дела, и тоа:

- еднократен надоместок кој се плаќа со доделување на концесијата;
- годишен надоместок кој се плаќа секоја година и изнесува 20% од продадената електрична енергија

Образложение: Недозволиво е на приватни корпорации да им се дава повластена цена за искористување на слатка вода. Задолжително е тие освен еднократниот надоместок да плаќаат



и повисок процент од продадената електрична енергија на годишно ниво со што би се демотивирал овој тип на искористување на водните ресурси имајќи ги предвид штетните последици по животната средина, вклучително и последиците по стандардот и квалитетот на живот на локалното население.

Во оваа насока, МЖСПП има обврска да иницира измени во чл. 3 на Одлуката за утврдување на начинот на определувањето на висината на еднократниот и годишниот надоместок за концесија за користење на вода, со што процентите (2; 1,5; 1%) кои моментално се целосно во корист на крупниот капитал, ќе се зголемат драстично и тоа да се наметне повисок процент за поголемите производители, а помал за помалите. Само на тој начин ќе може да се заштити јавниот интерес.

10. Во чл.67 Да се дополни со уште еден став каде што ќе се утврди рокот во кој плановите за управување со речниот слив ќе бидат донесени, кој предлагаме да не биде подолг од две години од стапувањето во сила на законските измени.

Согласно тоа, ќе се направат измени на роковите во став (2)

Да се утврди важност на планот.



Да се дополни со став каде што ќе се утврди рок од една година за донесување на нов план за управување за сливни подрачја каде што планот не се донесува за првпат. Согласно со тоа, да се предвидат и санкции за непостапување во рокот

Образложение-Во услови кога плановите не се носат (како во овој случај кога се веќе изминати 14 години од донесувањето на Законот за води), непостоењето на краен рок оневозможува постоење систем на одговорност, а креира состојба на ризик од несоодветно управување со сливното подрачје

11. Во чл.67 Во став (3) точката на крајот од реченицата станува запирка и се додава следниот текст јавните гласила, веб-страницата, социјалните мрежи на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

12. Во чл.74 Став (1) алинеја 12) се дополнува и гласи за заштита на водите од загадување предизвикано од нитрати и фосфати од земјоделски извори;

Образложение- Основните загадувачи поврзани со земјоделското производство се и нитратите и фосфатите, така што во Законот не смее да се остави простор надвор од регулативата со занемарување на фосфатите. Да го земеме за пример Охридското сливно подрачје. Според Нацрт-планот за управување со сливот на Охридското Езеро (2020), како резултат на прекумерна употреба на вештачки ѓубрива



(органиско ѓубриво не е мерено) и пестициди, годишно почвата се сатуира со вишок од 135.96 t нитрати и 118.45 t фосфор, при што најголем дел отпаѓа на долниот тек на р. Сатеска и р. Коселска, што е алармантно. Од сите притоки, само реката Сатеска учествува со 39% од вкупниот внес на фосфати. Целта е да се реализира мониторинг на екологијата на водните живеалишта, (пр. акумулација на фосфор во екосистемот воопшто, посебно растенија, акумулација на кадмиум кај рибите итн.), бидејќи доколку тоа не се реализира, се креира лажна слика за состојбата на водното тело.

13. Во чл.77 Се додава нов став (1) кој гласи:

Се забранува употреба на вода за пиење како техничка вода од страна на правни лица.

Актуелните ставови (1) и (2), стануваат ставови (2) и (3).

Образложение- Веќе со години правното лице РЖ Услуги користи близу 30% од водата за пиење во Скопје како техничка вода. Во сите години од своето постоење или воопшто не плаќало за потрошената вода или плаќало некоја незначителна сума од само неколку денари за кубик. Иако со одлука на Советот на Град Скопје од 2018 г., во последните неколку години, сумата која ја плаќа се зголеми, сепак РЖ Услуги продолжува да плаќа (повеќе од) двојно помалку од едно скопско домаќинство и плаќа петкратно помалку од останатите



правни лица. Без оглед на приходите кои се влеваат во државниот буџет од ваквите компании, штетата којашто се создава во ера на климатска криза е ненадоместлива. Во време кога сè повеќе станува очигледен недостигот на слатка вода, јавниот интерес мора да се заштити и да се спречи ваквата (зло)употреба на вода за пиење како техничка.

14. Во чл.84 Во Предлог-законот се предвидува измена на став (1) кој гласи:

(1) Дозволата од членот 79 став (1) на овој закон може да се изменува или да се дополнува, по службена должност, или на барање на носителот на дозволата доколку се промени:

Наш предлог за измена на став (1)

(1) Дозволата од членот 79 став (1) на овој закон ќе се измени или дополни на барање на носителот на дозволата во рок од еден месец за алинеја 1 и 3 или по службена должност, доколку се промени:

Да се изврши соодветна измена на прекршочните одредби за пропуштање на рокот за поднесување барање од страна на носителот на дозволата.



Образложение-Не смее да се остави простор за злоупотреба на дозволите особено кога променетите параметри на отпадните води го зголемиле ризикот од загадување

15. Во чл.90 Став (2) се дополнува и гласи:

(2) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја пропишува класификацијата на површинските води и донесува програма на мерки за постигнување на целите за сите води/водни тела.

Став (7), алинеја 4) се дополнува и гласи:

4) санирање или ублажување на последиците од какво било загадување на водите, крајбрежните земјишта и водните живеалишта; согласно со утврдените критериуми за квалитет за секое водно тело, крајбрежните земјишта и водните живеалишта.

Став (7) алинеја 5):

1. Да се прецизира кој утврдува кога е можно.
2. Да се избрише и доколку за тоа не се потребни несоодветно високи трошоци.



Да се дополни со став (9) во кој се дефинирани услови во случај кога планот за управување со речниот слив не е донесен.

Образложение: Согласно со принципот „загадувачот плаќа“ или деградирачот плаќа, секој субјект кој предизвикал штета, истата треба да ја надомести, особено кога таа е од поголем размер. Доколку товарот паѓа на локалната самоуправа или друго јавно тело, обврската останува. Само така ќе се превенираат штетни активности и ќе се иницира поголем ангажман во спроведување на законите на ниво на институциите.

„Според став (8) Рокот за постигнување на целите на животната средина утврдени со планот за управување со речен слив за површинските води кои влегуваат во заштитени подрачја прогласени согласно со Законот за заштита на природата треба да биде усогласен со роковите за постигнување на стандардите за животна средина кои произлегуваат од прописите согласно со Законот за заштита на природата.“

Имајќи го во вид отсуството на плановите за управување со речните сливови, во законот мора да се дефинира рокот кога план за управување со речниот слив не постои. Во спротивно, овој член од законот е неприменлив што значи дека не води кон постигнување на целите за заштита.



15. Во чл.95 Во Предлог-законот се предвидува нов став (1) каде што алинеја 1 и 2 гласат:

- техничка неизводливост која се состои од отстапување заради недостапност и непостоење на мерки и време за постигнување на целите на животната средина;

- еколошки аспекти што се однесуваат на природниот капацитет за прочистување и се состои во отстапување заради времето кое е потребно за постигнување на целите на животната средина и покрај примена на мерките;

Наш предлог е алинеја 1 и 2 да се отстранат бидејќи се несоодветни и контрадикторни на целите на овој закон.

Во Предлог-законот се предвидува нов став (1) каде што алинеја 3 гласи:

- несразмерни трошоци што подразбира отстапување заради тоа што согласно извршена анализа за економска исплатливост, постигнувањето на целите би било несразмерно скапо;



Алинеја 3 се брише.

Во Предлог-законот се предвидува нов став (1) каде што алинеја 5 гласи:

- поради јавен или општ интерес што подразбира отстапување од целите на животна средина заради остварување на повисок јавен и/или општ интерес и/или затоа што придобивките за животната средина и за општеството во постигнувањето на целите утврдени со овој закон се помали за животот и здравјето на човекот, безбедноста или за оддржливиот развој.

Алинеја 5 треба соодветно да се унапреди

Образложение-Неделувањето при утврдени процеси на деградација (како што е случајот со деградацијата на водите на Охридското Езеро) може да се јави како причина за немањето време за постигнување на целите на животната средина. Во Одлуката 44 СОМ 7В.77 на Комитетот за светско наследство јасно стои:

„9. Смета дека за запирање и реверзирање на деградацијата со која доброто се соочува, а која го одразува кумулативното влијание од несоодветни промени и недоволна заштита во текот на многу години, ќе бидат потребни значителни здружени напори во текот на долг временски период. И иако брзи чекори за запирање на некои активности се добредојдени, тие се недоволни и може да се сметаат само како почеток на многу



подолг интегриран и стратешки процес, кој допрва треба да се утврди;“

Ова е јасен показател за тоа како ненавремените мерки од страна на надлежните институции водат до можна состојба на неревверзибилност.

Отстапувањето од целите на животната средина, секако не може да се очекува да донесе подобри резултати. Овие измени водат во сосема обратна на насока од таа која на Македонија ѝ е потребна, конкретно за спас на Охридско Езеро.

Со вака дефинираниот текст, се дава можност водни тела да бидат препуштени на деградација со цел да се намали нивниот степен на заштита и да се овозможи реализација на штетни проекти. Ваквото резонирање сме го виделе многу пати во стратешки оценки на животната средина изработени во Општина Охрид. Тоа се коси со основните начела на заштита на природните вредности.

Како се определува „неоправдано скапо“кога во Македонија не се утврдува вредноста на екосистемските услуги? Во такви услови, доколку не е утврдена економската вредност, односно загубата од поставувањето пониски цели на животна средина од потребните за дадено водно тело, каква било проценка на тоа што е „скапо“, може да се смета само за произволна, т.е. не може да биде меродавна за носење одлуки од областа на заштитата на водните ресурси. Со ваков пристап, а во услови на намалување на количините на слатка и чиста вода и



несоодветно справување со деградацијата, постигнувањето на целите на заштита ќе стануваат само поскапи, никако поевтини.

Како отстапување од целите на заштита кои нужно ќе водат кон влошување на состојбата на површинското водно тело може воопшто да се именуваат како „одржливи“? Според сегашните практики и злоупотреба на терминот „одржлив/ост“, дури и мегаломанските урбанистички проекти за Охридскиот Регион беа промовирани дека се во насока на „одлжлив развој“, а во услови на непостоење на независно тело за проценка на „одржливоста“, одредбите на оваа алиеја можат да бидат на големо злоупотребени. Ова отстапување може само да служи на плановите за деградација, никако унапредување на водите и се коси со основните начела на овој закон

16. Во чл. 96 се додава став (6) кој гласи:

(6) Заштитните зони од овој член се утврдуваат најдоцна шест месеци од стапувањето во сила на овој закон.

Согласно оваа дополна, да се предвиди и прекршочна одредба за неисполнување на обврската.

Образложение-Во актуелниот закон, оваа одредба е пропуштена што остава простор, особено изворите на питка вода да бидат незаштитени од штетни влијанија во непосредна



близина, а со тоа долгорочно да се влијае на нивниот квалитет и орджливост

17. Поглавје 3.4. се дополнува и гласи: Зони чувствителни на нитрати и фосфати

Алтернативно може да се измени во: Зони чувствителни на нутриенти

Образложение: Основните загадувачи поврзани со земјоделското производство се и нитратите и фосфатите, така што законот не смее да остави простор надвор од регулативата со занемарување на фосфатите. Да го земеме за пример Охридското сливно подрачје. Според Нацрт-планот за управување со сливот на Охридското Езеро, како резултат на прекумерна употреба на вештачки ѓубрива (органиско ѓубриво не е мерено) и пестициди, годишно почвата се сатурира со вишок од 135.96 t нитрати и 118.45 t фосфор, при што најголем дел отпаѓа на долниот тек на р. Сатеска и р. Коселска, што е алармантно. (2020) Од сите притоки, само реката Сатеска учествува со 39% од вкупниот внес на фосфати.

18. Во чл. 102 став (1) зборовите на доброволна основа се бришат



Образложение: Упатуваме на тоа овој дел да се ревидира за да одговара на состојбата и предвидувањата за 21 век.

Добрата земјоделска практика е стратегиска насока на унапредување и не смее да се препушти на „доброволна основа“. Ова е особено критично за природните езера каде што нивото на нутриенти од земјоделието е еден од двата доминантни фактори на еутрофикација кој во комбинација со зголемениот ризик од неминовната климатска криза води до забрзана деградација на водните екосистеми (Matzinger et al., 2007). Потребно е измените на Законот за води да се прават рака под рака со Националната стратегија за земјоделство и рурален развој, Стратегијата за води, Стратегијата за биолошка разновидност со акциски план, Стратегијата за животна средина и климатски промени, планови за управување со речните сливови, целите на одржлив развој итн. со цел координирана и усогласена законска регулатива во насока на постигнување на зацртаните цели и заштита на водните ресурси и имплементација на Директивата за нитрати

19. Член 103 е насловен: Зони чувствителни на испуштањето на урбани отпадни води

Образложение-арем постои вода која не е чувствителна на урбани отпадни води? Во самата дефиниција во член 103, став (1) е јасно дека влегуваат сите води.

Дополнително, дури и резонирањето да е како што е наведено во текстот од самиот член, колку е потребно за едно водно тело кое во моментот не е класифицирано како „чувствително на



урбани отпадни води“ со неконтролирано испуштање на таквите води да стане „чувствително“?

Ваквите ситуации е неопходно да се класифицираат како строги забрани и за нив да се бараат високи затворски казни со цел да се спречи погрешното и штетно управување со водните тела.

20. Во чл.105 Да се коригира техничка грешка во Предлог-законот за измена и дополна. Наместо:

Во Предлог-законот во членот 105 по ставот (2) се додава нов став (2) кој гласи.

Да биде:

Во Предлог-законот во членот 105 по ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи.

„(3) Употребата на вештачки ѓубрива, средства за заштита на растенијата и на биоцидални производи се врши во согласност со зонирањето на природните езера и акумулациите “.

Наш предлог:

Став (3) се дополнува и гласи:

(3) Употребата на вештачки ѓубрива, средства за заштита на растенијата и на биоцидални производи се врши во согласност со зонирањето на заштитените подрачја, а кога тоа не е случај,



се ограничува на минимум 50 метри од брегот на површинските води, блатните екосистеми и водните живеалишта.
Образложение-Иако во Предлог-законот се направија измени во однос на актуелниот закон, тоа не е доволно. Воедно, овој став е контрадикторен на член 131 став (1) алинеја 5 каде што се вели дека во појасот од 50 м е забрането да се сечат дрвја и да се уништува друга вегетација во речните корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите. Бараме да се утврди минимум 50 метри како усогласување со дефиницијата за крајбрежен појас, а и за да се даде простор во неурбанизираните средини тоа растојание да се зголеми и да се намали притисокот врз водните тела.

21. Во чл.108 Во Предлог-законот ставот (3) од чл. 108 гласи:

Објектите и постројките од ставот (1) на овој член не може да се изградат или да започнат со работа ако не е прибавена интегрирана еколошка дозвола, мислење или согласности односно ако не се преземени мерки за спречување и контрола на хавариите со присуство на опасни супстанции согласно Законот за животната средина или друг пропис доколку спречувањето и контролата на хавариите е уредено со посебен закон.

Наш предлог:



Од ставот (3) зборовите или да започнат со работа се бришат и одредбата гласи:

Објектите и постројките од ставот (1) на овој член не може да се изградат ако не е прибавена интегрирана еколошка дозвола, мислење или согласности односно ако не се преземени мерки за спречување и контрола на хавариите со присуство на опасни супстанции согласно Законот за животната средина или друг пропис доколку спречувањето и контролата на хавариите е уредено со посебен закон.

Образложени-ко за изградба е потребно да се прибави дозвола или друг документ, тогаш секоја изградба на такви објекти и инсталации би била противзаконска и би подлежела на санкции. Вака поставен, законот допушта нелегална градба на објекти и инфраструктура кои не нужно би добиле дозвола и кои сами по себе би можеле да имаат штетно влијание

22. Во Предлог-законот став (4) од чл. 120 гласи:

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на хидрометеоролошките работи ги определува мерните места на определени контролни пунктови за определено водно тело. Методологијата за мониторинг на протокот и/или нивото за секое мерно место се определуваат со



планот за управување со речниот слив.

Наш предлог:

Став (4) се менува и гласи:

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на хидрометеоролошките работи ги определува мерните места на определени контролни пунктови за определено водно тело. Методологијата за мониторинг на протокот и/или нивото за секое мерно место се определуваат и стануваат составен дел од планот за управување со речниот слив.

Образложение-Став (4) од членот, во Законот мора да се предвидат услови кога план за управување со речниот слив не е донесен. Во спротивно овие одредби од закон за некои сливови се неприменливи.

23. чл. 121 се дополнува и гласи:

Доколку количеството вода во водотекот се намали до степен во кој може да настане зголемено загадување на тие води и/или загрозување на еколошкиот баланс, Владата на Република Македонија



24. По член 121 се додава нов член 122 и нова глава кои гласат:

ЗАШТИТА ОД ШТЕТНО ДЕЈСТВО ВРЗ ВОДИТЕ

Член 122

(1) Правните лица кои врз основа на водно право и врз основа на Законот за концесии стопанистуваат со водно тело, а притоа ги прекршуваат минималните барања утврдени со Законот и договорните одредби со што предизвикуваат штета на флората и фауната, како и нарушување на еколошката состојба на водното тело, ќе бидат гонети за тешки кривични дела против животната средина и природата во согласност со одредбите од Кривичниот законик.

(2) Правните лица кои како резултат на својата дејност испуштаат отпадни води и други отпадни материи во водите со што предизвикуваат штета на флората и фауната, како и нарушување на еколошката состојба на водното тело, ќе бидат гонети за тешки кривични дела против животната средина и природата во согласност со одредбите од Кривичниот законик.

Актуелниот чл. 122 станува чл. 123 итн.

Образложение- Неконтролираната и несанкционирана експлоатација од страна на АД ЕСМ досега предизвикала



намалување на нивото на Охридското Езеро под законски дозволения минимум од 693,1 метри надморска висина. Падот на нивото на езерото е документиран и од АД ЕСМ во периодот меѓу 25 ноември и 10 декември 2020 г. Загрижувачки е фактот што веројатно мерењата на АД ЕСМ не се објективни, па така според мерењата на Хидрометеоролошкиот завод, нивото на Охридското Езеро било под законскиот минимум сè до 31 декември 2020 г. Ако институциите се раководат од најдобрите практики, дури и воопшто не треба да се дозволи доближување на нивото на водното тело до минимумот од 693.1 мнв, бидејќи секое ниво под 693,17 е веќе субоптимално. Иако најниската граница е предвидена како заштита за екстремни околности, сепак минимумот е пробиен најмалку трипати, со значително времетраење, од јануари 2017 година наваму.

Поради ова, неопходно е да се определи еден државен орган чишто мерења ќе бидат меродавни. Понатаму, котите коишто се определени во почетокот на 60-тите години од XX век е потребно да се ревидираат, од причини што тие во измитатиот период може да се изместени, при што не е познат ефектот на можните промени. Исто така, потребно е ревидирање и на договорот со Албанија за испуштање на одредена количина вода за нејзините енергетски потреби.

Дополнително на сево ова, неопходно е секое прекршување на Законот во однос на неодржување на законски утврдениот



минимум на нивото на водните тела кои се експлоатираат од страна на правните лица најстрого да се санкционира со цел да се превенираат исти или слични ситуации во иднина.

25. Во член 131 став (1), зборовите освен со дозвола или согласност издадена врз основа на закон се бришат.

Алинеја 3 од став (1) се брише.

Алинеја 3 од сега став (2) се дополнува и гласи:

3) крајбрежен појас на водотек вон населени места и во неурбанизираните делови на населените места, во смисла на овој закон, е појасот во ширина од најмалку 50 метра зад ножицата на насипот кај регулираните водотеци, односно зад линијата на допирањето на педесетгодишната вода кај нерегулираните водотеци, а во населените места ширината на крајбрежниот појас ја определуваат советот на општините и советот на градот Скопје, на предлог на градоначалникот на општините и на градот Скопје, по претходна согласност на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, со тоа што ширината од 50 метри мора да се запази доколку брегот не е урбанизиран.



Алинеја 4 од сега став (2) се дели на две, 4 и 5, кои гласат:

4) крајбрежен појас на вештачко езеро и акумулација, во смисла на овој закон, е појасот во ширина од 50 метра од линијата на највисокиот утврден водостој;

5) крајбрежен појас на природно езеро во смисла на овој закон, е појасот во ширина од 50 метра или повеќе од линијата на највисокиот утврден водостој односно линија утврдена со други акти во функција на заштита.

Во член 131 по став (1) се додава нов став (2) кој гласи:

(2) Во крајбрежјата на природните езера забранета е изградба на ситчиња и парапетно уредување.

Согласно со тоа, актуелниот став (2) станува став (3) и гласи:

(3) При примената на ставовите (1) и (2) од овој член, треба да се има предвид дека:

Предложениот став (3) станува став (4).

Образложение- Какви се тие „дозвола или согласност издадена врз основа на закон“ со кои се дозволува да се фрла отпаден материјал (индустриски, комунален и друг отпад), земја, градежен шут, јаловина и друго во природните и уредените



речни корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите?

Во член 131 потребно е да се направи разграничување на природните и уредените корита и брегови. Имено, уредени значи брегови и корита на кои е веќе извршено атропогено влијание, а тоа само по себе резултира во намалена, па дури и изгубена еколошка функционалност. Според тоа, за брегови и корита со добра крајбрежна функционалност и оние со лоша, не може да важат исти мерки за заштита. За природните, потребно е да се утврдат засебни и построги критериуми.

Неопходноста од додавање на алинеја 5:

Националната стратегија за води, член 62, став 1, алинеја 4 во овој закон: „заштита и подобрување на крајбрежното земјиште и водните живеалишта“.

Начелата за одржливо управување со водите од овој закон, член 5 и тоа: Еколошко-социјален и економски концепт; Начело на превенција; Начело на минимизирање на употребата на ресурсите; и Начело на интегрираност.

Препораките на Комитетот за светско наследство и Реактивните мониторинг мисии (2017, 2020) во кои се бара запирање на натамошна трансформација на крајбрежјето на Охридско Езеро која всушност и го доведе Регионот во состојба на де факто загрозено УНЕСКО подрачје. Тие се и во спротивност со Планот за управување со природното и



културното наследство на Охридскиот Регион 2020-2029 кој согласно со Законот за управување со светското природно и културно наследство на Охридскиот Регион треба да превенира натамошно деградирање на крајбрежјето и згора на тоа, да овозможи услови за еколошката функција каде што сега е изгубена – што се поклопува токму со деловите каде што урбанизацијата е најприсутна.

Законот за заштита на природата, Законот за заштита на светското природно и културно наследство на Охридскиот Регион и др.

Согласно утврдените граници на Охридско Езеро како Водно живелиште од меѓународна важност според Рамсарската конвенција, кои опфаќаат делови од крајбрежјето над 50 метри, Законот за води сега треба да биде усогласен со цел да овозможи заштита, а не да поттикнува и да овозможува само pro forma дезигнација на заштитените подрачја.

26. Во измените на член 142 од Предлог-законот се додава нов став (2) кој гласи:

(2) При уредувањето и регулацијата на коритата и бреговите на површинските водни тела, секогаш се дава приоритет на постапки во кои се користи вегетација и природни материјали.

Ставовите (2), (3), (4), (5) и (6), стануваат (3), (4), (5), (6) и (7)



Образложение- Со измените од Предлог-законот, членот 142 се преименува во: Заштита и подобрување на режимот на водите на површинските водни тела.

Согласно со тоа, овој член треба да се дополни со мерки кои ќе оневозможат загадување и намалување на квалитетот на водите. Согласно член 3 став (2) од овој закон Македонија многу заостанува во областа на природно уредување на водните тела и сè уште единствен начин кој се користи е бетонирање на речните корита. Тоа директно влијае на уништување на рипариските живеалишта, водниот екосистем и крајбрежната функционалност, а може да создаде и поголема опасност од поплавување или зголемен ризик од хаварији во долното течение на реките. Зелената инфраструктура е, исто така, економски поисплатлива за одржување на здрав екосистем. Впрочем една од целите на овој закон дефинирана во член 2 е „заштита, зачувување и постојано подобрување на расположливите водни ресурси, подобрување на состојбата на крајбрежното земјиште, водните екосистеми и на екосистемите зависни од водата“, а предложеното дополнување на член 142 е во насока тоа да се овозможи, како и да се оддалечиме од нееколошки практики во уредувањето и регулацијата на водните тела

27. Во чл. 142-б Ставот (3) од измените во Предлог-законот се брише.



(3) Доколку субјектите од ставот (1) на овој член во рокот утврден во ставот (1) на овој член не достават мислење, се смета дека се согласиле со барањето

Образложение- Не може да се дозволи постапка за издавање на дозволи за уредување на коритата и бреговите на површинските водни тела без обезбедено мислење.

Без оглед што недоставувањето може да значи позитивно мислење, сепак, институционалните процеси мора да се запазат и секое позитивно решение треба да биде документирано. Со оглед на неажурноста на администрацијата, неодговарањето воопшто не мора да значи немање забелешки.

28. Член 144, став (3) се дополнува и гласи:

(3) Информациите обезбедени преку мониторингот на состојбата на квантитетот и квалитетот на сите водни тела во Република Македонија и на водите наменети за користење, се достапни до јавноста и до надлежните органи, организации и институции преку веб-страницата на органот кој врши стручни работи од областа на животната средина, особено заради спроведување и оцена на реализацијата на мерките за зачувување, заштита и постојано подобрување на сите водни тела.

28. о член 145 став (3) зборовите можат да се бришат и



одредбата гласи:

(3) За водните тела кои не се опфатени со мерните места од државната мрежа, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје воспоставуваат локални мрежи на мерни места за мониторинг на водните тела (во натамошниот текст: локална мрежа).

Во член 145 се додава нов став со кој се утврдува временска рамка во која ќе се донесе програмата за мониторинг на водите по стапувањето во сила на овие измени на Законот за води

Образложение-Таква мрежа до сега не е воспоставена.
(UNECE, 2019

Имено, непостоењето на временски рок доведе во ситуација и по 14 години од донесување на Законот за води, Македонија да нема програма за мониторинг што значи несоодветен мониторинг бидејќи не е системски и координиран и, следствено, не ја одразува реалната состојба на водните ресурси, а тоа директно се одразува врз управувањето со истите. (Пулевска, Поповски, 2020

29. Во измените од Предлог-законот во ставот (8) од чл. 150 зборовите на секои две години се заменуваат со годишно.



Наш предлог:

Став (8) се дополнува и гласи:

(8) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина годишно ги објавува извештаите за состојбата со испуштањето на отпадните води, а податоците се објавуваат континуирано, на веб-страницата на Водната книга

30. Во член 151 по став (2) се додава нов став (3) кој гласи:

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина годишно ги објавува извештаите за зафатените или исцрпените количества на вода и нејзиниот квалитет, а податоците се објавуваат континуирано, на веб-страницата на Водната книга.

31. Во член 152 по ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи:

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина годишно ги објавува извештаите за количината и квалитетот на испуштената вода, а



податоците се објавуваат континуирано, на веб-страницата на Водната книга.

32. Во член 153 по ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи:

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина годишно ги објавува извештаите за количеството на водата која се користи за производство на електрична енергија, а податоците се објавуваат континуирано, на веб-страницата на Водната книга

33. Во член 154 по ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи:

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина годишно ги објавува извештаите за , зафатените или исцрпените количества на вода и нејзиниот квалитет, а податоците се објавуваат континуирано, на веб-страницата на Водната книга.

34. Во член 155 по ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи:

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина годишно ги објавува извештаите од мониторинг на водите, а податоците се објавуваат континуирано, на веб-страницата на Водната книга



35. Член 156 став (5) се дополнува и гласи:

(5) Сите информации добиени и обработени во согласност со обврските и надлежностите утврдени со овој и друг закон, се достапни без надоместок за сите надлежни органи и јавноста на веб-страницата на Водната книга.

36. Член 157 став (2) се дополнува и гласи:

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги доставува соодветните податоци до сите надлежни органи, на нивно барање и ги објавува на веб-страницата на Водната книга, без надоместок.

37. Член 160 став (5) се дополнува и гласи:

(5) Увидот во содржината на Водната книга е слободен за јавноста без надоместок, со исклучок на податоците од доверлив карактер. Водната книга е достапна на посветена веб-страница. Секој има право да побара копија од податоците содржани во Водната книга.



38. Член 160 став (6) се дополнува и гласи:

(6) Податоците содржани во водната книга се чуваат најмалку пет години по истекот на важноста на документите, а потоа се архивираат во согласност со закон. Податоците во дигитална форма се чуваат неограничен временски период

39. Член 160 да се дополни со нов став за Катастар на извори и Катастар на бунари и сите податоци, вклучително и за исцрпувањето на водите, издадени дозволи итн. да бидат достапни на веб-страницата на Водната книга која ќе биде постојано ажурирана.

Образложение- Неопходно е да се креира Катастар на извори и Катастар на бунари кои е задолжително да се подготват во рок од една година. Истите да бидат јавно достапни на веб-страницата на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина. Во Македонија сè уште се користи катастар стар 60 години што значи се нема егзактен увид во тоа со колкава (потенцијална) количина на изворска вода се располага, не се мониторира состојбата, а со тоа не може ни да се креираат соодветни политики. Од друга страна, без никаква контрола и план за одржливост, државата ги препушта водните ресурси за изградба на мали хидроцентрали кои, веќе потврдено, резултираат со еколошка и финансиска штета. Исто така, не



постојат податоци за тоа колку подземна вода се црпи преку бунарите, со каков квалитет и за какви намени се користи.

Во услови на надоаѓачка криза со слатководните ресурси, драстичен пад на водата на езерата, неопходно е што поскоро да се подготват и двете бази на податоци

40. Во член 162 став (1) се дополнува и гласи:

(1) Заради информирање на јавноста, надлежните органи на државната управа изготвуваат периодични извештаи за спроведување на одредбите од овој закон, вклучувајќи ги и податоците добиени од мониторингот на водите кои задолжително се објавуваат на веб-страницата на надлежниот орган.

По став (1) се додава нов став (2) кој гласи:

(2) податоците од мониторинг на водите континуирано се ажурираат на веб-страницата на надлежниот орган и тоа според честотата на собирање, не подоцна од 7 дена од прибирањето.

Ставовите (2) и (3) стануваат ставови (3) и (4).



Во сега став (3) Текстот „начинот и постапката за информирањето“ се брише.

Образложение-Информирањето на јавноста е едно од основните права на граѓаните согласно со Архуската конвенција на која Македонија е потписник, поради што мора да биде јасно и недвосмислено определено со овој закон, кој ќе гарантира целосна и навремена информираност на јавноста

41. Во чл.164 Став (2) алинеја 4 се менува и гласи:

4) заштита, зачувување и унапредување на квалитетот и состојбата на водите и водните екосистеми.

42. Во чл.174 По став (1) се додава нов став (2) кој гласи:

(2) Став (1) од овој член не се применува за крајбрежниот појас на природните езера, каде што е дозволена само реконструкција на постоечките пристаништа и градби за потребите на водоснабдувањето и комуналните дејности.

Во член 174 се додава став (3) кој гласи:



(3) Во крајбрежјето на природните езера и речните корита водостопанска согласност не може да се издаде за објекти за домување и комерцијална намена.

Актуелните ставови (2) и (3) стануваат (4) и (5).

Во член 174 се додава став (6) кој гласи:

(6) Водостопанската согласност за уредувањето на коритата и бреговите на површинските водни тела се издава само како последна опција.

Образложение- Согласно член 3 став (3) Сите мерки, стандарди и цели на животната средина се применуваат како минимални барања коишто треба да се исполнат при управувањето со водите и согласно став (4) „при управувањето со водите се применуваат најстрогите мерки и стандарди со цел заштита на животната средина и постигнување на целите на животната средина.“

Мора да се престане со злоупотреба на водостопанската согласност која без ограничување се издава за изградба на хотели, сместувачки објекти и објекти за индивидуално домување.

Доколку се погледне индексот на крајбрежна функционалност на Охридско Езеро (GIZ, 2017) ќе се забележи дека токму таму кадешто најмногу се интервенирало на брегот, езерото веќе ја



изгубило својата еколошка функционалност, така што дури 75% од брегот на Езерото во Македонија е со среден до лош статус, што се смета за незадоволителна состојба. Во услови на забрзана деградација на езерскиот брег и екосистемот на Охридско Езеро што е неопходно што побрзо да се забави и запре, водостопанската согласност мора да се темели на актуелната, а не на мината состојба.

Со оглед на тоа што природните езера се заштитени со посебен закон во категоријата споменик на природата (постапката за Охридско Езеро е во тек), а крајбрежјето е интергрален дел од нивниот екосистем (утврдено со овој закон), никакви градби надвор потребите на водостопанството и комуналната инфраструктура не смее да бидат дозволени, а за постоечките од јавен интерес, може да биде дозволена реконструкција, но не изградба на нови. Тоа впрочем е утврдено и со Планот за управување со природното и културното наследство на Охридскиот Регион 2020-2029.

Приватни објекти е задолжително да бидат категорично исклучени од можноста за добивање водостопанска согласност. Доколку е утврдена потребата од заштита на 50 или повеќе метри од крајбрежен појас, доследно спроведување на истата ја елиминира основата за издавање водостопанска согласност.



43. Во чл. 177 Измената предложена во чл. 74 од Предлог-законот се брише.

Образложение Не гледаме причина да се елиминира член 177 од актуелниот закон во кој темелно е опишан процес неопходен да се спроведе и со кој се зајакнува заштитата на водните ресурси што е примарна цел на законот

44. Во 213 Измената во чл. 83 од Предлог-законот: Ставот (16) се менува и гласи: „Висината на надоместокот што се плаќа при флаширање на вода за комерцијални потреби изнесува 2% од утврдената цена на водата во јавен водоснабдителен систем.“ се брише.

Измената во чл. 83 од Предлог-законот: Во ставот (23) бројот “3%” се заменува со бројот “1%” се брише

Образложение-Во Предлог-законот се предвидува привидно зголемување на надоместокот за флаширање вода за комерцијални потреби, но во суштина, тоа е енормно намалување на надоместокот.

Ако се земе дека 1,5 л флаширана вода е 18 мкд, значи дека 1 литар флаширана вода чини некаде 12 мкд, надоместокот од 0,5% од утврдената продажна цена на производот (кој е утврден со актуелниот закон), би значел 0,06 мкд за литар.



Со измените во чл. 83 од Предлог-законот се предвидува надоместокот да е во износ од 2% од утврдената цена на водата во јавен водоснабдителен систем. Ако ја земеме највисоката цена за кубик за правни лица (речиси 68 мкд за кубик+5% ДДВ, вкупната сума би била 71,5 мкд), тоа значи дека за 1.000 литри вода утврдената цена е 71,5 мкд. 2% од утврдената сума за 1.000 литри е 1,4 мкд. Надоместокот би изнесувал 0,0014 мкд за литар или 45 пати понизок отколку актуелното решение.

Исто така, тројно се намалува и надоместокот за користење вода за одгледување риби и водни птици за продажба од 3 на 1% за кг од продажната цена на рибата/птицата. Секоја промена што води кон намалување на надоместокот за профитирање од толку драгоцен ресурс е спротивна на целите на законот.

45.Член 229 да се дополни со информации за тоа во кој временски интервал ќе се вршат редовните инспекциски надзори

Во член 229 став (3) се дополнува и гласи:

(3) Инспекциски надзор на примената на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон во делот на контролата на зоните чувствителни на нитрати, фосфати и наводнување и одводнување врши Државниот инспекторат за земјоделство, преку државните земјоделски инспектори.



Член 229 се дополнува со став (4) кој гласи:

Информациите за извршени инспекциски надзори се ажурираат редовно на веб-страниците на надлежните инспекторати.“

Во чл. 243 Задолжително да се зголемат глобите.

Ставовите 2, 3 и 4 да се ревидираат согласно со предложената измена на висината на глобата од став (1).

Член 243 став (1) да се дополни со уште една алинеја за немониторирање на водите за капење како што е утврдено со член 149.

Член 243 став (1) се дополнува со алинеја која гласи:

„испуштаат прочистени урбани отпадни води со квалитет понизок од квалитетот на водите на реципиентот.“

Став (1) алинеја 11) да се ревидира и да се предвиди глоба во случај субјектот да не врши мерења.

46.Во став (7) зборовите но најмногу до двократен износ од износот утврден во ставот (1) на овој член се бришат



Образложение-Износот на глобата е пренизок за нивото на прекршоците со оглед на размерот на можна штета. Според документот за јавна политика „Проблеми во управувањето со водните ресурси: како да ја користиме и заштитиме водата“ (Пулевска, Поповски, 2020), непостапувањето по законот за води е ноторно, што само по себе зборува или за негово неспроведување или за несоодветно ниво на глоба.

47. Во чл. 244 Во став (1) алинеја 7):

1. м³ да се замени со м.
2. Согласно со предложените измени во член 105, 10 да се замени со 50 м.

Во став (7) зборовите со исклучок на правните лица кои вршат дејности од јавен интерес се бришат

Образложение- Помало растојание од 10 м де факто значи директно загадување на водите со хемикалии за што глобите се повисоки.

Во никој случај не смее да се дозволи ваква формулација на прекршочните одредби, особено со оглед на тоа што со години законски прекршувања кои се на исклучителна, а некогаш и непоправлива штета, врз јавниот интерес парадоксално се аминуваат во име на „јавен интерес“



48. Во чл. 247-а Износот на глобите да се ревидира, Задолжително е да се повисоки.

49. Преодни и завршно одредби

Во врска со измените во член 179 став (1) од Предлог-законот, се додава завршна одредба која гласи:

По влегувањето во сила на овој закон, ограничената важност на водостопанската согласност согласно член 179 став (1) се применува ретроактивно за веќе издадени документи за водостопанска согласност.

Образложение-Во согласност со чл. 52 став (4) од Уставот: Законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Во согласност со чл. 56 став (1) од Уставот: Сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита.



Со посочените одредби се утврдуваат ситуациите кога прописите може да важат ретроактивно со цел да се заштити јавниот интерес.

Имајќи ги предвид налетите на приватниот сектор и повикувањето на правото на сопственост и стекнатите права, особено в.в. со градењето, го предочуваме чл. 30 став (3) од Уставот: Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Со оглед дека постојат низа примери со кои се докажува дека водостопанската согласност се издава дури и кога е на штета на јавниот интерес (на пр. за незаконскиот хотел во Лагадин, за проект за изградба на хотел на местото на поранешен ресторан Парк), а дополнително таа во минатото се издавала и не се поврзувала со ограничување на периодот во кој е неопходно да се добие одобрението за градење - при што може да има драстични измени во состојбата на засегнатото водно тело - бараме да има механизам за ревидирање на сите издадени водостопански согласности за предметите за кои не се добиени одобренија за градење.

50. Дополнително-Во текстот на законот потребно е да се вгради законска обврска за донесување на Национална



политика или Стратегија за заштита на блатните екосистеми во рок од една година. Оваа обврска произлегува од ратификацијата на Рамсарската конвенција. Во Законот за води неопходно е да се воде посебна секција за блатни екосистеми. Во прилог даваме неколку сугестии што треба да содржи:

1. Дефиниција на блатни екосистеми

Иако може да се смета дека блатата опфатени со категоријата „водни живеалишта“, тоа не е доволно. Имено во оваа категорија стои: „површината којашто има водно огледало, вклучително и мочуриштата, барите и другите плитки водни површини;“ тоа укажува на доминантно водена средина, додека блатните екосистеми опфаќаат и други влажни средини како на пр. тресетишта, влажни ливади, површини кои се повремено, но не постојано, под вода итн. Воедно, заради насочено управување и заштита, како и спречување на понатамошна загуба на овие важни водни средини, неопходно е тие и да се диференцираат.

2. Мерки за забрана

- Забрането е исушување на блатните екосистеми
- Забрането е пренамена на земјиштето коешто е сега блатен екосистем или содржи остатоци од блатен екосистем во земјоделско, градежно итн.
- Забрана за земјоделски активности
- Забрана за градежни активности освен за неопходна инфраструктура во функција на одржување и унапредување на



<p>блатниот екосистем</p> <ul style="list-style-type: none">- Забрана за изретчување на блатните површини <p>3. Мерки заштита, рехабилитација и реставрација на блатните екосистеми</p> <p>Сегашните законски прописи во доменот на заштита на природата, како и Законот за водите, не даваат доволна основа за одржување и обнова на блатните екосистеми. Тие би подразбирале:</p> <ul style="list-style-type: none">- Прогласување на сите постоечки блата за заштитени подрачја- Обнова на изгубената хидролошка целина со водните тела- Искористување на можноста за поврзување на блатните екосистеми со цел зголемување вкупната блатна површина- Креирање и одржување на еколошки коридори според Насоките на ИУЦН (IUCN, 2020)- Зголемување на популацијата на водни птици согласно Конвенцијата за заштита на водните живеалишта (Рамсарската конвенција)- Креирање на банка на примероци - blueprints од постојните ендемични, ретки и загрозени видови како расадник за обнова на блатните екосистеми низ целата земја- Утврдување на видовите и нивно впишување во Црвените листи- Воспоставување на систем за мониторинг <p>4. Услови за создавање вештачки блата</p> <p>Треба да се воведат законски одредби како правна рамка за</p>	
--	--



изградба на вештачки блата со цел: прочистување на отпадните води, заробување на јагледор диоксид, ублажување на негативниот ефекти од градежни зафати и други извори на загадување, превенција од поплави итн.

5. Утврдување на економската вредност на екосистемските услуги на блатните екосистеми.

Образложение- Во услови на климатска криза, а имајќи ги во вид амбициозните планови за климатска акција до 2030 година, суштински важно е Македонија итно да ја унапреди законската рамка за заштита и унапредување на блатните екосистеми.

1. Во Извештајот за стратедиска оцена за животната средина за трет национален план кон Конвенцијата на ОН за климатски промени (МЖСПП, 2014) токму „Заштита на блатата во низинските, планинските блата и глацијалните езера“ е една од мерките за намалување на влијанијата од климатските промени (Секција 8.1.)
2. Една од примарните мерки за јакнење на отпорноста на водните живеалишта од климатски промени е токму воспоставување на поврзаноста и зајакнувањето на мрежата на заштитени подрачја (Finlayson et al., 2017), што значи наголемување на површината на истите. Познато е дека екосистемските услуги на водните живеалишта се пропорционални со нивната големина.



3. Оцената на ИУЦН за Охридскиот Регион како светско наследство (IUCN, 2017), како и Извештајот од советодавната мисија на ИУЦН и ИКОМОС (IUCN, ICOMOS, 2019), јасно упатуваат дека треба да се подобри состојбата на блатат, да се обноват старите и да се создадат нови блатни екосистеми во насока на спречување на деградацијата на природните вредности на Охридскиот Регион.

4. Низинските блата се исклучително осетливи во ерата на климатските промени во Македонија, а уште повеќе во комбинација со антропогениот притисок (Melovski et al., 2013). Сепак, микроклимата во Охридскиот Регион до сега служела како рефугиум за пост-гласијалните блатни екосистеми. Има доволен основ да се верува дека регионот ќе продолжи да поддржува влажни услови и кога другите ќе пресушуваат (Sadori et al., 2016). Тоа става уште поголем акцент на важноста на блатните екосистеми за зачувување на биолошката разновидност во Македонија во иднина.

Обврските кои Македонија ги презела во доменот на обезбедување на заштитата на блатата, а воедно и во насока на остварување на Целите од Аичи, е јасно назначена и во Шестиот национален извештај кон Конвенцијата на ОН за биолошка разновидност (МОЕРР, 2020) за што законските измени во овој домен секако ќе помогнат.

Проф. Блинков

Предлозите за изменување и дополнување на Законот за водите во делот на заштита на ерозии и уредување на порои ќе



<p>Член 131</p> <p>Уредување и одржување на површинските води</p> <p>5) да се сечат дрвја и да се уништува друга вегетација во речните корита и на бреговите на водотеците, езерата и акумулациите;</p> <p>6) да се изгради брана, насип или друга слична препрека која би имала негативно влијание врз протокот на водотекот и</p> <p>7) да се врши градба или зафат коишто би имале негативно влијание врз протокот на водотекот</p> <p>КОМЕНТАР - кои се критериумите за негативно влијание врз протекот? Мора да има јасни критериуми – мислам некои хидраулички параметри.</p> <p>Член 133</p> <p>Обезбедување на протокот во водотеците</p> <p>(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје и водостопанствата се должни да извршат</p>	<p>се разгледаат во наредните измени на законот затоа што се работи за сериозни измени кои го менуваат досегашниот начин на заштита од штетно дејство на водите. При тоа ќе мора да се води сметка и за транспонирање на Директивата за заштита од поплави.</p>
--	---



процена, еднаш годишно до крајот на септември, за тоа дали водотеците на подрачјето под нивна надлежност се во состојба да предизвикаат поплави на

КОМЕНТАР Поројните поплави се обично во лето. Зато за нив мора до мај да бидат преконтролирани и очистени коритата.

Предлог

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје и водостопанствата се должни да извршат процена, еднаш годишно, до крајот на мај за водотеци со слив до 50 км² или до крајот на септември за водотеците со слив поголем од 50 км², за тоа дали водотеците на подрачјето под нивна надлежност се во состојба да

4. Заштита од ерозии и уредување на порои

Член 136

Мерки за заштита на ерозивно подрачје



Мерки за заштита на ерозивно подрачје се:

- 1) пошумување, затревување и терасирање (со контурни ровови, подсидување и слично);
- 2) забрана за вадење на земја, песок, чакал и камен;
- 3) забрана на кастрење, сечење и копачење на дрва и грмушки и
- 4) забрана за пасење на добиток.

ДА се замени согласно новите терминологи

Мерки за заштита на ерозивно подрачје се:

техничко-мелиоративни (контурни ровови, контурни бразди, контурни сидови, терасирање, ретензивни мерки)

биоинженерски (пошумување, изработка плетери, фашины исл. на поадините, затревување,)

административни (забрана за отворање каменоломи и рудници; забрана за урбанизација, забрана на копачење на дрва и грмушки, забрана за чиста сеча, забрана за напасување на добиток, обврска за прогласување заштитни шуми, обврска за примена на противерозивна агротехника.



Член 137
Заштита од ерозија

Заштита од ерозија

(1) Во ридско-планинските подрачја, сечата на дрвјата мора да се врши на начин

со кој се обезбедува заштита од ерозија.

(2) Во сливовите на акумулациите и во хидромелиоративните системи, со

шумите што се подигнати како заштитни објекти против ерозија, како и со

заштитната вегетација во крајбрежните појаси на водотеците во шумите се

стопанисува согласно со закон.

(3) Сечењето на шумите и крајбрежна вегетација од ставот (2) на овој член се

врши по претходно мислење на водостопанството во рамки на неговото



подрачје на дејствување.

да се замени

(1) Во ридско- планинските подрачја, стопанисувањето со шумите да се изведува на начин со кој се обезбедува заштита од ерозија.

(2) Се задолжува субјектот кој стопанисува со шуми, шумите подигнати како заштитни објекти, да ги определи како заштитни шуми и да го прилагоди стопанисувањето за да се обезбеди заштита од ерозија, согласно законот за шуми

(3) На планот за стопанисувањето со шумите од став (2) на овој член претходно мислење дава секторот за води.

КОМЕНТАР – за секој план (основа) мислење дава Мин. за одбрана, за Плановите за шуми во заштитен подрачја – сектор природа , а за овие мислење треба да даде Сектор Води. Рипариска вегетација (тука вклучено и шуми) – не е опфатена со дефициција за шума и не е под закон за Шуми.

(4) Сеча во крајбрежна вегтација и вегетациа во корито се врши врз основа на одобрение на субјектот кој што управува со



водното тело. За транспорт на дрвната маса потребна е и документација за превоз согласно закон за шуми.

Член 141

Уредување на порои

(1) Непосредно со уредувањето на поројот се врши и уредување на еродираниите површини во сливот.

(2) Со техничката документација за уредување на поројот се определуваат

бреговите и крајбрежниот појас на поројното корито од собиралништето до местото на таложењето, односно вливот во реципиентот.

(3) Со заштитните објекти на површините на бреговите и на местото на

таложењето, односно вливот во реципиентот управува правното лице коешто го уредува поројот или коешто управува со тие објекти.

(4) Општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се должни да ги

преземат мерките за уредување на пороите што се наоѓаат на нивното подрачје, освен за подрачјата на правното лице од ставот (3) на овој член.



Клучен проблем е што најголем дел од сливното подрачје на некој порој е во планинско подрачје кое обично е дел од некоја шумско-стопанска единица со која стопанисува ЈП Национални шуми. Како Локалната самоуправа ќе изведува противерозини работи на територија со која управува друг субјект. Решение - објекти во коритата и апороите вкуувајќи и озеленувачкиите работи да бидат под ЕЛС, додека повисоките делови од сливовите да бидат под компетенции на ЈП НШ

Следново може да биде и тука но и во делот брани и акумулации ама како што гледам таму нема ништо за акумулациите па затоа прелагам да е тука

(1) Претпријатијата кои управуваат со брани и акумулации се должни да восостават и вршат редовно следење на наносот во акумулациите и ,да преземаат дополнител,ни мерки за неговото спречување.

(2) Следењето на наносот се врши на секои 5 години и вонредно после појава на големи води на водотеците.

(3) Заради заштитата на акумулациите од полнење со накосен материјал, во сливното подрачје спротиводно од браната се врши навремено и ефикасно уредување на пороите и



површините што се зафатени со процеси на ерозија, според елаборатот што е составен дел на инвестиционо-техничката доку-ментација за изградба на браната како и дополнителча техничка документација.

(4) Во Елаборатот од став (3) се врши делинеација на зони од аспект на опасност по акумулацијата за пополнување со нанос, во кои се планираат и ограничувачки активности на земјиштето согласно зоната во која припаѓа.

Потребни подзаконски акти–
Правилник за содржина на елаборат за ерозивни подрачја...
Правилник за начин на следење (мерење) на нанос во акуулации
Правилник за содржина на елаборат (план) за ерозивност во сливот и заштита од принос на јнанос о акумулаците
Правилник за содржина на техничка документација за противерзоивно уредување
Правилник за содржина на техничка документација за уредување на пороен водотек

Член 99 Граници на заштитните зони за водите наменети за консумирање од страна на човекот, Заштитните зони околу некој извор за водоснабдување (пример Рашче, Студнечица) се утврдуваат и со Просторен план.

Кога 33 се во шумско подрачје, треба да учествува шумарски инженер нит агроном, треба да учествува во подготовка на елаборат за заштитните зони. Агенција за просторно планирање може да го прави. Да се задолжи Агенција за планирање на просторот да изработи просторен план за заштитни зони и да се предвидат мерки и активности во тие зони. А може и подетлно да е пропише содржина на таков комбиниран документ ПП и елаборат.



<p>дип. инж. геол. Радица Николовска Давитковска „Геотерма“ кој е во состав на КЈП „Водовод“ од Кочани. Во член 13 став 1 да се додаде нова точка: „апсорпција на топлинска енергија од геотермални води“ Во член 30 став 1 да се додаде нова точка: „Решение за одобрена Студија за оцена на влијанието и режимот на минералните, термоминералните и термалните води изработена од страна на правно лице кое поседува лиценца, односно овластување за изработка на геолошка документација согласно со Законот за минерални сировини, во случај кога барањето се поднесува за користење на подземни води за апсорпција на топлинска енергија.“ Во член 51 став 1 да се додаде нова точка: „не се врши реинектирање“ Во член 53 став 2 да се додаде нова точка: „експлоатација на геотермални води“ Во член 55-а став 3 да се додаде: „најмалото дозволено растојание меѓу две концесиски полиња за експлоатација на термоминералните и термалните води да изнесува 2 km.“</p>	<p>Предлозите за изменување и дополнување на Законот за водите во делот на подземни, вклучувајќи и геотермални води ќе се разгледаат во наредните измени на законот затоа што се работи за сериозни измени кои треба да се разгледуваат во соработка со Министерството за економија. Истите се предмет на анализа во проектната задача на Програмата за подземни води, којашто ќе се спроведе со поддршка на Швајцарската Влада.</p>
---	--



Во член 57 став 1 да се додаде:

„експлоатација на геотермални води за комерцијални потреби“

Во член 58 став 2 да се додаде нова точка:

„квартален – тримесечен надоместок за експлоатирани количини на геотермална вода согласно Тарифникот“

Во член 92 став 7 да се додаде нова алинеа:

„определување на најниските гранични вредности на статичкото ниво на конкретно подземното водно тело“

Во член 111 став 3 да се додаде:

„врз основ на добиените резултати од претходно извршените хидрогеолошки истражувања на теренот“

Во член 176 да се додадат два нови става:

„Решение за одобрена Студија за оцена на влијанието и режимот на минералните, термоминералните и термалните води изработена од страна на правно лице кое поседува лиценца, односно овластување за изработка на геолошка документација согласно со Законот за минерални суровини, во случај кога се работи за иницијатива за издавање на водостопанска согласност за минералните, термоминералните и термалните води.“ и

„Студијата за оцена на влијанието и режимот на минералните, термоминералните и термалните води за едно исто



геотермално лежиште (аквифер) да биде единствена - базна студија за конкретното лежиште од кое корисници може да бидат повеќе концесионери“

Во член 201 став 1 да се додаде:

Елаборат од извршени детални геолошки истражувања.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ:

Во врска со член 13 став 1:

И апсорпцијата на топлинска енергија од геотермалните води е една од активностите на користење на водите.

Во врска со член 30 став 1:

Студијата за оцена на влијанието и режимот на минералните, термоминералните и термалните води изработена врз база на извршените детални хидрогеолошки истражувања е фундамент за идната правилна и стручна експлоатација од геотермалните лежишта. Истата подлежи на ревизија за што надлежниот орган кој ја извршил ревизијата издава решение.

Во врска со член 51 став 1:

Бидејќи реинектирањето е законска обврска со која се оддржува пред се' квантумот на подземното водно тело од кое се врши експлоатација на минералните, термоминералните и термалните води, по добивањето на дозволата за експлоатација



односно со отпочнувањето на експлоатацијата да се отпочне и со реинектирање.

Во врска со член 53 став 2:

И експлоатацијата на геотермални води е дејност за која се доделува концесија за користење на води.

Во врска со предлогот за член 55-а став 3:

Бидејќи геотермалната вода е флуид, нејзината експлоатација од ист аквифер од различни концесионери без одредена раздалеченост на концесиските полиња односно експлоатационите бунари, доведува до тоа да при вклучувањето на длабинските пумпи кај еден концесионер се предизвикува моментални дисбаланси – негативни влијанија пред се' на динамичкото ниво во бунарите кај другите концесионери.

Секако тоа повлекува и конфузија во следењето на статичкото ниво во аквиферот и други негативни последици, посебно ако експлоатацијата се врши без примена на реинектирање.

Во врска со член 57 став 1:

Покрај експлоатацијата на геотермалната вода за сопствени потреби, истата може да биде експлоатирана и за комерцијални потреби односно за продажба како топлинска енергија.

Имено, геотермалната вода која ја експлоатира геотермалниот систем „Геотерма“ кој е во состав на „Водовод“ – Кочани како јавно претпријатие, не се користи за сопствени потреби туку (за комерцијални потреби) се продава на заинтересирани



потрошувачи за загревање на објекти во приватниот сектор, јавни институции, оранжерии, пластеници, за технолошки потреби во индустријата итн.

Во врска со член 58 став 2:

Согласно законската регулатива концесионерите кои вршат експлоатација на геотермални води плаќаат и концесиски надоместок за продадените количини на минералната суровина кој се врши на секои три месеци.

Висината на концесискиот надоместокот го одредува Владата врз база на Тарифник кој истата го донесува.

Во врска со член 92 став 7:

Граничната вредност на падот односно најниската вредност на статичкото ниво на конкретно подземно водно тело би требало да се содржи во Дозволата за користење на вода. Оваа вредност, како и продуктивната способност на лежиштето, количинските вредности на дозволеният продукциски капацитети и нивното влијание на промените во лежиштето и други параметри се одредени во студијата.

Во врска со член 111 став 3:

Реинектирањето, односно изведбата на реинекционите бунари треба да се лоцираат врз база на позитивни показатели од претходно извршени детални хидрогеолошки истражувања“



Во врска со предлогот за член 176:

Примената на предложената студија при експлоатацијата и реинектирањето на подземните води од различни концесионери од ист аквифер, ќе придонесе во зачувување на капацитетот (резервите) и режимот на подземните води (проток, ниво, брзина, температура, хемизам ...).

Поради ваква неусогласеност и не земање во предвид капацитетот на лежиштето „Подлог – Бања“, по доделувањето на дозволата за користење на геотермална вода и на нов концесионер од истото лежиште, дојде до драстичен пад на нивото во лежиштето со закана и за згаснување на истото.

Исто така, како последица на нецелосно извршени геолошки истражувања и нивно толкување различно од тоа во Студијата за геотермалното лежиште „Подлог – Бања“ новиот концесионер лоцираше реинекционен бунар (кој не е во функција) во правец исток – запад со експлоатационите бунари. Во случај истиот да се стави во употреба ќе доведе до негативни последици по квалитетот на водата во аквиферот пред се' на температурата и хемизмот поради неспазување на утврдениот правец на движењето на подземните води во аквиферот.

Базирајќи се на резултатите од обемните геолошките истражувањата обработени и елаборирани во студијата нашите два реинекциони бунари се лоцирани на 3,2 односно 3,4 км северно од петте експлоатациони бунари. Истите се во одлична функција и капацитет на примање на повратната искористена



<p>вода и во голема мера придонесуваат во подобрувањето на статичкото ниво во лежиштето.</p> <p>Во врска со член 201 став 1</p> <p>Кога се работи за изведба на бунар за експлоатација на геотермална вода изведувачот на бунарот треба да поседува и Елаборат (со позитивни резултати) од извршени детални хидрогеолошки истражувања.</p>	
<p>ГИМ</p> <p>Др Златко Илиоски</p> <p>Член 9 нов став (14)</p> <p>„(14) Во случај кога барањето се поднесува за користење на вода за хидрогеолошки истражувања за прибирање на податоци покрај документите од ставот (3) алинеи 1,2,5 и 6 на овој член, барателот доставува и елаборат за вршење на хидрогеолошки истраги и топографска карта во размер 1:25.000, со координатно позиционирање на истражно поле.“</p> <p>Термин “користење на вода за хидрогеолошки истражувања“, во хидрогеолошката теорија и пракса е невообичаен. Спор напишаното испаѓа дека барањето се однесува за добивање на дозвола за “користење на вода за хидрогеолошки истражувања”.</p>	<p>Предлозите за изменување и дополнување на Законот за водите во делот на подземни води ќе се разгледаат во наредните измени на законот затоа што се работи за сериозни измени кои треба да се разгледуваат во соработка со Министерството за економија. Истите предмет на анализа во проеткната задача на Програмата за подземни води, којашто ќе се спроведе со поддршка на Швајцарската Влада.</p>



Веројатно се мисли на “барање за хидрогеолошки истражувања”, во постапката за добивање на дозвола за користење на вода.

Исто така термин елаборат за вршење на хидрогеолошки истраги во хидрогеолошката теорија и пракса не постои.

Елаборат е документ кој се изработува после завршените истражувања и во него се презентираат добиените податоци од истражувањата.

Веројатно се мисли на документ според кој ќе се вршат хидрогеолошките истражувања, а тоа може да биде проект или програма според која ќе се вршат хидрогеолошките истражувања, во неа се дефинира локацијата на истражување, бројот на истражни дучотини, начинот на работа и сл.

Предлагаме ставот 14 да биде

„(14) Во случај кога барањето се поднесува за (дозвола или одобрение) за хидрогеолошки истражувања покрај документите од ставот (3) алинеи 1,2,5 и 6 на овој член, барателот доставува и програма за вршење на хидрогеолошки истраги и топографска карта во размер 1:25.000, со координатно позиционирање на истражно поле, предвидени локации, врсти и обем на истражни работи.“

Во член 30 да се дополни

Кога се работи за давање на дозвола за користење на подземна вода корисникот е обврзан после изведбата на бунарот да



достави извештај за добиените резултати од изведбата на бунарот со особен акцент на добиената количина на вода, нивото на подземна вода статичко и динамичко (резултати од тестирање на бунарот) и квалитетот на водата.

Образложение.

Дозволата за користење на вода се доставува врз основа на целокупната документација спомената во член 30, меѓу која и проект за изведба на објектите, постројките, во случај на барање за користење на подземна вода тоа е проектз а изведба на бунар. После добивањето на дозволата корисникот го изведува бунарот согласно доставениот проект. Со оглед на тоа што се работи за подземни води многу честа состојба е кога проектираната количина и квалитете на вода, а понекогаш и длабочина на бунарот да не биде иста со онаа која ќе се добие реално после изведбата на бунарот. Од таа причина е потребен погоре споменатиот Извештај за добиените резултати од изведбата на бунарот. Тоа е финалниот документ во кој ќе се презентираат реалните, а кога станува збор за подземни води и најпотребните податоци за количина на вода, нивото на подземна вода статичко и динамичко и квалитетот на водата. Овие податоци ќе влезат во националниот регистар на подземни води за конкретниот бунар.

Член 83



„Висината на надоместокот што се плаќа при флаширање на вода за комерцијални потреби изнесува 2% од утврдената цена на водата во јавен водоснабдителен систем.“

Не е јасно во кој јавен водоснабдителен систем, да се објасни. Или можеби е објаснето па ние не го гледаме.

И треба да се појасни дали се плаќа за флаширана, за продадена или за вкупно експлоатирана, според износот од 2% би требало да биде на вкупно експлоатираната количина на вода отчитана на водомер и вака е најчиста работа.

И не е јасно кога станува збор за концесија за минерална суровина вода според законот за минерални суровини, зошто за иста суровина во случајов вода се плаќа надомест по два закона.

Според ЗМС се плаќа годишен концесиски надомест и тоа е во ред.

Според истиот закон се плаќа 0,156 ден по литар продадена вода. За истата таа вода се плаќа и според Законот за води во случајов 2% од утврдената цена на водата во јавен водоснабдителен систем.“, досега беше 0,5% од продажната цена.

За ист бунар има две дозволи една е “Одобрение за експлоатација на минерална суровина вода издадена од министерство за економија” и друга е “Дозвола за користење на вода од бунар издадена од МЗСПП”



Проф. д-р Михаил Кочубовски

ИЈЗ

во член 15 а кој се однесува на членот 45 ставот (2) во 5-6 алинеја од постојниот Закон за води е напишано - ... потврда дека водата одговара за намената издадена од надлежен орган за безбедност на водата. Ние предлагаме ставот да се дополни со уште една реченица: “Документот за безбедноста на водата за пиење го издава јавно здравствена установа - Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија”.

Во образложението на Предлог на Законот за изменување и дополнување на Законот за водите во член 44 а кој се однесува на членот 105 и новиот став (3) е напишано - Употребата на вештачки ѓубрива, средства за заштита на растенијата и на биоцидални производи се врши во согласност со зонирањето на природните езера и акумулациите. Нашиот предлог е да се допрецизира и да гласи: „ Употребата на вештачки ѓубрива, средства за заштита на растенијата и на биоцидални производи се врши во согласност со прописите за начинот на определување и одржување на потесните и пошироките заштитни зони и начинот на обработка на земјиштето, изградба и користење на објекти и вршење на други работи и активности во заштитните зони што можат неповолно да влијаат врз квалитативната и квантитативната состојба на водното тело - природните езера и акумулациите чија вода се користи за консумирање од страна на човекот“.

Делумно се прифаќа. Документот за безбедноста на водата за пиење го издава акредитирана лабораторија.

Дополнително ќе се разгледа прифатливоста на предлогот во постапка на усогласување со останатите институции.

Се прифаќа предлогот за дополнување на член 44 и во истиот ќе се додаде повикување на прописите за начинот на определување и одржување на потесните и пошироките заштитни зони. Инаку зонирањето на природните езера и акумулациите задолжително се врши согласно прописите за начинот на определување и одржување на потесните и пошироките заштитни зони на вода наменета за консумирање од страна на човекот.



<p>Во образложението на Предлог на Законот за изменување и дополнување на Законот за водите во член 61 а кој се однесува на членот 146 ставот (1) се менува и гласи - Во ставот (6) што станува став (5) зборовите „и најмалку едно лице со високо образование од областа на здравствената заштита“ е предложено од страна на МЖСПП да се избрише. Нашиот предлог е ставот (6) што станува став (5) да остане и да се допрецизира и да гласи „и најмалку едно лице со високо образование од областа на здравствената заштита од превентивна јавно здравствена дејност“.</p>	
<p>Еколошко здружение на граѓани „Фронт 21/42“</p> <p>1. Коментар во однос на користењето/испуштањето на водите врз основа на Елаборат за животна средина</p> <p>Во актуелниот Закон за водите и во Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите се дава можност да дозволата за користење на вода; за испуштање во вода; за уредување на коритата и бреговите на површинските водни тела и водостопанската согласност се засноваат на елаборати за заштита на животната средина. Елаборатите по својот обем и содржина се многу поедноставни документи кои бараат многу помалку истражувања и податоци, за разлика од студиите за оценка на влијание врз животната средина.</p> <p>За илустрација:</p> <p><input type="checkbox"/> Потребни информации кои треба да ги содржи Елаборатот за дејности или активности кои се вршат во поголем обем: 1.</p>	<p>Не се прифаќа.</p> <p>Елаборат за животна средина не е предмет на уредување на овој закон. Ова прашање е предмет на уредување на Законот за животната средина.</p>



Општи податоци 2. Вид на елаборат 3. Орган надлежен за одобрување на елаборатот за заштита на животната средина 4. Опис на проектот во кој се врши дејноста или активноста 5. Опис на животната средина околу локацијата на проектот 6. Влијание на проектот врз животната средина 7. Програма за заштита на животната средина 8. Заклучок 9. Попис на прилози и 10. Изјава

Потребни информации кои треба да ги содржи Студијата за оценка на влијание врз животната средина: 1. Да содржи опис на проектот заедно со информации за локацијата, карактерот и големината на проектот и на потребната земјишна површина; 2. Да содржи опис на животната средина и на нејзините медиуми на локацијата; 3. Да содржи опис на природното, културното и историското наследство и на пределот; 4. Да содржи опис на видот и количините очекувани емисии, особено на емисиите во воздухот и отпадните води, цврстиот отпад, како и други информации потребни за евалуација на поголемите влијанија на проектот врз животната средина; 5. Да содржи опис на мерките за спречување, намалување и елиминирање на влијанието врз животната средина, како и на мерките за враќање во поранешната состојба; 6. Да содржи опис на влијанијата на проектот врз животната средина имајќи го предвид нивото на развој на науката и прифатените методи за евалуација; 7. Да содржи опис на карактеристиките на технологијата која се користи; 8. Да содржи опис на алтернативните решенија за реализација на проектот што инвеститорот ги имал предвид и главните причини за избирање на предложената алтернатива; секогаш се вклучува и нултата



алтернатива; 9. Да содржи резиме на доставената студија без технички детали; 10. Да содржи анализа на потешкотиите (технички недостатоци или недостиг на знаења) со кои инвеститорот или експертот биле соочени за време на подготовката на студијата; и 11. Да содржи предлог за големината и карактеристиките на промената поради која е потребно да се ажурира студијата за оценката на влијанието врз животната средина.

Дополнително, разликата помеѓу постапката за изготвување на овие два документи е што при изработувањето и донесувањето на Студијата за оценка на влијание врз животната средина се вклучува засегнатата јавност, што не е случај со постапката на донесување на Елаборатот. Ова е особено важно, доколку имаме предвид дека голем дел проекти во државава се реализирани или се во одредена фаза да бидат реализирани без никаква консултација со локално население како најзасегнатата јавност. На пример, проектот за изградба на МХЕЦ Жировница 5 и 6 во рамки на Националниот Парк Маврово се заснова на Елаборат за заштита на животната средина, во кој процес на ниту еден начин локалното население не било запознаено со овој проект, ниту консултирано. Доколку истиот се реализира ќе предизвика огромна штета по природата во заштитено подрачје и локалното население ќе го остави без вода за пиење, кое што е основно човеково право.

Имајќи ги предвид погоре дадените наводи, а особено фактот за намалување на водниот ресурс како резултат на климатските промени, бараме во актуелниот Закон за водите (членови 30; 32;



80) и во Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите (членови 55 и 73) при издавањето на горенаведените дозволи и согласност поврзани со водите во државава, како потребна документација да се предвиди исклучиво решение за одобрена студија за оцена на влијанието врз животната средина издадено од надлежен орган согласно Закон за животна средина.

И покрај тоа што Законот за животна средина предвидува изработка на елаборати за одредени проекти, сепак со оглед да Законот за водите е *lex specialis*, чија цел е заштита на расположливите водни ресурси, и истиот може да го дерогира Законот за животна средина (*lex generalis*), сметаме дека овој закон треба да ја отстрани можноста за располагање со водите врз основа на Елаборат за животна средина. Потсетуваме дека уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата е една од темелните уставни вредности.

Посочуваме дека заштитата на животната средина и природата добива уште една поголема димензија и со потпишување на Договорот за Зелена Агенда со ЕУ, а кој налага не само применување, туку приоритизирање на заштитата на природата и биолошката разновидност во сите политики на државата. 1.2. Предлог за обезбедување доследна заштита и унапредување на животната средина и природата во заштитените подрачја Негативното влијание кое го имаат хидроцентралите врз природата и животната средина е повеќе од очигледно.



Истото е потврдено и посочено во бројни како национални, така и меѓународни документи:

□ Извештај за стратегиска проценка на влијание врз животната средина за Стратегијата за развој на енергетиката во Република Северна Македонија до 2040 година: - Стр. 79: „Природата, биодиверзитетот и пределот може да бидат засегнати речиси со целиот енергетски сектор, почнувајќи од експлоатација на фосилни горива, производство на електрична енергија од различни видови енергија (фосилни горива, хидро, ветерна и соларна енергија), како и пренос на електрична енергија и енергенси“. „Искористувањето на хидропотенцијалот се случува најчесто во ридски или планински средини, каде влијанијата може да бидат изразени како нарушувања на минимумот на води после зафатот со што се влијае на екосистемот во реките, потоа влијанија врз рибите преку неизведување или лошо функционирање на рибни патеки, нарушување на речното корито и влијанија врз речната флора, нарушувања на пределот по долините на реките преку лоша градежна пракса итн. Големите акумулации за вода и нејзино искористување за производство на електрична енергија или наводнување исто така може да имаат влијанија изразени повторно преку намалување, уништување или дефрагментација на живеалишта, влијанија на миграторни патишта итн“. „Во последните години активности поврзани со искористување на хидро енергија се посочени како можни закани за биодиверзитетот и пределот. Проблемите се најчесто поврзани со недоволна валоризација на вредностите, недостиг од



биолошки истражувања, лоша градежна пракса за изведување на инфраструктурни објекти, лоша контрола над изведба и работа на објекти итн“.

□ Во Договорот за Зелена Агенда на Западен Балкан се истакнува: „Уникатен предизвик за реките во регионот е, исто така, нагло зголемување на капацитетот на хидроенергијата низ регионот за четири пати помеѓу 2015 и 2017 година, што има значителни влијанија врз животната средина и социјалните аспекти, како во земјата, така и на пошироко регионално ниво“. Заради доследна заштита и унапредување на животната средина и природата, сметаме дека е неопходно да се воспостави забрана за изградба на хидроцентрали во заштитените подрачја. Токму ова е посочено и во: □ Препорака бр. 211 од 2021 година на Постојниот Комитет на Бернската Конвенција: „Суспендирајте и откажете ги одобрените концесии и оние планирани за изградба и спроведете забрана за хидроцентрали (големи, средни и мали) и во а) националните паркови, заштитените подрачја, подрачјата на светско наследство и други подрачја Емералд кандидати (потенцијални идни локации на Натура 2000) со оглед да нивната имплементација ќе предизвика проблеми со усогласеноста со Бернската конвенција и б) ќе влијае на овие локации доколку се градат надвор од нивните граници“ □ Во Извештајот за стратегиска проценка на влијание врз животната средина за Стратегијата за развој на енергетиката во Република Северна Македонија до 2040 година на стр. 114 се предвидува: „Мерките за намалување на негативните влијанија врз површинските и



подземните води од искористувањето на обновливиот хидропотенцијал предвидуваат: - При избор на конкретни хидро-проекти во имплементационите програми на оваа Стратегија да се изостават националните заштитени подрачја, како и подрачјата предложени за заштита (национална мрежа на заштитени подрачја, Емералд, Натура 2000)“.

□ Потсетуваме на Програмата за работа на Владата во периодот 2020-2024 година, каде се предвидува забрана за изградба на нови мали хидроелектрани во заштитени подрачја и национални паркови, заложба која е наведена и во Програмата на Владата во периодот 2022-2024 година. Како би се реализирала ваквата заложба на Владата на РСМ и доследно би се имплементирала Препораката бр. 211 на Постојниот Комитет на Бернската Конвенција, се со цел заштита на водните ресурси и природни вредности на заштитените подрачја бараме Нацрт Законот да се дополни со одредба со која во актуелниот Закон за водите ќе се предвиди забрана за изградба на хидроцентрали во заштитени подрачја. Предлагаме во Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите да се додаде нов член 7 со кој ќе се предвиди дека во член 23 од актуелниот закон се додава став (7), кој ќе гласи: „Се забранува доделување на дозвола за користење на води за производство на електрична енергија во хидроелектрични централи во заштитените подрачја и подрачјата во постапка на прогласување за заштитени“. Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите да се дополни со нов член 21, со кој ќе се предвиди дека во член 53 од актуелниот закон се



додава став (3), кој ќе гласи: „Се забранува склучување на договори за концесија и/или јавно-приватно партнерство за користење на води за производство на електрична енергија во хидроелектрични центри во заштитените подрачја и подрачјата во постапка на прогласување за заштитени.“ 1.3. Предлог за предвидување на подзаконски акт – Катастар на локации за изградба на мали хидроцентрали Потсетуваме дека во Националната Стратегија за водите 2012 – 2042 една од потребните мерки за користење на различните типови вода е и „Развивање на катастарски локации за изградба на мали хидроцентрали, која ќе содржи конечна листа на локации каде да се изгради мала хидроелектрана водејќи сметка за животната средина, пределот и другите критериуми“. Според нас, мали хидроелектрани може конкретно да се планираат откако ќе бидат развиени овие катастарски локации и со оглед да до сега не е спроведена оваа мерка од Стратегијата, сметаме дека истата треба да биде предвидена во Законот за водите. Предлагаме Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите да се дополни со нов член 22 со кој ќе се предвиди нова одредба, односно по член 53 од актуелниот закон да се додаде нов член 53-а, со наслов „Катастар на локации за користење на вода за производство на електрична енергија од мали хидроелектрани“ Член 53-а

Катастар на локации за користење на вода за производство на електрична енергија од мали хидроелектрани (1) Заради определување на локации соодветни за користење на вода за производство на електрична енергија од мали хидроелектрани,



се донесува Катастар на локации соодветни за користење на вода за производство на електрична енергија од мали хидроелектрани. (2) Катастарот се донесува за територијата на Република Северна Македонија. (3) Министерството за животна средина и просторно планирање го донесува Катастарот од ставот (1) на овој член во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон“. 1.4. Барање за доследно имплементирање на Рамковната Директива за водите а) Усогласување на Законот за водите со Рамковната Директива за водите во однос на изработката на План за управување со под-слив Во Рамковната Директива за водите во член 13 став (5) се наведува: „Плановите за управување со речен слив може да се дополнат со изработка на подетални програми и планови за управување за подслив, сектор, проблем или тип на вода, за да се справат со одредени аспекти на управувањето со водите. Спроведувањето на овие мерки не ги ослободува земјите-членки од која било од нивните обврски според остатокот од оваа Директива“. Сметаме дека е неопходно да во Законот за водите се прецизира дека и при изработката на Планови за управување со под-слив, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина не е ослободен од останатите обврски предвидени во Законот во однос на донесувањето на Планот. Предлагаме, во Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите да се додаде нов член 30, а со кој во актуелниот Закон за водите, по член 66 ќе се додаде нов член 66-а, кој ќе гласи: „Одредбите од дел III ПЛАНИРАЊЕ од овој закон кои се однесуваат на Плановите за управување со речен слив се



однесуваат и на Плановите за управување со под-сливовите“.

б) Изработка на Регистар на заштитени подрачја на секое од подрачјата на речен слив на територија на Република Северна Македонија Во член 6 став (1) од Рамковната Директива се наведува: „Земјите-членки обезбедуваат воспоставување регистар или регистри на сите области кои се наоѓаат во секое подрачје на речен слив, а за кои е утврдено дека бараат посебна заштита според специфичното законодавство на Заедницата за заштита на нивните површински и подземни води или за зачувување на живеалиштата и видовите директно зависни од водата“. Предлагаме член 29 од Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите да се дополни и да предвиди став (11) во член 66 од актуелниот Закон за водите кој ќе гласи: „Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина изготвува

Регистар на заштитени подрачја кои се наоѓаат во секое подрачје на речен слив од член 7 од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон“. 1.5. Надополнување на Законот за водите со одредба која обезбедува примена на ратификуваните меѓународни конвенции при управувањето со и користењето на водите Предлагаме во Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите да се додаде нов член 1, а со кој ќе се предвиди дека во Член 1 од Законот за водите се додава нов став (4), кој гласи: „Покрај одредбите од овој закон, во управувањето со и користењето на водите во Република Северна Македонија, се применуваат и одредбите на



меѓународните конвенции ратификувани во согласност со Уставот и документите донесени од органите на меѓународните ратификувани конвенции“ Иако, Уставот на РСМ во член 118 предвидува дека меѓународните ратификувани договори се дел од внатрешниот правен поредок и не може да се менуваат со закон, од досегашното искуство истите често не се спроведуваат, па следствено на тоа сметаме дека има потреба и во Законот за водите изрично да се наведе обврската за нивна примена. 1.6. Надополнување на Нацрт Законот во однос на член 35 од актуелниот закон со кој се уредува објавувањето на барањето и учество на јавноста во постапката за издавање на дозволата Бараме во Нацрт Законот да се додаде нов член 11, со кој ќе се предвиди: „Во членот 35 ставот (1) се менува и гласи: Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина; градоначалникот на општините; на општините во градот Скопје; градот Скопје и правните и физичките лица кои согласно со прописите за заштита на природата се надлежни за управување со заштитените подрачја, во рок од седум работни дена од денот на приемот на барањето од членот 30 став (1) на овој закон, се должни да го објават барањето во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на своите интернет страници.

Ставот (2) се менува и гласи: Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да и обезбеди на јавноста пристап до информациите потребни за оформување на мислењата и



ставовите, во согласност со Законот за животната средина и одржување на најмалку една јавна расправа, најдоцна пет дена пред денот на истекување на рокот за изразување на мислењата и забелешките на засегнатата јавност. Ставот (3) се менува и гласи: Јавноста и засегнатата јавност може да ги изрази своите мислења и ставови во врска со барањето во рок од 30 дена од објавувањето. По ставот (3) се додаваат три нови става: (4) За спроведената јавна расправа и нејзиното одржување се води записник од страна на органот, како и список на сите присутни учесници на расправата.

(5) Доколку за тоа постои можност органот може јавната расправа да ја пренесува директно на еден од електронските медиуми или да обезбеди електронски аудио или видео запис и истите да ги направи достапни на јавноста. (6) Органот во рок од 30 дена од денот на завршување на јавниот увид треба да достави поединечен или збирен одговор на сите пристигнати забелешки, мислења и предлози по барањето за издавање на дозволата (7) Органот треба да подготви извештај за одржаната јавна расправа и истиот да го објави на својата веб страница. Ставовите (4) и (5) стануваат ставови (8) и (9). 1.7. Надополнување на Нацрт Законот со нов член 12 во однос на член 36 од актуелниот закон заради зголемување на ефективност на релевантните субјекти во постапката на издавање на дозвола Бараме Нацрт Законот да се дополни со нов член 12, кој ќе гласи: „Во членот 36 ставот (1) се менува и гласи: Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен, во рок од



пет дена по завршување на јавниот увид, добиените мислења, забелешки и предлози од страна на јавноста и записникот од одржаната јавна расправа да ги достави до градоначалникот на општините; градоначалникот на градот Скопје и правните и физичките лица кои согласно со прописите за заштита на природата се надлежни за управување со заштитените подрачја, заради издавање на мислење во врска со поднесеното барање. Се додава нов став (2) и гласи: Градоначалникот на општините; градоначалникот на градот Скопје и правните и физичките лица кои согласно со прописите за заштита на природата се надлежни за управување со заштитените подрачја, се должни во рок од 10 дена по приемот на документацијата од став (1) на овој член, да му достават на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, мислење во писмена форма во однос на наводите содржани во барањето. Постоечкиот став (2) се брише“. 1.8. Надополнување на Нацрт Законот во однос на член 160 од актуелниот Закон за водите заради остварување на поголема транспарентност Бараме во Нацрт Законот да се додаде нов член 65, кој ќе гласи: „Во член 160 се додава нов став (6) и гласи: Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да ја објави водната книга на својата интернет страница и редовно да ја ажурира“.

2. Забелешки во однос на одредби од Нацрт Законот за изменување и дополнување на Законот за водите 2.1. Предлагаме член 12 од Нацрт Законот да се дополни и измени



Бараме членот 12 од Нацрт Законот да се дополни и да гласи: „Во членот 38 ставот (1) се менува и гласи: Јавноста и засегнатата јавност од членот 35 на овој закон можат, во писмена форма, во рок од 30 дена од објава на барањето, да ги достават своите мислења и ставови во однос на барањето од членот 30 став (1) на овој закон. Се додава нов став (2) и гласи: Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен во одлуката за издавање/неиздавање на дозвола за користење на водата, соодветно да го земе предвид резултатот од учеството на јавноста. Ставовите (2) и (3) стануваат ставови (3) и (4)“. Со моменталниот член 12 од Нацрт Законот се врши дополнување на член 38 став (4) од актуелниот закон според кој: „Доколку органите наведени во членот 33 став (4) точка 1 од овој член не достават писменото мислење во рокот од ставот (1) на овој член, се смета дека немаат забелешки по барањето“. Сметаме дека не треба да се остава простор и недоставувањето на мислење во определениот рок, да се смета за давање позитивно мислење. Од овие причини предлагаме членот 12 од Нацрт Законот да се измени и да гласи: „Во членот 38 ставот (4) се брише“. Потребно е законот да предвиди механизам со кој ќе обезбеди доставување на потребното мислење од релевантните институции во законски определениот рок, на пример во делот на прекршочните одредби да се предвидат глоби поради недоставување на мислењето во законски определениот рок. 2.2. Надополнување на Нацрт Законот со нов член 13 Бараме во Нацрт Законот да се додаде нов член 13, кој ќе гласи: „Во членот 39 ставот (1) се менува и гласи: Органот на



државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, со решение го одбива барањето од членот 30 став (1) на овој закон, доколку утврди дека издавањето на дозволата не е во согласност со Планот за управување со речен слив, се загрозува јавниот интерес, се повредуваат одредбите на меѓународен договор ратификуван од Република Северна Македонија или доколку некој од органите од член 33 став (4) издаде негативно мислење во врска со издавањето на дозволата од членот 26 став (1)". 2.3. Измена во член 14 од Нацрт Законот Членот 14 се однесува на член 41 од актуелниот закон и со предложената измена, ставот (3) од член 41 се предлага да гласи: „За објектите и постројките од ставот (1) на овој член, кои согласно прописите за градење спаѓаат во втора категорија, како и за објектите и инсталации за кои не е предвидено издавање на одобрение за градење, прегледот го врши Комисија формирана од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, составена од пет члена и тоа: еден член од Државниот инспекторат за животна средина, два члена од органот надлежен за вршење на стручни работи и два члена од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина“. Вака како што е формулирана одредбата нејасно е кој е тој орган надлежен за вршење на стручни работи и од оваа причина бараме да се прецизира, односно изрично да се наведе стручниот орган од кој два члена ќе ја сочинуваат Комисијата. 2.4. Надополнување на член 20 од Нацрт Законот Член 20 од Нацрт Законот се однесува на член 52 од актуелниот закон. Предлагаме оваа



одредба од Нацрт Законот да се надополни и да гласи: „Во членот 52 ставот (2) се менува и гласи: Поголем јавен интерес од ставот (1) на овој член е остварување на правото за користење на вода на повеќе корисници во рамките на ист приоритет утврден со членот 15 од овој закон и непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето и животната средина“. 2.5. Забелешка во однос на член 22 од Нацрт Законот

Членот 22 од Нацрт Законот предвидува нов член 54-а кој се однесува на учеството на јавноста во постапката за доделување на концесија. Ставот (2) од новопредложената одредба гласи: „Во рок од 30 дена од денот на објавувањето на физибилити студијата, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина организира јавна расправа на која задолжително се покануваат претставници на општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје на чие што подрачје се доделува концесијата и претставници на здруженија на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина од подрачјето на кое се спроведува проектот“. Архуската Конвенција и Законот за животна средина ја определуваат засегнатата јавност: „Засегната јавност е јавноста којашто, во моментот, е засегната и/или во иднина може да биде засегната или има интерес во врска со донесувањето одлука за животната средина со која е во посебен однос со одредена постапка. Засегната јавност ги вклучува и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина, како и физичко лице кое има голема веројатност да ги почувствува последиците од донесувањето на одлуката;“ Во дадената дефиниција



граѓанските здруженија не се ограничуваат според местото каде се регистрирани и од оваа причина, бараме членот 22 од Нацрт Законот да се измени и зборовите „од подрачјето на кое се спроведува проектот“ во став (2) од член 54-а да се избришат.

2.6. Предлог за измени во член 32 од Нацрт Законот за предвидување пократки рокови за известување на Владата заради ефикасно спроведување на Водостопанската основа Со членот 32 се предвидува: „Во членот 75 во ставот (1) се додава нова точка 1) која гласи: „1) најмалку еднаш на шест години да ја известува Владата на Република Северна Македонија за спроведувањето на водостопанската основа;““. Предлагаме овој рок од шест години да се намали и зборот „шест“ да се замени со зборот „три“. Во истиот член од Нацрт Законот се предлага: „Во ставот (2) се додава нова точка 1) која гласи: „1) спроведување на Водостопанска основа во рок од 6 години од нејзиното донесување;““. Сметаме дека и овој рок треба да се намали, односно бројот „6“ да се замени со бројот „3“.

2.7. Предлог за дополнување во член 36 од Нацрт Законот Нацрт Законот со членот 36, предвидува измена на членот 84 од актуелниот закон, при што предлага став (1) од членот 84 да гласи: „Дозволата од членот 79 став (1) на овој закон може да се изменува или да се дополнува, по службена должност, или на барање на носителот на дозволата доколку се промени: 1) квантитетот и/или квалитетот на водите што се испуштаат или 2) квантитетот и/или квалитетот на водното тело во кое се испуштаат водите, или 3) технолошкиот процес на работа.“ Предлагаме овој став да се измени и да гласи:



„Дозволата од членот 79 став (1) на овој закон може да се изменува или да се дополнува, по службена должност, на барање на носителот на дозволата или на барање на засегнатата јавност доколку се промени: 1) квантитетот и/или квалитетот на водите што се испуштаат или 2) квантитетот и/или квалитетот на водното тело во кое се испуштаат водите, или 3) технолошкиот процес на работа.“ Ставот (5) од овој член гласи: „Барање за измена и дополнување на дозволата за испуштање од ставот (1) од овој член, може да побара органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, како и друг орган кој има надлежности кои се поврзани со квантитетот и/или квалитетот на водата што се користи, вклучувајќи ги и субјектите кои врз основа на јавно овластување вршат активности поврзани со квалитетот и/или квантитетот на водата што се користи.“ Бараме во овој став точката на крајот на реченицата да се избрише и да се дополни со зборовите „и засегнатата јавност“

2.8. Предлог за надополнување на член 42 од Нацрт Законот Овој член се однесува на член 96 од актуелниот закон. Предлагаме истиот да се надопolni и да гласи: „Во член 96 по став (5) се додава нов став (6) и гласи: Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен Регистарот на заштитни зони да го објави на својата интернет страница и постојано да го ажурира“.



2.9. Предлог за дополнување во член 56 од Нацрт Законот Со член 56 се предвидува нова одредба 142-б а со која во ставот (2) се предвидува: „Субјектите од ставот (1) на овој член се должни во рок од 15 дена од приемот на барањето да му достават на стручниот орган мислење“ Бараме во овој став по зборовите „Субјектите од став (1) на овој член“ да се додадат зборовите „и засегнатата јавност“. Ставот (3) од член 142-б гласи: „Доколку субјектите од ставот (1) на овој член во рокот утврден во ставот (1) на овој член не достават мислење, се смета дека се согласиле со барањето“. Бараме овој став да се избрише се со цел да се избегне ситуација во која недоставување на мислење во определен рок се смета дека всушност мислењето е позитивно. 2.10. Бараме член 74 од Нацрт Законот да се избрише Со членот 74 од Нацрт Законот се предвидува: „Членот 177 се брише“. Членот 177 од актуелниот закон обврзува задолжително прибавување на интегрирана еколошка дозвола и позитивно решение за студија за оцена на влијание врз животната средина пред да се започне со градба, односно со работа на објектите и инсталациите од членот 174 ставови (1) и (2). Сметаме дека доколку оваа одредба се избрише, се остава простор за злоупотреба од страна на инвеститорите, кои би започнале со градба, односно работа и пред прибавување на потребната документација. Бараме член 74 од Нацрт Законот да се избрише и членот 177 од актуелниот закон да продолжи да важи. 2.11. Предлог за надополнување на Нацрт Законот во однос на надлежноста на водостопанскиот инспектор



Бараме членот 89 од Нацрт Законот да се дополни и да гласи: „Во членот 230 ставот (1) по точка 5 се додава нова точка 6) и гласи: „да изврши контрола и утврди дали настапила некоја од ситуациите поради кои се констатира престанок на дозволата за користење на вода (член 47 став (1));“ Бараме во истиот член од Нацрт Законот да се предвиди: „Во членот 230 ставот (2) по точка 8) се додава нова точка 9) и гласи: „ќе наложи на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина да констатира престанок на дозволата за користење на вода и истиот да го впише во водната книга“ 2.12. Предлог за надополнување на Нацрт Законот во однос на надлежноста на државниот инспектор за животна средина Бараме членот 91 од Нацрт Законот да се надополни и да гласи: „Во членот 232 став (1) по точка 2) се додава нова точка 3), која ќе гласи: „да изврши контрола и утврди дали за стратегиите, плановите и програмите за планирање и развој на управувањето со води во РМ, а особено за основните плански документи утврдени со членот 61 од овој закон и од програмата за заштита од штетно дејство на водите утврдена со членот 124 од овој закон, како и за нивните изменувања и дополнувања, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина обезбедил оцена на влијанието врз животната средина (член 67)“ Бараме во истата одредба од Нацрт Законот да се предвиди: „Во членот 232 став (2) по точка 19) се додава нова точка 20) и гласи: „ќе наложи на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина да обезбеди оцена на влијанието врз животната



<p>средина од стратегиите, плановите и програмите за планирање и развој на управувањето со води во РМ, а особено за основните плански документи утврдени со членот 61 од овој закон и од програмата за заштита од штетно дејство на водите утврдена со членот 124 од овој закон, како и за нивните изменувања и дополнувања“. Бараме Министерството за животна средина и просторно планирање да постапи согласно член 10 од Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина и во рок од 30 дена од завршувањето на јавниот увид да достави поединечен или збирен одговор на сите пристигнати забелешки, мислења и предлози по прописот, како и да подготви извештај од консултацијата со јавноста и истиот да го објави на својата веб страница.</p>	
<p>ivica.avramoski@elem.com.mk</p> <p>ELEM</p> <p>Прашање бр. 1) Дали се предвидува градација на ставката за наплата за надоместок за користење на води за производство на електрична енергија во зависност од моќноста на исталираната опрема и годишното производство?</p> <p>Имено, во измената на член 213, став 13 од законот стои дека: ” Во членот 213 од предлог на законот се направени измени во делот на наплатата на надоместокот за производство на електрична енергија и истиот и понатаму изнесува 1% но</p>	<p>Градација на ставката за наплата за надоместок за користење на води за производство на електрична енергија во зависност од моќноста на исталираната опрема и годишното производство ќе се утврди во согласност со Министерството за економија и Регулаторна Комисија за енергетика.</p> <p>Предлогот за пресметка на надоместокот по основ на продажната цена на електрична енергија е утврдена и ќе треба да се дискутира и да се допрецизира со Министерство за економија и Регулаторна комисија за енергетика.</p> <p>Во однос на Методологијата за пресметка на “минимален еколошки прифатлив проток на вода” се уште не се работи и</p>



наместо од производствената цела истиот се наплаќа од продажната на еден киловат час на прагот на електраната кај хидроелектричните центри. Ваквиот начин на пресметка на надоместокот ќе овозможи поедноставна и воедначена постапка за пресметка на надоместокот од причина што продажната цена на електрична е утврдена за разлика од производствената која ја утврдува секој поединечно.”

- Претпоставуваме дека предлагачот на измените на законот при подготовката на оваа измена ги имал на ум производителите од малите хидроелектрични центри чија што моќ се мери во киловат часови, но укажуваме дека АД ЕСМ располага со големи хидроелектрични центри чија што моќност се изразува во мегават часови и дека доколку остане овој надоместок истиот ќе биде значителен финансиски издток за нашата компанија кој во краен случај ќе го платат сите граѓани бидејќи би бил вкалкулиран во сметките за електрична енергија. Поради претходно кажаното предлагаме скалесто качување/снижување на процентот за надоместок во зависност од просечното годишно производство на хидроелектраната.

- Исто така укажуваме дека АД ЕСМ врши продажба на ел.енергија по различни цени за различни купувачи. Цената на ел. енергија која ја испорачуваме на универзалниот снабдувач за потребите на домаќинствата е јавно позната и одредена од страна на Регулаторна комисија за енергетика и водни услуги,

сите засегнати страни ќе бидат навремено вклучени особено имајќи во предвид дека истата ќе има фискални импликации.



но истовремено вршме продажба на енергија на други снабдувачи и трговци по цени и количини утврдени на слободниот пазар па нејасно е кој и како ќе утврди, колку од енергијата произведена во хидроелектраните е потрошена за даден снабдувач/трговец.

Прашање бр. 1) Дали е усвоена методологија за пресметка на “минимален еколошки прифатлив проток на вода”?

- Не успеавме да најдеме методологија според која би се вршеле пресметките на минималниот еколошки проток па доколку истата ја има би сакале да ја видиме, доколку пак е во тек изработка на методологијата би сакале да земеме активно учество во подготовката.

На јавната расправа министерот Нуредини спомена дека поради актуелноста на новиот начин за плаќање на надоместок, како и поради големата заинтересираност на претставниците на малите хидроелектрични централи, дека можеби ќе се организира засебна јавна расправа помеѓу предлагачот на измените и претставници од хидроелектраните, па доколку таква средба навистина се планира би сакале и ние да бидеме поканети на истата.

Се надеваме дека со нашите прашања и нашето учество во дебатата за предлог измените на Закон за води ќе придонесеме



за изготвување на поквалитетни, издржани и применливи законски решенија.	
Стопанска комора	
<ol style="list-style-type: none">1. Бараме, Групацијата за обновливи извори на енергија при Стопанската комора на Северна Македонија да биде дел од работната група за носење на Предлог законот за изменување и дополнување на Законот за водите и подзаконските акти кои ќе произлезат од него. Воедно, согласно утврденото на јавната расправа за измените на Предлог законот за изменување и дополнување на Законот за водите, бараме како Групација работна средба со Министерот и одоговрните во Министерство за животна средина и просторно планирање;2. Во однос на предложената промена на членот 52, преку кој се врши допрецизирање на надоместокот на штета, односно се исклучува можноста за правото на надоместок за изгубена добивка, би сакале да добиеме појаснување дали тоа подрзабира надомест на штета до висина на инвестицијата вложена до датумот на одземање на дозволата за користење на вода.	<p>Предлогот за пресметка на надоместокот за користење вода за производство на електрична енергија, ќе биде предмет на дополнително разгледување и допрецизирање со Министерство за економија и Регулаторна комисија за енергетика</p> <p>МЖСПП не е надлежно за толкување на одредбите од законот. Висината на надомест на штета ја утврдува судот во постапка за надомест на штета или може да биде утврдено во концесискиот договор.</p> <p>Обврската за учество на јавноста произлегува од барањата на невладиниот сектор.</p>



3. Во членот 57 во кој се менува временскиот период за кој се издаваат концесиите за производство на електрична енергија е намалена границата на времетраењето на концесиите за малите хидроелектрични центри. Би сакале да добиеме појаснување за оваа одлука со оглед на тоа што времетраењето на концесиите се врши согласно со претходно утврдена проекција за исплатливост на конкретен проект.
4. Во врска со предложените измени во чл.213 став 13 алинеја 1, бараме појаснување од кога ќе започне нивната примена и на кого ќе се однесуваат истите, односно дали истите се однесуваат на концесионерите кои претходно имаат склучено договори за концесија или за новите концесионери кои ќе потпишат договори по донесувањето на овие измени;
5. Групацијата за обновливи извори на енергија предлага новиот член 213, став 13, алинеја 1 од Законот за водите да гласи:
„Предвидениот надоместок што се плаќа за користење на вода при производство на електрична енергија, се пресметува врз основа на инсталираната моќност наведена во концесиските договори, преку процент од продажната цена и тоа за:

Инсталирана моќност	Процент од продажна цена
<u>0 - 499 KW</u>	<u>0.20%</u>
<u>499KW - 1MW</u>	<u>0.40%</u>
<u>1.001 MW - 3MW</u>	<u>0.60%</u>
<u>3.011 MW - 5MW</u>	<u>0.80%</u>
<u>5.001MW</u>	<u>1% "</u>



<p>6. Групацјата за обновливи извори на енергија смета дека не треба да се додава нов член 54-а „Учество на јавноста во постапката за доделување на концесија“, односно дека не треба да се вклучува локалното население и здруженијата на граѓани во постапките за доделување на концесија. Имено, цениме дека доделувањето и определувањето на концесијата треба да биде одлучено како и до сега, од стручен панел, односно Владата да носи одлуки на кое подрачје да се дава концесија врз база на претходни анализи и извршени студии. Во спротивно, вклучувањето на локалното население и здруженија на граѓани, согласно досегашната пракса и имајќи ги предвид општите</p> <p>ставови на здруженијата формирани за заштита и унапредување на животната средина во однос на концесиите за малите хидроелектрични централи, ќе го отежне, односно, практично оневозможи процесот на доделувањена концесии за користење на водите.</p>	
<p>Член 131 да се подели по функционалност и да се даде на надлежност и на други инспекторати кои имаат надлежност по други закони (пример закон за отпад)</p> <p>Член 131</p> <p>Уредување и одржување на површинските води</p> <p>(1) Заради заштита и одржување на природните и уредените речни корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите, забрането е, освен со дозвола или согласност издадена врз основа на закон:</p>	<p>Надлежностите на инспекторите се јасно распределени согласно нивните надлежностите во Законот. На инспекторот согласно одредбите на овој закон може да им се пропише надлежности само за она што е уредено во законот.</p> <p>Сечата на шумите е уредена во прописите за шумарство и не е предмет на уредување на Законот за водите.</p> <p>Надлежностите , согласно прописите за отпад се предмет на регулирање на тој закон.</p>



1) да се вади чакал, песок и камен од корита и бреговите на површински водни тела (водотеци и езера и акумулации), со што се влошува постојниот режим на води, се предизвикуваат процеси на ерозија и се ограничува или оневозможува- овој став да се избрише бидејќи регулиран е во член 142.

1) Да се додаде нов став- забрането е загадување на водите со испуштање на отпадни води од индустриски објекти, кој се става во надлежност на Државен инспектор за животна средина

Член 131-а

Забрането е да се фрла отпаден материјал (индустриски, комунален и друг отпад), земја, градежен шут, јаловина и друго;- Ова да се вметне во надлежност на ОВластен инспектор за животна средина и Комунален инспектор согласно закон за управување со отпад.

Член 131-б

Забрането е да се вршат други работи со кои се оштетуваат речните корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите;- да се стави во надлежност на водостопански инспектор и овластен градежен инспектор.

Член 131-в

Забрането е да се сечат дрвја и да се уништува друга вегетација во речните корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите;- контрола да врши Шумска полиција и Шумарски инспекторат согласно закон за води

Загадување на водите е забрането согласно Законот за водите.

Минимум проток би требало да остане надлежност на инспекторите за животна средина бидејќи се однесуваат на мерки со кои се подобрува режимот на водите со крајна цел подобрување на еколошката состојба на водотекот (биолошките параметри се носечки).



6) да се изгради брана, насип или друга слична препрека која би имала

негативно влијание врз протокот на водотекот и

7) да се врши градба или зафат коишто би имале негативно влијание врз

протокот на водотекот. да се избришат бидејќи регулирано е во делот за брани.

(2) При примената на ставот (1) од овој член, треба да се има предвид дека:

1) корито на регулиран водотек, во смисла на овој закон, е просторот меѓу

крајбрежните објекти (насипи, кејови и друго) во кој постојано или повремено

тече вода; да се избрише или да се премести во дефиниции на законот.

2) корито на природен водотек, во смисла од овој закон, е просторот меѓу границите на допирањето на педесетгодишната вода;

3) крајбрежен појас на водотек вон населени места, во смисла на овој закон, е појасот во ширина од 50 метра зад ножицата на насипот кај регулираните водотеци, односно зад линијата на допирањето на педесетгодишната вода кај нерегулираните водотеци, а во населените места ширината на крајбрежниот



појас ја определуваат советот на општините и советот на градот Скопје, на предлог на градоначалникот на општините и на градот Скопје, по претходна согласност на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и

4) крајбрежен појас на езеро и акумулации, во смисла на овој закон, е појасот во ширина од 50 метра од линијата на највисокиот утврден водостој. да се избрише или да се премести во дефиниции на законот.

Во Надлежности на инспекторите да се извршат измени во надзорот од делот за Дозволи за користење на вода по член 28, да се дадат надлежности на Државните земјоделски инспектори во делот на дозволи кои се користат за наводнување на земјоделски земјишта, како и одржување на системите за наводнување на земјоделски површини.

Во делот на надлежности на Државниот инспектор за животна средина да се тргне читањето на дозволите за користење на води освен дали поседува или не поседува Дозвола.

Членот 120 кој го регулира минимум проток на водотеците да се стави во надлежност на водостопански инспектор бидејќи се работи за регулација на брани кои дозволи се во нивна надлежност.



Милениумконтакт

1. Да се додаде и директивата за води за капење 2006/7/ЕС –
Образложение: Сметаме дека законот за води треба да се усогласи со сите ЕУ директиви што ги засегаат водите а тука влегува и директивата за води за капење. Водите за капење се дел од овој закон и нивната регулација треба да е усогласена со европската.

2. Предлог измена: Член 23 Во членот 57 во ставот (1) во точка 1), во алинејата 2 бројот „50“ се заменува со бројот „35“, а во алинејата 3 бројот „30“ се заменува со бројот „20“..

Коментар: Сметаме дека времетраењето на концесиите треба да се корегира од повеќе причини и дека измените предложени предлог измените на законот не се доволни и треба да се продлабочат и тоа: Времетраењето на концесијата се утврдува со концесискиот договор при што најдолгиот период изнесува: (1) Времетраењето на концесијата се утврдува со концесискиот договор при што најдолгиот период изнесува:

за производство на електрична енергија во хидроелектрични центри: - со моќност над 10 MW до 70 години (останува непроменето), - со моќност од 2 до 10 MW до 30 години и - со моќност до 2 MW до 10 години;

Во однос на дадените забелешки за транспонирање на Директивата за водите за капење, секако дека е потребно и е планирано транспонирање на директивата. Директивата е делумно транспонирана во законот и во подзаконските акти кои произлегуваат од него и истата е во надлежност на Министерството за здравство.

Од страна на Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, постои исклучок каде е наведено дека во случај на промена на условите и состојбата на водното тело може да биде одземена дозволата.

Во однос на предложените инсталации (каменоломи и рудници) се под систем на ИСКЗ и за нив преку БРЕФ-овите се утврдени гранични вредности на емисии и соодветни ВАТ.



- 2) флаширање на вода за комерцијални потреби, без оглед дали се работи за зафаќање на вода од површинско или подземно водно тело до 10 години;
- 3) одгледување на риби и водни птици; - во рибници до 10 години, - во кафези до 10 години и - водни птици до 10 години;
- 4) за езерски сообраќај до 5 години и
- 5) давање на туристички, спортски и други рекреативни услуги со изградба на трајни објекти до 10 години.

Образложение: Овие предлог измени на времетраењето на концесиите се резултат на консултирање со климатските сценарија што ги подготвува нашата држава, промената на количините на врнежи во последните 5 години како и потврдување на ставовите на нашите организации за користењето на водните ресурси.

Предлог измена: Член 36 Членот 84 се менува и гласи:

(1) Дозволата од членот 79 став (1) на овој закон може да се изменува или да се дополнува, по службена должност, или на барање на носителот на дозволата доколку се промени: 1) квантитетот и/или квалитетот на водите што се испуштаат или 2) квантитетот и/или квалитетот на водното тело во кое се испуштаат водите, или 3) технолошкиот процес на работа.



(2) Кон барањето за изменување и дополнување на дозволата за испуштање во случаите од ставот (1) точка 1) и 2) на овој член се приложува хидролошка студија за водното тело во кое се испуштаат водите, изработени од правно лице регистрирано за вршење на таа дејност, како и документ од последната серија лабораториски анализи на отпадната вода, не постари од шест месеци.

(3) Кон барањето за изменување и дополнување на дозволата во случаите од ставот (1) точка 3) на овој член се приложува: - основен проект за водостопански објекти и постројки изработен од страна на правно лице кое поседува лиценца за проектирање согласно со законот за градење, -ревизија на основниот проект од алинејата 1 од овој став, изработена од правно лице кое поседува лиценца за ревизија согласно со законот за градење.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина измените и дополнувањата на дозволата за испуштање ги запишува во водната книга.

(5) Барање за измена и дополнување на дозволата за испуштање од ставот (1) од овој член, може да побара органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, како и друг орган кој има надлежности кои се поврзани со квантитетот и/или квалитетот на водата што се користи, вклучувајќи ги и субјектите кои врз основа



на јавно овластување вршат активности поврзани со квалитетот и/или квантитетот на водата што се користи.“.

Коментар: Предлогот на текстот за став 2 од членот 84 да се измени и тоа: (2) Кон барањето за изменување и дополнување на дозволата за испуштање во случаите од ставот (1) точка 1) и 2) на овој член се приложува хидролошка студија за водното тело во кое се испуштаат водите, изработени од правно лице регистрирано за вршење на таа дејност, како и документи од лабораториски анализи на отпадната вода, од последните девет месеци.

Образложение: Сметаме дека предложената измена за приложување на лабораториски анализи не постари од 6 месеци е голем период. За да може да се исполни барањето што го регулира членот 84, органот што треба да го одобри изменувањето и дополнувањет на дозволата за испуштање на отпадни води треба да има увид на повеќе од една лабораториска анализа за да може да го утврди квалитетот на водата како и тенденцијата на менување на параметри во анализите доколку постои истата.

Предлог измена: Член 54 Насловот на членот и членот 142 се менува и гласи: „ Заштита и подобрување на режимот на водите на површинските водни тела (1) Заштитата и подобрувањето на режимот на водите на површинските водни тела се врши со уредување и регулација на коритата и бреговите на површинските водни тела, односно водотеците, езерата и



акумулациите. (2) Надлежни органи за заштита и подобрување на режимот на водите на површинските водни тела од ставот (1) на овој член се: - Акционерско друштво, Водостопанство на Република Северна Македонија на подрачјето на своето дејствување, - правните лица кои управуваат со водостопански објекти и постројки од членот 163 став (1) точка 1) на овој закон, и - единиците на локалната самоуправа во урбаните средини. Коментар: Предлагаме измена на став 2 од предложената измена на член 142 која ќе гласи: Надлежни органи за заштита и подобрување на режимот на водите на површинските водни тела од ставот (1) на овој член се: - Акционерско друштво, Водостопанство на Република Северна Македонија на подрачјето на своето дејствување, - правните лица кои управуваат со водостопански објекти и постројки од членот 163 став (1) точка 1) на овој закон, и - единиците на локалната самоуправа.

Образложение: Во РСМ постојат единици на локална самоуправа кои што не се сместени во урбани средини. Предлог измена: Член 42 Во членот 96 ставот (8) се менува и гласи: „Формата и содржината на регистарот од ставот (5) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.“ Коментар: Бараме да се промени и ставот (2) од член 96 Општините, општините во градот Скопје и градот Скопје можат да укажат на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, за потребата од определување на заштитна зона, во



смисла на ставот (1) од овој член. Одлуката за потребата од определување на заштитна зона, во смисла на ставот (1) од овој член ја донесуваат советот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

Предлог: Општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се должни да укажат на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, за потребата од определување на заштитна зона, во смисла на ставот (1) од овој член. Одлуката за потребата од определување на заштитна зона, во смисла на ставот (1) од овој член ја донесуваат советот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

Образложение: Формулацијата со „може“ е предмет на заобиколување и непостапување по истото заради безброј причини. Од досегашното искуство со соработка со локална самоуправа заклучивме дека реагираат и работат доклку нештото им е пропишано со правилник или закон, ретко превеземаат иницијативи сами.

Предлог измена: Член 46 Во член 111 ставот (1) се менува и гласи: „Заради заштита на подземни води се забранува секое директно испуштање на приоритетни материи и супстанции и загадувачки материи и супстанции определени согласно членот 92 од овој закон.“ Во ставот (2) по зборовите „супстанција“ се



додаваат зборовите „, внесување загадувачки материји во подземните води“. Ставот (3) се менува и гласи: „ По исклучок од ставовите (1) и (2) на овој член, може со дозволата за испуштање да се дозволи испуштање на материите и супстанциите од ставот (1) од овој член заради реинјектирање во истиот аквифер на води што се користат за геотермални намени, води што се испумпуваат од рудници и каменоломи или води што се испумпуваат при градежни работи и во други специфични случаи уредени согласно став (7) од овој член.“

Коментар: Предлагаме измена на став 3 од предложената измена на член 111 која ќе гласи: „ По исклучок од ставовите (1) и (2) на овој член, може со дозволата за испуштање да се дозволи испуштање на материите и супстанциите од ставот (1) од овој член заради реинјектирање во истиот аквифер на води што се користат за геотермални намени и води што се испумпуваат при градежни работи и во други специфични случаи уредени согласно став (7) од овој член.“

Образложение: Сметаме дека каменоломите и рудниците треба да се изземени заради специфичноста на индустријата и нивниот начин на работа а со тоа да се исклучат сите потенцијални можности за загадување на подземните води кои може да се случат.